

YÚTOE MÁTEU

koyúhoti koeku Jesus

Xapákuke neko íhikau Jesus, ápe hóyeno koéhati Máteu. Lévi itukóvomaka po'i íhaxeokonoke. Enepora inúxoti koyuhópeti yara Novo Testamento, Máteu yutoxôa. Yoko koperáxinoti nâti itúkovo neko Máteu tumúneke hokópea Jesus. Hane yutóxino ne Máteu júdeuhiko, exókoati itúkeovo koati Mésiya ne Jesus, eneponeko kíxone yutoéti ya Velho Testamento símeamo, enepone páhoemaka Itukó'oviti yara kúveu mêum. Koati aha Máteu kouíhapu'ikea yútoeke itúkeovo natina júdeu ne Jesus, enepone kúxone júdeuhiko símeamo.

Xoko turi yútoe Máteu, anêko iháhiko neko oxúnoekene Jesus koukeôvoti xoko Âbraum turi júdeuhiko. Xapákuke neko iha oxúnoekene Jesus, anêkomaka iha Ndávi, koati teyonéti natina júdeuhiko mekúke. Éxokovea Máteu motókeyea itúkeovo natina júdeuhiko ne Jesus. Koane vo'oku itúkeovo kúxone júdeuhiko símeamo ne Jesus natíxea kuteâti natíxea ne Ndávi mekúke, énomone íhaxinokono “ámoripono Ndávi” ne Jesus. Yokómomapihi koeku “Ámoripono Ndávi” kixonéti hunókoku ra Novo Testamento xoko kouhápu'ikinoveati koêku.

Oxúnoekenehiko Jesus

Lk 3.23-38

- 1** ¹ Enepora yutoéti, koati koyuhó'inoviti iháhiko ne oxúnoekene Jesus Kristu, ámoripono Ndávi, ámoriponoikomaka Âbraum.
- ² Eneponeko Âbraum, há'ane neko Izáki.
Kene Izáki, Njáko itukoa há'a.
Kene Njáko, Njúda yoko po'ínuhiko itukoa há'a.
- ³ Kene Njúda, Pêre yoko Nzêra itukoa há'a.
Táma koéha êno neko pi'âti xe'exa Njúda.
Kene Pêre, Êzorom itukoa há'a.
Yoko Âraum koéha xé'a neko Êzorom.
- ⁴ Kene Âraum, Aminâdabi itukoa há'a.
Kene Aminâdabi, Nâso itukoa há'a.
Kene Nâso, Sâumom itukoa há'a.
- ⁵ Kene Sâumom, Mbôa itukoa há'a.

Yoko Râbe koéha êno ne Mbôa.

Kene Mbôa, Ôbedi itukoa há'a.

Yoko Rúti koéha êno ne Ôbedi.

Kene Ôbedi, Njése itukoa há'a.

⁶Eneponoko Njése, énomone itúko há'a neko Ndávi, nâti mekúke.

Yoko ápe xe'éxa neko Ndávi xoko sêno, viúvana hóyeno koéhati Úriya.

Salúmaum koéha neko xé'a.

⁷Kene Salúmaum, Robôaum itukoa há'a.

Kene Robôaum, Âmbiya itukoa há'a.

Kene Âmbiya, Âza itukoa há'a.

⁸Kene Âza, Njozáfa itukoa há'a.

Kene Njozáfa, Njôraum itukoa há'a.

Kene Njôraum, Úziya itukoa há'a.

⁹Kene Úziya, Njótaum itukoa há'a.

Kene Njótaum, Áka itukoa há'a.

Kene Áka, Ezékiya itukoa há'a.

¹⁰Kene Ezékiya, Manáse itukoa há'a.

Kene Manáse, Âmum itukoa há'a.

Kene Âmum, Njôziya itukoa há'a.

¹¹Kene Njôziya, Njekóniya yoko po'ínuhiko itukoa há'a ya

kaxénake íteokonoku ne viyénoxapa jûdeu xapa isukókoti yaneko omopókononehiko itúkeovo kaúti ya Mbabílonea.

¹²Eneponoko Njekóniya, ápe xé'a koéhati Salatíye ike omópinekono viyénoxapa ya Mbabílonea.

Kene Salatíye, Nzorobâbe itukoa há'a.

¹³Kene Nzorobâbe, Ambiúdi itukoa há'a.

Kene Ambiúdi, Eliyáki itukoa há'a.

Kene Eliyáki, Âzo itukoa há'a.

¹⁴Kene Âzo, Sadóki itukoa há'a.

Kene Sadóki, Âkim itukoa há'a.

Kene Âkim, Eliúdi itukoa há'a.

¹⁵Kene Eliúdi, Eleâza itukoa há'a.

Kene Eleâza, Mátam itukoa há'a.

Kene Mátam, Njáko itukoa há'a.

¹⁶Kene Njáko, Yúse, ima Mâriya, itukoa há'a.

Yoko Mâriya, énomone itúko êno ne Jesus. Yoko Jesus, énomone ne iháxonetimaka Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

¹⁷Enepone oxúnoekene Jesus yutoxóvoti îha yarâ'a, kátoze kôe ukeâti kaxena Âbraum tukú koeti kaxena Ndávi. Kene ukeâti kaxena Ndávi tukú koeti omópeokonoku viyénoxapa ya Mbabílonea, kátoze koépomaka îha ne oxúnoekene yutoxóvoti yarâ'a. Kene ukeâti kaxena omópeokonoku viyénoxapa ya Mbabílonea tukú koeti ápepe Mésiya, kátoze koépomaka îha.

Koeku inâ ipuhíko Jesus

Lk 2.1-7

¹⁸Hara kôe kixoku koêku inâ ipuhíko ne Jesus Kristu yara kúveu mêum. Enepone Mâriya, eno Jesus, hoenáxokonotine itúkeovo yenomo Yúse. Itea koeku ávoveya ava xoko Yúse koane ávoveya akápinea, ihaikó koéne neko Mâriya ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. ¹⁹Yoko enepone Yúse, imamo Mâriya, koati it'pakovoti hóyeno, epó'oxo koati ponóvoti kixoku itúkeovo. Exoâne Yúse íhaikea ne Mâriya, ápene isóneuke kotóhineopea mani kóyenoyea. Itea ako akáha'a ómea yuhoíkovokutike, puvâti váherexea yuhó'inokono ne Mâriya. ²⁰Koeku ixómoyea itúkinoa isóneu Yúse, símoa ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke. Hopúneke vekínoa. Hara kíxoa:

—Yusé, iti ámoripono Ndávi, hako pivôa kéyenoyi ne Mâriya, vo'oku enepone íhaikea, koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti porexôa kó'iyeaneye. ²¹Apêtimo xe'éxa, hóyeno kalivôno. Jesus íheximo, vo'oku koíteovomo xanéna ya pahúnevo —kíxoane ánju neko Yúse.

²²Kó'inokeneye uhá koêti yanekôyo, vo'oku simóvotine kaxéna neko yuhu Itukó'oviti ya yuhóke porófeta, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énomone neko emo'úti koêti: ²³“Apêtimo árunoe ihaíkoti ákoti hóyeno yuhó'ixoati. Koxe'éxatimo hóyeno kalivôno. Emanúe íhaxeekonomo” koêti. (Yoko enepone Emanúe koêti, anéye Itukó'oviti xapákuke úti koêti.)

²⁴Iyukóvone neko Yúse, itúkoa neko emó'uinoa ánju. Ako kuríkapa Mâriya, yane kásatuxonehiko. ²⁵Itea kóyeane ávoveya yúha'ixa imókone ipuhíko neko kalivôno. Yoko Jesus íhaxea Yúse ne kalivôno.

Oposíkoa hána'iti ko'éxoneti ne kalivôno, natínamo júdeu

2 ¹Enepo ipuhíkone Jesus yara kúveu mêum, Mbélem ipúhiko, pitivóko ya Njúdeya. Yaneko káxehiko, kaxénake itúkeovo nâti ne Êrodi, apé koéne hóyenhiko simôti ya Njeruzálem ukeâti úkeaku ihâroti. Enepohikone hóyeno, koati hána'iti ko'éxoneti ihíkaxovoti koeku hékerekhiko. ²Simoné'eya, hara koe épemoke xanéhiko:

—Na óvo ne hóyeno kalivôno ínati ipuhíko, enepone natínamo júdeuhiko? Kenó'okinoke úti, vo'oku koeku vóvea vóvokuke ya úkeaku ihâroti, noixoâti úti ne hékere hoénaxovo. Vihayú'ikoponoati simínoké úti —koe yúho.

³Kamoáne Êrodi neko koekúti, yupihovó koene itúkinoa isóneu. Uhá kôe xanéhiko ya Njeruzálem itúkinoamaka isóneu. ⁴Yane ho'úxoanehiko Êrodi ne uhá koeti tutíhiko inuxínoti júdeu hó'eke yóko'o ne ihíkaxotihiko ya hó'eke, ina epemó'ikoahiko koeku yuhu porófeta mekúke ipúhikokumo ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. ⁵Ina yumopâhiko:

—Mbélem ya Njúdeya, enemo ipúhiko. Vo'oku hara kôe ne yútoe porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke:

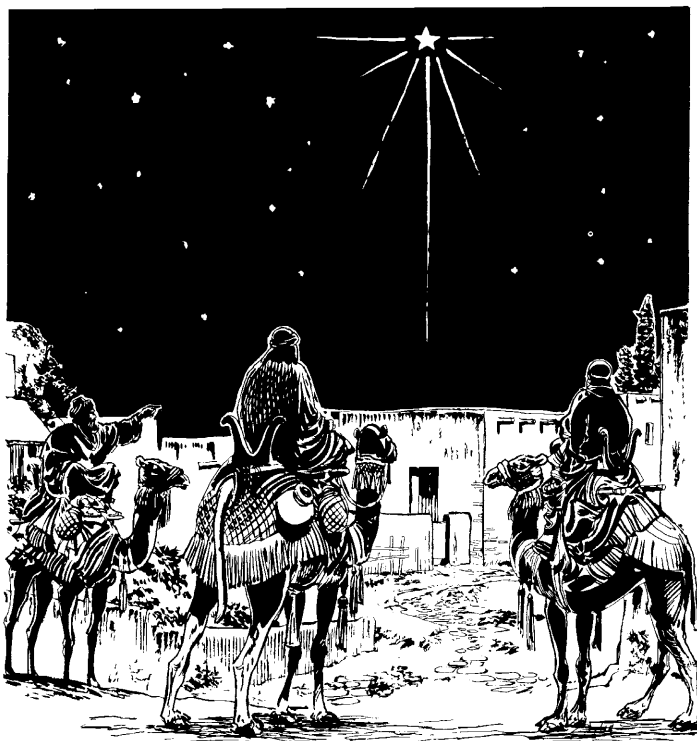
6 “Enepone Mbélem ya poké'exa Njúdeya, ako apáya'i itea haina ákoti itúkokonoke ya xapákuke ne koati hána'itinoe pitivóko ya Njúdeya, vo'oku énomonemo íhonea ne pahúkoti, enepone inuxínoatimo ne njanéna íhae Izarâe” kôe.

Miquéias 5.2

7Yane he'onó kíxoane Êrodi iháxikea neko hóyenhiko ukeâti úkeaku ihâroti, epemó'ikoati itukóvotiye káxe koane kohê ipúhikeaku neko hékere noíxonehiko. 8Ina pahukoâhiko ya Mbélem. Hara kíxoa:

—Píhe, kókoyuse íxea yépemo'iki koêku ne kalivôno. Enepomo inixépanane, yéta'akapanumo motovâtimaka mbíheaya inzáyú'ikoponea —kíxoane.

9Úkeane pího neko hóyenhiko ixikó'okoanehiko nâti. Ya xenékuke, ápeponemaka ne hékere, enepone noíxonehiko koeku óvea óvokuke ya úkeaku ihâroti inuxó kó'iyea tumúnekehiko tukú koeti símo xoko yónoku. Simoné'e xoko óvoku ne kalivôno, xe'ó koéne neko hékere koati oúkeke. 10Noixópanemaka hóyenhiko neko hékere, yupihovó koéne úhepeyehiko isóneu koane êno elókeko okóvo. 11Ina urúkovahiko neko ovokúti, yane noíxoane ne kalivôno yoko Máriya, êno. Ipuyuké kó'iyeanehiko nonékuke

(Máteu 2.9-10)

ne kalivôno ihayú'ikoati, koane míhe'okeahiko neko íhaku iparáti omínoakehiko ina porexôa neko omínoake, ôro, yoko kohépiti xêru êno úheta ihópune koéhati míra, yoko po'ínu xêru koéhati ísensu.

¹² Ina kouhápu'ikinoa Itukó'oviti neko hóyenohiko ya hopúneke ákoyeane vekapa xoko Êrodi. Ênomone vekópinohiko po'íke xêne koeku aúkopeovo poké'exake.

Ikóho'ixoa Yúse ne Máriya yoko Jesus ya Ejítu

¹³ Enepo pihopóne neko hóyenohiko noixóponoti Jesus, yane símoane ánju ne Yúse ya hopúneke. Hara kíxoá:

—Keúsakapu, yáma ne kalivôno yoko êno. Íkeha'ixa ya Ejítu.

Yâvaheixanemo tukú koeti endá'akapapimaka motó'iyevanemo yaúkopivo, vo'oku opósi'ixoane Êrodi ra kalivôno kaha'âti koépekea —kíxoane.

¹⁴ Yane kouókovone Yúse, úkeane pího ya yóti ikóho'ixoati ne kalivôno yoko êno ya Ejítu. ¹⁵ Ôvoheixoane ya Ejítu tukú koeti ivokóvone Êrodi. Kó'inokeneye maka kaúsakapune neko yuho Vúnae ya xoko porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, enepone koêti: “Koeku ukópea Ejítu, undíne ihaxíkopa neko nje'éxa” koêti.

Koepékexokono neko inámatiko kalivôno

¹⁶ Exoâne Êrodi itúkeovo aupú'ikoatine hóyenohiko ukeâti úkeaku ihâroti, yupihovó koene ímaikeyo. Yane pahúkoane koépekexeokono neko uhá koeti inámatiko kalivôno ya Mbélem pi'âtine xoénaena poké'eke, koánemaka xapa ko'óvokutihiko oveâti xêrerekuke. Itúkinovoke kalivôno pi'âtine xoénaena poké'eke vo'oku yúho neko hóyenohiko ukeâti úkeaku ihâroti kuteâti yé'akeneye xoénae ike ipúhikine neko hékere. ¹⁷ Yane kouókovone neko kúxoti yútoe profeta Njerémia, enepone koêti:

¹⁸ “Ya Râma, ápe kámone xanéhiko, êno hónoti iyókexoti kotíveti koeku yaíkea. Manîrapo Rákeu iyôti vo'oku xe'éxaxapa. Yoko ako itoâti iyúni'ikea vo'oku heú koe ívohikeovo xe'éxaxapa” koêti.^a

Njerémia 31.15

Ukopêa Ejítu ne Yúse

¹⁹ Ivokóvone neko Êrodi, apé kó'ino Yúse ya hopúneke ne ánjuna Vúnae. Yoko Ejítuke ovó'iko ne Yúse. Hara kíxoá ánju:

²⁰ —Keúsakapune, yamápanemaka ne kalivôno yoko êno, yaúkapapune ya poké'exa Izarâe, vo'oku ivókovonehiko neko kaha'âti koépekea ne kalivôno —kíxoane.

^a 2.18 Enepone Rákeu kíxone porófeta, ênomone neko yeno Njáko, oxú'ikene ne jûdeuhiko. Kene yara yútoe Máteu, koati kixo'êkoti uhá koeti senóhiko jûdeu ya Mbélem koepékokonoti xe'éxa.

²¹Yane omópane Yûse ne kalivôno yoko êno. Poké'exa Izarâe yonópohiko. ²²Itea eyekóxoane Yûse itúkeovo Arkílau, xé'a Êrodi, ahe'ókopo haíkene natíxea ya Njúdeya, píkoane yonópeaya. Yane éxokoa Itukó'oviti ne Yûse yonópokumo ya hopúneke. Énomone pihópino Ngalfleyake ²³xoko pitivóko koéhati Nazâre. Kó'inokeneye, koati tokopóvoti neko kúxoti yuho porófeta mekúke, enepone koêti: “Íháxeokonotimo íhae Nazâre” koêti.

Koeku yuho Xuaum Mbátita xapa xanéhiko

Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Xu 1.19-28

3 ¹Yaneko mekúke, pího Xuaum Mbátita ya Njúdeya yaneko mêum ákoti apêti, koyúhoti emo'u Itukó'oviti xapa xâne kamokénoponoati. ²Hara kôe: —Ikétivexanoé iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa, vo'oku yé'exovone kaxena natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne —kíxoane.

³Yoko Xuaum Mbátita kíxo ne porofeta Izâiya mekúke yaneko kó'iyeku: “Énomonemo ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa xâne kamokénoponoati. Haramo koe yúho: ‘Míhe'akinanoé oxéne ne Vúnae itúkea ítuke xepákukenoé. Kéyusea kixeku itíkivo nonékuke’ ” kôe.

Izâiya 40.3

⁴Yoko evo'i kámelu itúko ípovo neko Xuâum. Vakamóto itúko hô'e. Kene vohóho yoko ho'o mópo íhae mêum itúko níka. ⁵Enepohikoneko íhae pítivokona Njeruzálem, yoko uhá koeti íhae Njúdeya, koane uhá koeti íhae xe'ókuke ne huvêo iháxoneti Njôrdaum, pihóhiko kamokénoponoti Xuâum. ⁶Enepohikone xâne koyuhópoti pahúnevo, áhikoahiko Xuâum yane huvêo.

⁷Noixoâne Xuâum símeahikomaka êno farízeu yoko sadúseu, enepohikone payásoti ya hó'eke jûdeu, hara kíxovokoxoa:

—Itínoé ámoripono xâne kutí koeti koati ipúhokovoti koéxoe, ikítixatinoé itívoatimo ne ipíhohonopemo Itukó'oviti pohúneti vo'oku yáhikivo njokóyoke? Ako kalíhuina! ⁸Konókoti itíkinoé únati motovâti iyúseyea itíkivonoe ikotívexoati isóneuke ne pahúnevo koane kirikópati. ⁹“Uti ámoripono Ábraum” hákonoe koe iséneupinovo, pe'okoâti itíkivo aha Itukó'oviti vo'ókuke. Vo'oku eneponi itukápu énomone kahá'a ne Itukó'oviti, mani pahukoâti itúkopeovo ámoripono Ábraum ra itátanehiko mopô.

¹⁰—Kuteâti koêku ne povôti usó koyêtine tetúkea tikótihiko ukeâti poéheveke, enepohikone uhá koeti ákoti parêxa únati há'i, ina kurikókono yúkuke, énomonemakamo kíxoaneye Itukó'oviti ne xâne váhere kixoku itúkeovo.

¹¹Kaná'uti ánjikeopinoe ya úne, yéxokovoipe ikétivexi iséneuke ne pehúnevo koane kirikópati, itea ya ingyenepoke, harakénemo koati hána'iti teyonéti ya undíke. Muhíkova anjí'okeova koane omínoam perékatana, ako omóndokea. Énomonemo ahíko xâne, haínati ya úne itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kutí koetimo xunako yúku kasása'ikea. ¹²Kutí koetimo xâne omó'ixoti kasása'ikope ya vo'ókuke, kuteâti ápa. Kuteâti kixókonoku

tiríku kasasá'ikokono, énomonemo kixóneye xâne nê'e. Kuteâti kixókonoku ha'i tiríku ipíhopokono íhakuke, énomonemo kixóneye xâne únati kixoku itúkeovo. Kene ne xâne kutí koeti tuti tiríku ákoti aunâti, oro'ókoatinemo yúkuke xoko ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoxoane Xuaum Mbátita.

Koeku ahíko Jesus ne Xuaum Mbátita

Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Xu 1.31-34

¹³Yaneko káxehiko, ipúhikea Ngalfleya ne Jesus. Hara yóno huveóke, enepone Njórdaum, motovâti áhikeovo xoko Xuaum Mbátita. ¹⁴Ina kixôa Xuâum:

—Mani íti motokêa áhikeonu itea itukovó koe ûndi yépemo áhikeopi —kíxoane.

¹⁵Ina yumopâ Jesus:

—Ako yuvâti vo'oku koeku kó'iyeaneye, koati kousókoati úti ne uhá koeti ínixone Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti —kíxoane.

Yane kúteanemaka isóneu Xuaum Mbátita, áhikoane. ¹⁶Ehá'axo ipúhikopea úne ne Jesus yaneko ahíkovo, mihe'ó kó'inoane vanúke koane noíxea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti evesékoti xokóyoke kutí koeti kurúte.

¹⁷Énomone yanê'e, apé koene emo'úti inu'íxoti vanúkeke kámone. Hara kôe:

—Eneporâ'a, énomone Nje'éxa koati ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti elókeko ongóvo —kôe.

Hixopâ Ndeâpu íkorokea ne Jesus

Mk 1.12-13; Lk 4.1-13; Êb 2.18, 4.15

4 ¹Énomone yaneko ike áhikinevo ne Jesus, ómane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya mêum ákoti apêti, hixopâti Ndeâpu íkorokea pahunévotike. ²Itopónone koarenta koeti káxe koane koarenta koeti yóti ákoyea níka ne Jesus, yane épekoane hímakati. ³Yanê'e, pihínoane Ndeâpu, enepone íkorokenati xâne pahunévotike. Hara kíxo:

—Enepo itikápuxo Xe'exa Itukó'oviti, pehúkaikopo sá'iri'okopeovo pâum ra itátanehiko mopôï —kíxoane.

⁴Ina kixôa Jesus:

—Hara koe yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Haina póhutine nikokónoti koxunáko xâne, itea kóxunakomaka ne uhá koeti emó'uinovi Itukó'oviti” kôe —kíxoane Jesus.

⁵Úkeane óma Ndeâpu ya Njeruzálem, enepone iháxoneti Sasá'iti Pitivóko. Hara iyónoa xoko koati vanúke'exeaku yane hána'iti imokóvokuti, enepone témpulu ⁶ina kixôa:

—Enepo itikápuxo Xe'exa Itukó'oviti, kepúhakapu poké'eke yukîti ra vanúke, vo'oku hara kôe ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti:

“Pahukoâtimo Itukó'oviti ne ánjuhiko, enepone ovóxe íhae vanúke kóyonoyeopi. Énomonemo namukópopi ya vô'u maka hákone okó'okoa mopôï ne hívi” kôe —kíxoane Ndeâpu.

Sâramu 91.11-12

⁷Itea hara kíxoá Jesus:

—Ako kalíhuina, vo'oku haramaka kôe ya po'íke yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Hako yoposí'okovo Yúnae Itukó'oviti” kôe —kíxoane.

⁸Ina omopómaka Jesus ne Ndeâpu ouke êno hána'iti mopô, exókoati uhá koeti pahúkoku payásotihiko yara kúveu mêum, koáne ne êno úhe'ene ⁹ina kixôa:

—Mborexópeatimo uhá koéti ra koekúti neixone kó'oyene enepo ipiyíkexa nonénguke kutí kixénuti Itukó'oviti —kíxoane.

¹⁰Ina kixôa Jesus:

—Yahíkuxipunu Satanaé, vo'oku hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Ópohane Yúnae Itukó'oviti ipiyíkexino. Poéhane motovâ kíxeokononeye” kôe —kíxoane.

¹¹Noixoâne Ndeâpu ákoyea íta, yane ahíkuxopeovane. Yane ápehiko ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke simohíkoati ne Jesus kaxunákoponoati.

Inâ turíxo ítuke ne Jesus ya Ngalíleya

Mk 1.14-15; Lk 4.14-15

¹²Exoâne Jesus iká'akeovone ne Xuaum Mbátita, aúkopovo ya Ngalíleya.

¹³Pohu vekó koepo Nazâre yonópoti Kafanáum. Hane óvo ne pitivóko xe'ókuke Mar-na Ngalíleya xoko po'i iháxakoku poké'exa Ngalíleya iháxoneti Nzebûlom yoko Nafitáli. ¹⁴Énomone yaneko pihópeaku Jesus ya Ngalíleya, kousokoa ne yútoe porofeta Izâiya mekúke koyuhó'iyeeati koéku, enepone koéti:

¹⁵“Enepone poké'e íhauti Nzebûlom yoko Nafitáli ovoti íyeuke Hána'iti Mar poixô'oke huvêo koéhati Njôrdaum, énomone ne Ngalíleya iháxoneti óvoku ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. ¹⁶Enepohikone xanéhikoya ovóheixoti hahákutike, noíxone êno hána'iti uhapú'iti. Epó'oxo enepohikone ovâti neko poké'e, óvohikoku xâne hoenáxovotine yonópea ipihóponovokutike, kouhapu'ikoane êno hána'iti uhapú'iti” kôe.

Izâiya 9.1-2

¹⁷Énomone yanekôyo, turíxovone ne Jesus koyúhoyea ne emo'u Itukó'oviti. Hara koe yúho xapa xâne:

—Ikétivexa iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa, vo'oku kaxénane natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne —kôe.

Itaíkoa Jesus hókea ne koaturu koeti nómikuxokenati

Mk 1.16-20; Lk 5.1-11

¹⁸Koeku yónea ne Jesus xe'ókuke Mar-na Ngalíleya, tokononé koéne pi'âti kopo'ínukokoti, Símaum iháxoneti Péturu, yoko Ándere ixómoti kuríko nómikuxope vo'oku ítúkeovo ítúkovokenehiko. ¹⁹Ina kixohíko Jesus:

—Hekánunoe. Hainá'íkomo hôe yíxovonoe itea indukópopitinenemo ihíkaxoti xâne hókeonu —kíxoanehiko.

²⁰Énomone yaneko ókoku ôra, kurí kíxoane neko nómikuxope, pihónehiko ikéneke Jesus.

(Máteu 4.18-22)

²¹ Yane kali tumûneke, tokononé koéne po'i pi'âti kopo'ínukokoti ixómoti koyúseopo númikuxope kúveuke vatékene. Énomone ne Teâku yoko Xuâum, xé'ahiko Nzebêdeu. Yoko ápemaka há'a yane vatékenake. Yane ítaikoane Jesus neko pi'âti hókeamaka. ²² Kurí kixónehiko há'a koane vatékene, pihónehiko ikéneke Jesus.

Ihíkaxo ne Jesus koane koitóvo êno xâne

Lk 6.17-19

²³ Uhá kíxoa Jesus yónea neko poké'exa Ngalíleya koane íhikaxea emo'u Itukó'oviti ya sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, koane koyúhoyeamaka ne inámati íhíkavoti koyúhota kixoku natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Koítovamaka Jesus uhá koeti koêkuti kó'iyevovoku aríne neko xanéhiko. ²⁴ Eyekóxononone koeku ítuke ne Jesus ya uhá koeti poké'exa Sírea, omókonone uhá koêti ne ka'aríneta xokóyoke. Yoko ako tôpi kó'iyevovoku arinéti yuvâtihiko. Ápe xâne úroevo ndémoniu. Ápemaka ákoti aunáti tûti pepokehí koêti, koane isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo. Koítovahiko Jesus uhá koêti. ²⁵ Koati ênoti xâne íhae Ngalíleya hokó'ixoati, koane íhae iháxoneta Yehí Koeti Pitivóko, koánemaka íhae Njeruzálem, yoko íhae Njúdeya, koánemaka íhae poixô'oke huvêo, enepone Njórdaum.

Koeku xâne koati únati koêku nonékuke Vúnae

Lk 6.20-23

5 ¹ Noixoâne Jesus neko êno xâne, pihóne oúke kali mopôi. Ivatákone, ina ahi'ókova íhikauhiko. ² Énomone yanê'e, turíxoane Jesus íhikaxeahiko. Hara kíxovokoxoa:

3—Koati únati koêku ne xâne inixópovoti itúkeovo hána'iti ikonóko'ixovoti nonékuke ne Íhae Vanúke, vo'oku yonópotimo natíxokuke nê'e.

4—Koati únati koêku ne xâne hokónuti, iyôti koeku kó'oyene, vo'oku kouhépekopinoatimo Itukó'oviti isóneu.

5—Koati únati koêku ne xâne ákoti kapayásakapu, vo'oku ítukenemo ra poké'e ika'ínamakapakanane.

6—Koati únati koêku ne xâne kutí koeti épeu úne yoko épeu hímakati koeku yupíheovo kahá'ayea itúkea ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, vo'oku kousókinoatimo Itukó'oviti ne âha.

7—Koati únati koêku ne xâne seánati, vo'oku koseánakonotimakamo.

8—Koati únati koêku ne xâne póhutine ponóvoti koekúti opósi'ixo itúkea, vo'oku iníxotimo Itukó'oviti.

9—Koati únati koêku ne xâne oposí'ixoti íkasaxea omíxone po'ínuhiko xâne, vo'oku iháxeokonotimo xe'exa Itukó'oviti.

10—Koati únati koêku ne xâne ikoítaponokonoti kotíveti vo'oku únati ítuke, vo'oku yonópotimo natíxokuke Íhae Vanúke.

11—Koati únati kékunoe enepo apê ihakópiti, koane vaheréxoti ítukeinopi, koane apémaka ákoti tôpi kixoku yúho itúkoheyea kêku vo'oku itíkivo hokónuti. ¹²Yupihovó ákoenoe elókeko yokóvo íxekánaneyeye, vo'oku koati hána'itimo némoepo vanúkeke. Yoko énomonemaka kixókononeye váherexea ítukeinokono neko porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti nóvo, enepohikoneko inúxoti ya utíke.

Íhokoa Jesus yúki ne íhikauhiko

Mk 9.50; Lk 14.34-35

13—Kuteâti koeku itúkeovo únati kixoku kouúhekea xánena ne yúki, énomonemaka kénenoeye xapa xâne kîrivokoevo yara kúveu mêum. Itea enepo auké'e taú'iko ne yúki, ákonemo oxéne aukopinokono taú'iko, yane ákonemo itúkovo, poéhane kuríkeokono koane kapásikexeokono xoko kuríkokonoku. Yokóhiyanavo mará'inamo yakútea ne yúki ákotine taú'iko.

14—Kuteâti koeku yúku kouhápu'ikopeti, énomonemaka kénenoeye xapa xâne yara kúveu mêum. Epó'oxo kuteâti koeku pitivóko ovoti ouúkeke kali mopôti ákoti itoâti hé'onea, énomonemaka kénenoeye. ¹⁵Ako ihúxoti kouhápu'ikope xovo'ú kixoâti, itea enepo ihúxokono, koati xoko ókoku yúku ixíkokono motovâti kouhápu'ikea uhá koeti ovâti ne kúveu ovokúti. ¹⁶Énomonemaka ákoeneye únati kixeku itíkivo maka naíxane xanéhiko ne únati ítike, epó'oxo maka iháyu'ikanehiko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

17—Hákonoe ikitíxa nzmínoti ungé'exoponea ra Ponóvoti Kixovókuti ya yútoeke Muíse, koánemaka ne yútoe porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Haina nzmínoti ungé'exoponea, itea nzmínoti indúkea uhá koêti ne yutoxóvotiya. ¹⁸Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Koêkumo ávovea aúke'e ra vanúke koáne ra poké'e, ákomo ápahuina koekúti veyopóvoti yane Ponóvotike

Kixovókuti yútoe Muíse. Muhíkova póhuti kali létara itukovo póhuti kali telépu'i, ákomo veyápapu ya koeku ávoveya kaúsakapu uhá koeti yutoxóvotiya. ¹⁹Enepone xâne ákoti itukâ ne páhoenokono itúkea yane yutoéti, yusíkoti itúkeovo ínixone ákoyea koati itúkovo, ina ihíkaxamaka po'i xâne ákoyea itúka, koati énomonemo okopô koati ikenétike ivávakoepokono ya natíxokuke Íhae Vanúke. Itea enepone xâne itukoâti uhá koéti neko yutoéti koane ihíkaxotimaka po'i xâne itúkea, énomonemo itukóvo koati teyonétiya. ²⁰Koati ngixópitinoe: Enepone kixeku itfíkivo, konókoti yupíheovo anú'ukea ponóvoko kixoku itúkeovo ne éskiriba yoko farízeu, enepohikone inuxínoti xanéhiko hó'eke. Hákotí koené'eye, ákomo kalíhuina yenópi natíxokuke Íhae Vanúke —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone xâne itúkea apê púvone, áko'o itukovo apê puvâti

Rm 12.19; Êf 4.26; 1 Tm 2.8; Tk 1.19; 1 Xu 2.1,11

²¹Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Kémoanenoe koêku neko páhoenokono voxúnoekene itúkea, enepone “Hako kepéko” koéti, koánemaka ne koéti: “Enepone koepékoti, omokónotimo yuhóikovokutike maka ipíhapanakanane” koéti. ²²Itea hara ngixópinoe: Uhá koeti imaíkinovoti po'i xâne, omokónotimakamo yuhóikovokutike maka ipíhapanakanane. Kene ne vahe réxinoti yuhó'ino po'ínu, omokónotimo xoko koati payásoti yuhóikovokuti maka ipíhapanakanane. Kene ne koyúhóti itúkeovo ákoti isóneu ne po'ínu, naíxapu nê'e mará'ínamo iyánapakana ipihóponovokutike xapa yúku. ²³Itukovo yomoti iké'iparaxoke Itukó'oviti, ipíheati átake ina puyakápanapu yokóvo ápeyea pe'ínu vahe réxinopiti isóneu, ²⁴kurí íxeavo ne yómone xoko áta, pihéne yího'ixoponi ne pe'ínu inúxotike motovâti unátipinokokonoe iséneu, ínamo yaukápapu peréxi Itukó'oviti ne íperaxike.

²⁵—Enepone xâne apêti évotikopike, omópiti yuhóikovokutike, yapásika kíxeaku unátipinoe iséneu ya xenékuke tumúneke sími yuhóikovokutike. Hákotí koené'eye, itukapu simetíne yuhóikovokutike, konokoátimo yéni nonékuke ne pahúkotiya. Yane pahúkópitimo kiríkikono xoko pulísea, ínamo kirikákana ika'ákovokutike. ²⁶Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ákomo ipíhikapa koeku ávoveya peréxapa uhá koéti ne yoréveu —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea épemea Itukó'oviti kotúyopinoe pahúnevo tumúneke seópea nonékuke.

Koêku ne xâne kapíneti ákoti itukapu koati yêno

Mt 18.8; Mk 9.43

²⁷Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Kémoanenoe neko yuhóti koéti: “Hákonoe kepiné'iyi múxone ne po'i xâne” koéti. ²⁸Itea hara ngixópinoe: Itukovo apêti hóyeno komómoti sêno xaneâti íyokeova, koeku kó'iyeaneye isóneu, koati pahúkóvotinoe vo'ókuke ne váhere oveâti isóneuke. ²⁹Enepo itukapu yúke, enepone koâti mbiú koeti ínixepe váherexino ne ítike, yusikóneni meréki koane kiríki ákotike

malíka motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poixo'o yúke yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea yúke itea yenópoti ipihóponovokutike. ³⁰Koane itukapu veð'u, enepone koati íhinovoke váherexino ítike, yusikóneni titúki koane kiríki ákotike malíka motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poixo'o veð'u yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea veð'u itea yenópoti ipihóponovokutike —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea ákoyea íyuhixapapu sayá'ikoapeova ne váhere ítuke.

Koeku kuríkoti yêno

Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18

³¹Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:

—Hara koemáka po'i yutoéti: “Enepone kuríkoti yêno, paréxapa koyuhópeti kotuyôpeati íha ítúkeovo ko'ímati” ko'é'epopo. ³²Itea hara ngxópinoe: Koékuti kuríkoti yêno ákoti itukapu vo'oku aupú'íkoati yêno yuhó'ixoti po'i hóyeno, koati vaheréxoti ítuke nê'e, epó'oxo koatímakamo kutí'inoke pahukóvoti ne yêno oko'ímapo. Koánemaka ne koyenópati ne sêno, kutí koetímakamo ixómoti aupú'íkea inúxoti íma ne sêno koeku kóyenoepa.

Veínoake xâne ikána'uxea yúho

Tk 5.12

³³—Koáne kémoanenoe koêku neko páhoenokono ne voxúnoekene ítúkea, enepone koéti: “Hako simikíkixo koeku ítúkeovo iháke Itukó'oviti keyúhoyi, ítíkoti koati yuhôti. Konókotimaka kéveseki koékuti yíúho kuteâti. Koati kenokoâti ítíki ne yíúho keyúhone iháke Itukó'oviti” koéti. ³⁴Itea hara ngxópinoe: Hako itukóvo ya iháke koékuti ihâe keyúhoyi. Muhíkova ya iháke “vanúke” ako yusíka, vo'oku koati ivátakoku Itukó'oviti natíxea nê'e. ³⁵Muhíkovamaka ya iháke “poké'e” ákomaka yusíka, vo'oku kutí kôe ómomikoaku Itukó'oviti ne hêve. Muhíkovamaka ya iháke “Njeruzálem” ákomaka yusíka vo'oku ítúkeovo pítivokona Nâti koati payásoti ya uhá koéti. ³⁶Muhíkovamaka ya iháke “tiúti” ákomaka yusíka, vo'oku enepone póhuti kali híyeu tiúti, ako ítea kehópu'iki, áko'o itukovo keha'âti keháha'íkopi, ákomaka ítea ítíki. ³⁷Péhuxaikopo ne yíúho. Itukovo “Êm” kêti, énomone yákoé koáne ítíka ákoti ike'ítukexa po'i ihâe ikéna'uxi. Itukovo “Áko'o” kêti, énomone yákoé, koane ítíka ákoti po'i ihâe vínoake keha'âti ikéna'uxi. Yoko áva po'i vínoake keyúhoyi, koati ukeâti xoko Satánae nê'e.

Ako omótova ítúkoponea ésa'i ne váhere ítukeinokono

Lk 6.27-30

³⁸Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Kémoanenoe neko emo'úti koéti: “Itukovo apêti okó'okoti uke po'i xâne, konokoâtimaka óko'okeokono úke. Kúteanemaka koêku áva kehókotí oe po'i xâne, konokoâtimaka kehókeokono ôe” kôe. ³⁹Itea hara ngxópinoe: Hako itikópono yésa'i enepo áva vaheréxoti ítukeinopi.

Itukovo apêti ipusóhovouxopiti, síkeanemaka ipúsokea poixô'oke. ⁴⁰ Koáne enepo áva mani iyonópiti yuhoíkovokutike koyúhoti kónokea peréxi ripíno, síkeane omópeamaka keápana. ⁴¹ Koáne áva pahukópiti keínoinoa ínone ováti póhuti kílomituru, yamína ya pi'áti kílomituru. ⁴² Koáne áva epemópiti ítikeyo, peréxa. Áva kahá'ati váxeopi ítikeyo, ívexamaka.

Muhíkova xâne puvo'óviti, konókoti ákoyea omótova vokóvo

Lk 6.32-36, 23.34; Át 7.60; Rm 12.14

⁴³—Kémoanenoe neko emo'úti “Hako motovâ yokóvo ne íníkene koane pívamaka ne puvópiti” koêti. ⁴⁴ Itea hara ngxópinoe: Hako motovâ yokóvo ne puvópiti. Itíkina orásaum ne vaheréxoti ítukeinopi. ⁴⁵ Yane itínenoemo itukóvo koati kaná'uti xe'éxaxapa Itukó'oviti ya vanúke. Vo'oku poréxoá Yá'a íhae vanúke uhápu'iyeya ne káxe xapa xâne ákoti aunáti, koánemaka xapa únati xâne. Kúteanemaka kíxoaku poréxeá úko ne xâne ponóvoti ítuke, koánemaka ne ákoti aunáti ítuke. ⁴⁶ Itukapu póhutine xâne ákoti omotóvopi okóvo ako omótovo yokóvo, namo kíxoaye ápeyeya némoepo xoko Itukó'oviti? Muhíkova ne koperáxinotihiko nâti, enepone yómoti ánu'tukea kóperau, ákomaka kamáxatika ne ákoti omotóva okóvo. ⁴⁷ Itukapu póhutine íníkene itíkino únati, koati kutipasí keâti ne ákotihiko êxa Itukó'oviti, vo'oku énomonemaka kixóhiko itúkeovo. ⁴⁸ Hukínóvoti ngxéopinoo: Itíkapunoo ponóvoti kixoku itúkeovo kuteâti koêku Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

6 ¹ Ina kixovókoaxopamaka Jesus:

—Yokóhiyanavonoe, hako yoposíko noíxeokono ne únati ítikeyo keha'âti iháyu'ikeopi po'ínuhiko xâne, vo'oku enepo akoéneye ne ítikeyo, ákomo némoepo xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

Koêku ne poréxoti huvó'oxeake ne xâne apêti konokínovati

²—Enepo áva poréxoake ne xâne apêti nókone, hako kutí koe pehúkoti inuxínopiti oxoti torombéta keha'âti noíxeokono ne ítikeyo, kuteâti kixoku itúkeovo ne xâne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko. Vo'oku enepo apê póreu ya íhikaxovoku hó'e koáne ya none ovokúti, énomone kixínoakeneye kaha'âti hiko ápeyeya ihayú'ikoati. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Vo'oku íkomumuxeovone xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti. ³ Itea enepo áva hívó'oe, hako kalihú'ína yopósiki ápeyeya po'i exoâti, muhíkova ne íníkene koati ákoti omotóva yokóvo ⁴ maka hákone exókono. Yane apêtimo némoepo xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke iníxoti koekúti ákoti po'i noixoâti.

Nókone kó'iyeya ne xâne itúko orásaum

Lk 11.2-4

⁵—Enepo itikánoe orásaum, hako kitêa ne xâne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko. Vo'oku enepo itúko orásaum, áhatihiko xe'ó kó'iyeya ya íhikaxovoku hó'e koánemaka ya none ovokúti vékoheixoku xâne, kahá'ati

noíxeokono. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Vo'oku íkomumuxeovone xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti.

⁶Kene îti, enepo itíka orásaum, urukú yákoepo kúveu yóvoku. Exexó íxea ne péhapetea. Yépema ne Yá'a íhae vanúke, enepone ákoti inixoâti, yane iko'íparaxopeatimo nê'e. Koáhati iníxoti koekúti ákoti po'i noixoâti.

⁷—Koáne enepo itíka orásaum, hako kitêa ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti yómoti káyuixea yûho enepo itúko orásaum. Koati ikutíxatihiko yumopókonotimo vo'oku ixómoyea káyuixoa ne yûho. ⁸Hako ikítipasikova ne xâne kuteâti nê'e, vo'oku exo nékone ne Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke. Tumúneke yépemi, éxoane ne nékone. ⁹Itea hara yákoepo enepo itíka orásaum:

“Íti Ha'a úti íhae vanúke, émbemo téyemo sasá'iti íhe ne uhá koeti xâne.

¹⁰Émbemopi ukóponeamo ne netíxi yâye xapákuke úti, uti xâne. Itúkapu yâha kousókovo yara poké'e kuteâti koeku kóusokeovo ya vanúkeke.

¹¹Peréxavi nika úti itukovo káxe. ¹²Ketúyapa pahúnevo úti koékumaka kóseanayea úti ne po'ínuhiko xâne vahe réxinoviti ítuke, kutí kixoâti uti ákoti pahukápu. ¹³Hako sike'évi víkorokeovo pahunévotike itea peréxavi víteova ne váhere kixovókuti, (vo'oku poéhane îti itukóvo hána'iti nâti ya uhá koêti. Poéhane îti apê xunáko oúkeke uhá koêti. Poéhanemaka îti itukóvo hána'iti ihayú'iuti ya uhá koêti, ákotinemo hunókoku. Itúkapu énomoneoxo koéneye)” yákoepo itíka orásaum —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁴—Vo'oku enepo kutí ixêa ákoti váherexeaku ítukeinopi ne po'ínu xâne, kúteanemakamo kixópiku Itukó'oviti. ¹⁵Itea enepo hákoti kixeáneye (ne váhere ítukeinopi po'i xâne), ákomakamo katúyapa váhere ítike ne Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

Nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe

¹⁶Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Enepo jejuá yakôe, hako isone'ekovoo keyê kuteâti kóyeku ne xanéhiko ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko, kahá'atimaka éxokeovo po'ínuhiko xâne itúkeovo jejuá koêti. Ivévaka ra yunzó'inopinoo: Vo'oku íkomumuxeovone xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti. ¹⁷Kene îti, enepo jejuá yakôe, hako kixevóneye, itea kímanduxapu ina kevaríkapu koane kipénaneapu, ¹⁸maka hákone exôa po'ínuhiko xâne itúkeovo jejuá kêti, itea itúkapune póhutine Itukó'oviti exôa, enepone Yá'a íhae vanúke iníxoti koekúti ákoti po'i noixoâti. Yane apêtimo némoepo xokóyoke.

Koêku ne kaná'uti vírikuxea, uti xâne

Lk 12.33-34; 2 Tm 4.8; Êb 10.34; 1 Pê 1.4; Ap 7.15-17, 21.1, 22.1

¹⁹—Hako yoposí'ixo kirí'uxi apeínopiti yara poké'e ya ákoyeaku oríkoa kálihunoo hó'openo níkoheyee, koáne ya ápeyeaku iko'íhomuyoxoati, koánemaka xoko ápeyeaku urukú koeti oméxoponea. ²⁰Itea itúkapu

vanúkeke ítixe apeínopiti xoko ákoyeaku aúke'e, koáne xoko ákoyeakunemo kálíhunoe hó'openo níkéheati, koáne xoko ákoyeaku iko'íhomyoxoati itukovo koesáyu'ixoati, koáne xoko ákoyeakunemo urukú koeti oméxoponea. ²¹Vo'oku koêkuti yunákoaku ne apeínopiti, itukapu vanúkeke áko'o itukapu poké'eke, énomoneoxo yónoheixo iséneu —kíxovokoxoane Jesus.

Ominó'oviti uhapú'iti yoko hahákuti

Lk 11.34-36

²²—Kuteâti koeku yúku kouhápu'ikopeti, énomone koéneye ne uke xâne koxé'uke. Enepo aunáti ne yúke, uhapú'itikemo yóvoheixo. ²³Kene itukapu ákoti aunáti ne yúke, hahákutikemo yóvoheixo. Kúteanemaka koêku ne kouhápu'ikoti isóneu xâne. Enepo itukapu hahakú kixópiti ne mani kouhápu'ikopiti, yupihóvo koetíneoxomo itúkeovo hahákutike yóvoheixo.

Konókoti itúkeovo Itukó'oviti yoko ítuke yuíxovo úti

Lk 16.13, 12.22-31; Fp 4.6; Êb 13.15; 1 Pê 5.7

²⁴Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Ako xâne motovâti pi'á kíxea pátarauxa. Vo'oku koêkumo ákoyea omótova okóvo ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu, áko'o enepo itukapu yuíxovoxo ítukexeake ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu. Koane enepo yixápu kirí'uxi apeínopiti, ákomo yoxéne yíxivo ítuke Itukó'oviti.

²⁵—Énomone ngxínopinoo ákoyea ixomo ipúpakina yokóvo ne kixékumo kêku itukovo káxe, ukínopikumo níke yoko yêka, koane nókone kexé'u kixékumo iké'ipovoxopivo. Vo'oku enepone kéyeku itukovo káxe, haina pohúneti níki. Koane haina pohúneti iké'ipovoxopivo yápeino. ²⁶Ivévakapihi koêku ne hó'openohiko ôti. Ako nâ. Koane ako ítixeaku ha'i nóne. Ákomaka unákoku níka, koane ákomaka óvoku ítixoku êno níkokónoti, itea kóyeane poréxea Itukó'oviti níka, enepone Yá'a íhae vanúke. Hainá'ikopo ítínoe yupihóvo ítóponone nonékuke Itukó'oviti yane hó'openohiko? ²⁷Ako ápahuina ya xepákukenoe itotimo koukoponea kaxena ivókovope, yusíkti yupíheovo kóxunakeovo kahá'ayea koukoponea.

²⁸—Ná'ikopo koeti yupíhinovo yónea iséneu ne kixékumo iké'ipovoxopivo? Ivévakapihi koeku payá'iyee ne koati uhé'ekoti hû itunoêvoti ya mêum, enepone humanévoti. Ako okó'ítuke, koane ákomaka ixúxuka kuteâti koeku xâne. ²⁹Itea koati ngxópitinoo: Muhíkova neko uhá koeti úhe'ene Salúmaum, enepone hána'iti nâti iríku mekúke, ako itápana úhe'ene hû ne itunoêvotihiko íhae mêum. ³⁰Katarákoapo Itukó'oviti ne itunoêvoti íhae mêum mapini póhutine kó'oyene ápeyee, ihârotike oro'ókokonotinemo yúkuke, ínapomo hako katarákopi ítínoe xâne ôriti kúveova. ³¹Hákoikopo pipokéxo iséneu ixómoyea yépemo'ixopovo ukínopikumo ne níke yoko yêka koane ípevo. ³²Enepora uhá koeti koekúti, koati xâne ákoti êxa Itukó'oviti yonóheixoa isóneu. Yoko éxoa Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke, kénokinoe uhá koêti ra koekútihiko.

³³Hane itíka yónoheixoku iséneu inúxotike, ítuke Itukó'oviti koánemaka péni kixeku itíkivo kuteâti ahá'inopi. Yanê'e, kousókinopeatinoemo Itukó'oviti ne uhá koeti po'ínuhiko nékone. ³⁴Hako pipokéxo iséneu vo'oku nékonemo ihârotike, vo'oku apépotimakamo po'i yónoku iséneu ihârotike. Ópoeane yónoku iséneu ne nékone ya póhutihiko káxe. Hákonone kiri'úxo pipókexinoa iséneu ne nékone ya keno'ókoti káxe —kíxovokoxoane Jesus.

Ako yusíka vitúkeovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne
Lk 6.37-38, 6.41-42; Rm 2.1; 14.1; 1 Ko 4.5; Tk 4.11

7 ¹Ina kixovókokopaikomaka Jesus:
—Hákonoe itikóvo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne inixeâti ákoyea aúnnati enepo hákoti yexôa koêku, mará'inamakamo íxekanane. ²Vo'oku kuteâti kixeaku iséneunoa ne po'ínuhiko xâne, énomonemakamo kixékononeye. Kuteâtimaka ítikeinoane ne po'ínuhiko xâne, énomonemakamo koéneye ítikeinokono.

³—Na koeti yíxinova kemómoyi ne kutí koeti kalíhuti koekúti yonoti ukeku pe'ínu, koeku ákoyea ínixepe ne kutí koeti koati hána'iti itátane tikóti yonoti yukékuke? ⁴Na kíxoaye yéxoki po'i xâne pahúnevo koeku ákoyea ínixepe ne pehúnevo? Mani kutí keti xâne ákoti eapâ ne hána'iti itátane tikóti yoneâti ukéku, itea kóyeane kíxea ne po'ínu: “Veyámbinapeavo ne kali koekúti yonoti yukékuke” kixoâti. ⁵Ítínoe ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko, viyápa inúxotike ne kutí koeti hána'iti itátane tikóti yonoti yukékuke, maka sasasa ákoyepone ínixi. Ínamo omotóva viyópi ne kutí koeti kali koekúti yoneâti ukékuke ne pe'ínu.

⁶—Hako kutí kê xâne poréxoti tamúku koati únati yoko sasá'iti koekúti. Hákomaka kutí kê xâne kuríkoti uhé'ekoti iyoyónevoti yupihóvati hepíko xapa kûre, mará'inamo ákanukexa, yane koímaiti okópeopi koane óko'okeopi.

Konókoti kutípea úti yumópeovimo Itukó'oviti vitúko orásaum
Lk 11.9-13

⁷—Yépema Itukó'oviti ne yâha vo'oku porexópeatimo. Kéxuna'ixapu yopósiki vo'oku itepónoatimo. Hako imaxovó kixêa yépemo'ixi, kuteâti koeku ixómoti ipusóko pahapéti ehane míhe'okinokonoa. ⁸Vo'oku uhá koeti epémoti, poréxokonoa ne épemone. Koáne ne koxuná'ixovoti opósikea ne nókone, itóponoa. Koáne ne kutí kixóvoti ipusókoti pahapéti, mihe'ókinokonoatimo. ⁹Ítínoe apêti xe'éxa, maní'ikopomea perexoâti mopô ne xilíxa epemápi pâum? ¹⁰Manímea koéxoe peréxoa epemápi hôe? ¹¹Muhíkinova ítínoe mapini váhere xâne pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti, itea peréxoa únati koekúti ne xilíxa. Ínapoxo ne Ha'a úti íhae vanúke, koatimo únati koekúti poréxoa ne xâne epemoâti.

¹²—Kuteâti koeku yâha kixeopineye ne po'íhiko xâne, énomonemaka íxeaneye, vo'oku énomone itukóvo ne koati kaná'uti kixó'ekone ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koánemaka ne íhikauvi yútoe porófetahiko koyúhote emo'u Itukó'oviti mekúke.

Pi'áti kó'iyevoku xêne

Lk 13.24; Fp 3.19-20

¹³Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Hara víka xoko pahapéti iyonópoti xâne xoko Itukó'oviti, enepone kutí koeti kalíkuti. Vo'oku enepone pahapéti koáne ne xêne yonópoti ipihóponovokutike, koati vákuti nê'e, koane êno xâne vekoâti. ¹⁴Itea enepone xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, ako ávaku koánemaka ne páhapetea, yoko ako axú'ina xâne itoâti vékea.

Xâne ákoti itukapu koati kaná'uti páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u

Lk 6.43-44; Xu 15.4; Tk 3.11; 1 Xu 4.4

¹⁵—Yokóhiyanavao ne xâne ákoti okoyúhoa ne kaná'uti emo'u Itukó'oviti, vo'oku upánini kutí'iyea éxoko su'ûso simopínoe, koatíhiko kutí koeti koyovôrixovoti yovíre ákoti iyuhixa hopéno'iu enepo isukôa. ¹⁶Ya kixoku itúkeovo, énomonemo yéxi itukóvotiye kuteâti yéxi koêku ne xuve tikóti vo'oku há'i. Ápeikopo xâne veyoti úva xuvékuke topekóxe? itukovo veyoti figu ka'ávetike nonéti xapa úhiti? ¹⁷Vo'oku uhá koeti únati xuve tikóti, únatimaka ne há'i pôreu. Kene ne váhere xuve tikóti, váheremaka ne há'i pôreu. ¹⁸Ako yusíka poréxea váhere há'i ne koati únati xuve tikóti. Ákomaka parexa únati há'i ne váhere xuve tikóti. ¹⁹Uhá koeti xuve tikóti ákoti parêxa únati há'i, tetúkokono ina kurikókono yúkuke. ²⁰Kúteanemaka koeku nekôyohiko, vo'oku enepone há'i pôreu, énomonemakamo yéxi itukóvotiye neko xâne.

Yuhu Jesus koêku ne urúkopovoti natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke

Lk 6.46, 13.25-27; 2 Ko 11.13, 13.5; 2 Pê 2.1; 1 Xu 2.3, 5.12

²¹—Hainamo uhá koeti xâne “Unaém, Unaém” kixónuti úrukopeovomo natíxokuke Íhae Vanúke. Poéhanemo neko itúkoti ahá'inoa Nzá'a íhae vanúke. ²²Yaneko káxe, enómo xâne kixónuti: “Unaém, Unaém, koyúhopepo uti yemó'u xapa xâne vitúkoti péhoenovi. Ihékemaka veínoa úti kópuhikopea úti ne ndémoniu urúkovoti xoko xâne. Ihékemaka veínoa úti vitúkea êno iyupánevoti” kixónutimo. ²³Yane ínamo injâ: “Hainánoe iti ovónje. Yahíkuxipunu itínoe itúkoti váhere” ngixoâtimo.

Pi'áti kó'iyevoku poéheve péti

Lk 6.47-49

²⁴Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Uhá koeti xâne kamokénoati ra emó'um koane itukoâti, hane koéneye ko'isónenti hóyeno itúkoti pêno xoko poké'e mopoíxoti. ²⁵Keno'óko êno úko, koínikone huvêo ina kayakákoa êno xúnati ihunóvoti neko ovokúti, itea ako íkarakapu vo'oku itúkeovo xoko poké'e mopoíxoti ixíkokono.

²⁶—Kene uhá koeti kamoâti ra emó'um ákoti itukâ, hane koéneye xâne ákoti isóneu itúkoti pêno xoko poké'e hariríxoti. ²⁷Keno'óko êno úko, koiníkone huvêo ina kayakákoa êno xúnati ihunóvoti neko ovokúti, yane íkorokovone. Heu-heú kôe itáhineyêa —kíxovokoxoane Jesus.

Úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone Jesus

Mk 1.22

²⁸Uke'éxone koyúhoyêa ne Jesus, enepohikoneko êno xâne kamokénoati, yupíhova iháyu'ikea ne íhíkauvoti íhikaxone, ²⁹vo'oku koati iyúseoti itúkeovo úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone ne Jesus, kene haina kuteâti ne éskiribahiko, enepone íhíkaxoti yútoe Muíse.

Koitóva Jesus neko yúvone lépara

Mk 1.40-45; Lk 5.12-16

8 ¹Evesékopeane Jesus ouke neko kali mopôi, yupihovó koe êno xâne hokopâti. ²Yane apé koéne hóyeno ahi'ókovoti Jesus. Enepone hóyeno, yúvone koati váhere arinéti iháxoneti lépara. Ipuyuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:

—Unaém, enepo yakahá'a, motóva kesása'ikopinû yara arínem —kíxoane.

³Ina sípo'ókoa Jesus koane kíxea:

—Nghahá'a, sesá'ipine ra yaríne —kíxoane.

Ehá'axo koyúhoa Jesus, má koépone neko aríne, unátipone. ⁴Ina kixôa Jesus:

—Hako yetó'oko koêkuti xâne ra índukeinopi, itea yéxakapanapa ne sasedóti, enepone inuxínoti xâne hó'eke. Yamína iké'iparaxoke Itukó'ovoti kuteâti koeku páhoenovi yútoe Muíse, yéxokovope itúkeovo yunátipotine —kíxoane.

Koitóva Jesus neko ahínoe tuti húndaru íhae Róma

Lk 7.1-10

⁵Simoáne Jesus ne Kafanâum, ápe ikoseânaxovati, hóyeno ákoti itukapu jûdeu, tuti póhuti séndu húndaru íhae Róma. ⁶Hara kíxoa:

—Unaém, anêko anzínoe ka'aríneta óvonguke. Ákone ita ehévokeovo mûyo. Koati yupihóvotine koítóponeovo kotíveta vo'ókuke ne aríne.

⁷Ina kixôa Jesus:

—Mbihotímo yóvokuke, ngoitóvatimo —kíxoane.

⁸Itea hara kíxoa tuti húndaru:

—Unaém, ako yomótokea yúrukivo óvonguke. Pohu pahú íxea unátipea ne anzínoe, yane itóvotinemo. ⁹Vo'oku undímaka hóyeno konókoti itúkea páhoenonu payásoti ya undíke. Koane ápe húndaru konókoti itúkea mbáhoenoa. Poéhane kónoko “Píhe” ngíxea, yane pihotíne. Kene po'ínu, “Kiná'aka” ngixôa, kenó'oko. Koane anzínoe, “Hara itíka” ngixôa, itúkoa ne mbáhoenoa itúkea —koéne.

¹⁰Kamoáne Jesus neko emó'uinoa tuti húndaru, yupíhova iháyu'ikea, ina kixôa neko xanéhiko hokoâti:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ako noínjeaku xâne koati kuvónónuti kuteâti râ'a, muhíkova xapákuke íhae Izarâe —koéne.

¹¹Ina koe'íkomaka:

—Koati ngxópitinoe: Enómo xâne ukeâti po'íkehiko poké'e ya xoko úkeaku ihâroti koáne ya xoko kíyo'i káxe ivatákonotimo ya xe'o mêsa ya ayuíti xapákuke evo Âbraum, Izáki yoko Njáko ya natíxokuke Íhae Vanúke. ¹²Itea enepohikone íhae Izarâe, enepone mani koati noivókoeti yonópea, kurikókonotimo xapa êno hahákuti, óvoku iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku tiveko koêku —kíxovokoxoane Jesus.

¹³Ina kixôa Jesus neko tuti húndaru:

—Pihépane yóvokuke. Vo'oku kívivonu, énomone ákoeneye kuteâti yâha —kíxoane.

Énomone yaneko ókoku káxe, unátipone ahínoe neko tuti húndaru.

Koitóva Jesus ne imose Pêturu

Mk 1.29-31; Lk 4.38-39

¹⁴Simoné'e ne Jesus óvokuke Pêturu, inu'í kíxeane imóse ípeke, yupihóvoti otuko múyo. ¹⁵Yane namú kíxeane vô'u Jesus. Uké'epone neko otuko múyo, ina exepúkopo neko sêno, yane kátarakopone Jesus.

Êno po'ínuhiko ka'arínetai koítovone Jesus

Mk 1.32-34; Lk 4.40-41

¹⁶Yaneko kíyo'i káxe, omókonone xoko Jesus neko êno xâne úroevo ndémoniu. Yane pohu pahú kixópa Jesus neko ndémoniuhiko, ipúhikoponehiko, yoko koítovamaka uhá koêti neko xâne ka'arínetai. ¹⁷Kó'inokeneye motovâti kóusokeovo neko yuhu Itukó'oviti, yútoeke porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

“Koati énomone veyopínovi varíne, koane oukeke yonópo uhá koêti ne veópone” koêti.

Izâiya 53.4

Koeku apê kahá'ti hókea Jesus

Lk 9.57-62

¹⁸Noixoâne Jesus yupíheovo êno xâne hokó'ixoati, pahúkoane neko íhikauhiko usó kíxoixea vatéke tarú'uxope poixô'oke neko Mar-na Ngalíleya. ¹⁹Yane ápene éskiriba, enepone ihíkaxoati ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ahi'ókovoti Jesus. Hara kíxoa:

—Ihikaxotí, nzokópitimo koêkuti yénoku.

²⁰Ina kixôa Jesus:

—Enepone úkoe, ápe úhorona, koáne ne hó'openohiko ôti, ápe môko. Kene ûndi, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, ako óvongu yonómboku ómomingea yara kúveu mêum —kíxoane.

²¹Ínamaka apê po'i hokoti Jesus kixoâti:

—Unaém, sikénuvo engóxeakomo nzá'a inúxotike enepo ivakápune, ínamo nzakâpi.

²²Itea hara kíxoa Jesus:

—Kiná'akane ingéneke. Síkeane ne kutí koeti ivokóvotinehiko ákoti yuixápu ítuke Itukó'oviti ekóxopeamo ne ivokóvoti —kíxoane.

Ixikôa Jesus neko xúnati ihunóvoti

Mk 4.35-41; Lk 8.22-25

²³Yane úsa'ixovane Jesus ne vatéke koane íhikauhiko ikéneke. ²⁴Koeku píhea, apé koéne êno xúnati ihunóvoti. Koati xúnati ovóxokeovo ne úne enó'inoke úne urúkovati ne vatéke. Yoko imókoti ne Jesus. ²⁵Ina ahi'ókova íhikauhiko koyúkoati. Hara kíxoa:

—Unaém, yokótixovi mará'inamo vívahikapu.

²⁶Ina kixovókoaxoa Jesus:

—Na koeti itíkinovonoe íreti? Koati itínoe xâne ôriti kúveovonu —kíxovokoxoane.

Ina exepúko ne Jesus pahukôa ókea ne ihunóvoti koane kóyunukeovo ne úne. Yane huvemoo koépone ikéne. ²⁷Yupihovó koe píkeahiko neko íhikau. Hara kixókoko:

—Kutimea itukóvoye ra hóyeno? Muhíkinova úne yoko ihunóvoti itúkea yúho —kixókokonehiko.

Koitóva Jesus neko pi'âti hóyeno úroevo ndémoniu ya Ngâdara

Mk 5.1-20; Lk 8.26-39

²⁸Simoné'e ne Jesus poixô'oke neko Mar-na Ngalíleya xoko poké'e koéhati Ngâdara, apé koéne pi'âti hóyeno okotúmonexoati ukeâti pe'áxatike, ainóvoti úroevo ndémoniu. Yoko hi'imé koéne xâne pikoâti vékea xe'ókuke neko óvoheixoku, vo'oku itúkeovo koati koímaitine neko hóyeno. ²⁹Yane kóhonokone emó'u neko pi'âti. Hara kôe:

—Jesus, Xe'lexa Itukó'oviti, na koeti yího'ixopoinovi? Simínetine ípíheponivi tumúneke símea kaxéna? —kíxoanehiko.

³⁰Yoko ápe êno kûre ixómotihiko níko xêrerekuke neko óvoheixoku.

³¹Ina kixopómaka Jesus neko ndémoniuhiko:

—Enepo itukapu pehukópoviti, hane pehúkapavi xapákuke ne êno kûre —koénehiko.

³²—Pihépanenoekopoya —kíxoane Jesus.

Ipuhíkopeanehiko, ponokó koépone xapákuke neko êno kûre. Yane heú koéne éhahikeovo neko kûre koane íkorono'ekeovohiko úneke ukeâti ouke ne mopô. Heú koéne yúpuririhikeovo.

³³Kene enepohikone koyonoâti neko kûrehiko, kohó'ikene. Simoné'e pitívokoke, koyúhoahiko uhá koêti neko koekúti koánemaka koépoku neko pi'âti

hóyeno úroevo ndémoniu. ³⁴Yane pihónehiko ne ko'óvokuti noíxoponea Jesus. Simohíko xokóyoke, koyúhoinoahiko kahá'ainoa ipúhikoepa yane poké'exa.

Koitóva Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu múyo ya Kafanâum
Mk 2.1-12; Lk 5.17-26

9 ¹Ina urúkopovamaka Jesus ne vatéke yanekôyoke. Taru'úxoane neko úne, yane pihópone ya pitivóko éxokexeaku. ²Énomone yanê'e, apé koénehiko xâne ominoâti hóyeno isayú'ixovoti ákoti ehevákapu múyo. Ixané kíxoahiko poúke. Noixoâne Jesus itúkeovohiko koati kuvovâti, ina kixôa neko isayú'ixovoti:

—Nje'exá, aúhepepone iséneu, itúyopone pehúnevo.

³Yoko ápe ihíkaxoti yútoe Muíse, enepone éskiribahiko xapákuke. Ina kôe isónunoahiko: “Enepora hóyeno, koati itúkovoti Itukó'oviti” koénehiko isóneu.

⁴Yane exó kíxeane Jesus isóneuhiko, ina kixoáhiko:

—Na koeti váherexino iséneunonu? ⁵Kuti itukóvoxo ákoti hé'onoke'e ngíxea ra isayú'ixovoti: “Itúyopone pehúnevo?” áko'o “Yexépukapa, yenápa” ngíxea. ⁶Itea kó'oyene, enjókopitinoe ápeyea njunáko yáye yara poké'e ngotúyopea pahunévoti, undi fhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —koéne.

Ina kixôa Jesus ne isayú'ixovoti:

—Yexépukapa, viyápa ne peúke, pihépane yóvokuke —kíxoane.

⁷Yane xépu koépone neko isayú'ixovoti, pihópone óvokuke.

⁸Enepohikoneko ênoti xâne noixoâti, yupíhova iyúpaxeova ne koekúti koane iháyu'ikeahiko Itukó'oviti vo'oku poréxea xunakóti ne xâne yara poké'e kíxeaneye ne ítuke, ikutíxatihiko xanehí koéti ne Jesus.

Inâ ihaxíkoa Jesus ne Máteu

Mk 2.13-14; Lk 5.27-28

⁹Úkeane ukopóno ne Jesus, yane noíxone hóyeno koéhati Máteu, vaata koyêti xoko kóperaxoku vo'oku itúkeovo koperáxinoti nâti. Ina kixôa Jesus: —Kiná'aka ingéneke.

Yane xepú koéne ne Máteu, pihóne hókea Jesus.

Iníkoa Jesus ne xanéhiko pahukóvoti

Mk 2.15-17; Lk 5.29-32

¹⁰Ikénepoke, ixómoti níko ne Jesus yoko íhikauhiko óvokuke Máteu, simóne êno po'ínuhiko koperáxinoti nâti, enepone yómoti ánu'ukea kóperau, koánemaka xâne pahukóvoti kaha'íneti Jesus níkeahiko xe'ókuke mêsa. ¹¹Noixoâne farízeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muíse, hara kixo íhikauhiko Jesus:

—Na koeti ínikinoa ihíkaxopiti ne koperáxinotihiko nâti koáne ne xâne pahukóvoti? —koénehiko.

¹²Kamoáne Jesus épemo'ikeokono ne íhikauhiko, hara koéne:

—Enepohikone xâne ákoti yuvâti, ako okónoko ipixáxoati. Poéhane ka'aríneti konokôa. ¹³Itea pihénoe, yapásika yéxi kixó'ekone ne yutoéti

emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Hane ngahá'a itíkiwo seánati, kene haina ngahá'ati iké'iparaxinu hó'openo képeu” koêti. Vo'oku haina nzimínoti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, itea hane nzimíno, xâne pahukóvoti (maka ikátivexane isóneuke ne pahúnevo koane kuríkoepa) —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhôa Jesus nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe
Mk 2.18-22; Lk 5.33-39

¹⁴Yane pihóne xoko Jesus ne fhikauhiko Xuuum Mbátita. Hara kíxoahiko: —Na kó'inoaye iséneu ne jejuá kó'iyea xâne? Vo'oku úti, uti fhikau Xuuum, kóyekune jejuá kó'iyea úti koánemaka ne farízeuhiko, itea ako jejuá ákoe ne fhikeuhiko.

¹⁵Ina kixôa Jesus:

—Yusíkoikopo ikáxu'iyea okóvo ne húpiu kasátuxoti koêkuiko ápeyeya ne koyénoti híyeuke? Ako kalíhuina. Itea simóvotimo káxe veyópeokonokumo ne koyénoti xapákuke. Yane ínamo jejuá akôe —kíxovokoxoane Jesus, kixopóvoti yane éxetina.

¹⁶Ina koe'íkomaka Jesus:

—Ako veyoti inámati ipovóti itukoâti ihápa'akope xoko yékoteno ipovóti, vo'oku mani koukóponoati ívarereoku ne yékoteno ipovóti —kíxovokoxoane, ihókoati inámati ipovóti ne ihíkavoti fhikaxone ákoti akutêa ne kúxoti hó'e xâne.

¹⁷Ina koe'íkomaka:

—Ákomaka yusíka unákeovo inámati víyum ya yékoteno fhaku itukéti ya vakamóto, mará'inamo ívarerea ne yékoteno fhaku enepo ihiyáka ne inámati

(Máteu 9.17)

víyum. Yane mani evókovoti ne víyum koánemaka ne íhaku. Itea konókoti ímeokono inámatike íhaku ne inámati víyum. Yane ákomo évakapu ne íhaku koáne ne ovâti —kíxovokoxoane, itúkoti po'i íhokoake ne íhíkavoti íhikaxone.

Koitóvo sêno yoko seno kalivôno ne Jesus

Mk 5.21-43; Lk 8.40-56

¹⁸Ixómoiko koyúho ne Jesus, símoane hóyeno teyonéti ya h'ó'eke jûdeu. Ipuýuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:

—Ínati ivokóvo kali inzíne. Yaxénapanu óvonguke. Puhu ipihó íxepana veô'u xokóyoke, iyukópovotimo —kíxoane.

¹⁹Yane exépuko ne Jesus, úkeane pího ikéneke koánemaka íhikauhiko. ²⁰Yane apé koene sêno nduse koetine xoénae ká'arine. Ak'ó'oti áka evésekea aríne. Akéneke Jesus véko sipóheoponeati heve ípovo, ²¹vo'oku hara koeti isóneu: “Enepomo puhu nzipáheyea ípovo, indóvotimo” koeti isóneu. ²²Yane na'akené koéne ne Jesus. Noixoâne neko sêno, hara kíxoa:

—Nje'exá, aúhepepone iséneu. Itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.

Énomone yanê'e unátipone neko sêno.

²³Úkeane ukopóno ne Jesus óvokuke neko hóyeno inuxínoti xanéhiko ya h'ó'eke. Simoné'eya, noíxoane neko êno xâne oxoti étakati ikotívexoati isóneuke ne ivokóvoti, koane ákoyea tôpi kixóvoku íyokexeahiko. ²⁴Ina kixovókokoxoa Jesus:

—Yahíkuxapunoe vo'oku haina ivokóvoti râ'a, puhu imókoti —kíxovokoxoane.

Yane koémoke'eanehiko neko yuhu Jesus. ²⁵Ipuhíhikopone neko êno xâne, yane úrukovone Jesus, ina namukêa vô'u neko seno kalivôno, yane exépukopone.

²⁶Koati ákoti malíka yónoku eyékoxeokono neko koekúti yaneko poké'e.

Koitóvo pi'âti komítiti ne Jesus

²⁷Ipuhíkopeane evo Jesus neko pitivóko, ápe pi'âti komítiti hokoâti koane kóhonokea emó'u kíxea:

—Iti ámoripono Ndávi, yokóseanavi —kíxoanehiko.

²⁸Urúkovone ovokútike ne Jesus, ahí'okovane ne pi'âti komítiti, ina kixoáhiko Jesus:

—Kitípoaxo motó'iyeeova ngoíteovopinoe?

—Êm Unaém, ngutípopi —kíxoanehiko.

²⁹Ina ipiho vô'u ukékuke neko komítiti xaneâti kíxea:

—Vo'oku kívivonu, énomone ákoeneye kuteâti yâha —kíxoane.

³⁰Yane ínixoponehiko. Yoko í'ixiko'o kíxoixoa Jesus. Hara kíxoa:

—Hako kalihú'ina yéto'oki koêkuti xâne —kíxoane.

³¹Itea koeku pihópeahiko, inamá'axone koyuhópa ne koekúti. Koati ákoti malíka yónoku itóhineyea ne eyekoûti ya uhá koêti neko poké'e.

Koitóva Jesus ne ímokerexone ndémoniu

³²Pihopónehiko neko pi'âti, omókono xoko Jesus hóyeno mókere úroevo ndémoniu.

³³Yane kópuhikopa Jesus neko ndémoniu, ina koyuhópo neko hóyeno. Enepohikoneko êno xâne noixoâti, yupíhova iyúpaxeova neko koekúti koane kó'iyeahiko:

—Ako noíxeaku úti kuteâti yara poké'exa úti, uti íhae Izarâe —koéhiko.

³⁴Itea po'é'ainoa isóneu farízeuhiko. Hara koéhiko vo'ókuke:

—Enepora hóyeno, hane porexôa xunakóti kópuhikopea ndémoniu túti ne uhá koeti ndémoniu —koéhiko.

Hána'iti kóseanayea Jesus ne xanéhiko

³⁵Yónoa Jesus xapa uhá koêti neko pitivóko yoko ipuxóvokutihiko, íhíkaxoti íhíkaxovokuke hó'e jûdeuhiko, koyuhó'inoati ne inámati íhíkavoti koeku natíxea Itukó'oviti xapa xâne koane koitóvotimaka xâne ka'arínети, koêkúti kó'iyevoku aríne koane eóponehiko. ³⁶Noixoâne Jesus neko êno xâne, yupihovó koéne kóseanayea, vo'oku koati kotíveti koêkuhiko, koane mómitihiko kuteâti koeku su'úso pihohí koêti ákoti koyonoâti. ³⁷Ina kixovókoxxoa Jesus ne íhíkau:

—Koati hána'iti ra itukéti, kuteâti kavâne ainóvoti itóvotine ha'i nonéti ovâti, itea ako axú'inahiko ra ko'itúkeati. ³⁸Yépemanoekopo Itukó'oviti, Únae ra itukéti, pahúkea po'ínuhiko ko'itúkeati.

Noivókoxxo íhíkauhiko ne Jesus

Mk 3.13-19; Lk 6.12-16

10 ¹Ina ihaxíkoa Jesus ne nduse koeti íhíkau, porexoâti xunakóti kópuhikopea ndémoniuhiko urúkovoti xoko xâne koane koíteovomaka ka'arínети koêkúti kó'iyevoku aríne yoko eópone neko xanéhiko. ²Yoko ká'aye koéhahiko neko nduse koeti ápostulu páhoe Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne: Enepone inúxoti, Símaum koéha. Péturu yonópo íha; ina apé Ándere, po'ínu Péturu; ina keno'óko Teáku yoko Xuâum, xé'ahiko Nzebêdeu; ³koane Filípi; Mbatulúmeu; Túme; yoko Máteu, enepone koperáxinoti nâti; koane Teáku, xé'a Áfeu; koane Tádeu; ⁴yoko Simaum Nzelóti; yoko Njuda Iskarióti, eneponeko itúkohevoti koeku hókea Jesus koane kurikoâti xoko xanéhiko puvâti.

Ítukevohiko ne nduse koeti íhíkau Jesus

Mk 6.7-13; Lk 9.1-6

⁵Enepohikoneko nduse koêti, énomone pahúko ne Jesus xapa xâne. Hara kixovokoxoa inâ pahukôa:

—Hákonoe yéno xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu. Hákomaka píhe pítivokonake íhaehiko Samâriya. ⁶Itea hane yapásika xanena úti, uti íhae Izarâe, enepohikone kutí koeti moyónitihiko su'úso ákoti koyonoâti.

7Pihéneoe, yokóyuhopoinoa itúkeovo kaxénane natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne. 8Keítapanoe ne ka'arínetai koane kéxepukapanoe ne xâne ivokóvoti. Keítapamaka ne xâne yúvone lépara, koane képuhikapamaka ne ndémoniu urúkovoti xoko xâne. Kuteâti ngixópiku ákoti ngaperáxapi, énomonemaka íxeaneye itíki ne itukéti ákoti keperáxa xâne. 9Hákonoe yómo tiúketai piúsunake, enepone ôro, péhu yoko níki. 10Hákonoe yómo íhaku ípevo koeku yéni, koane hako yómo yesá'ikovo pe koane piríkatana. Muhíkova piló'ina hako yomâ, vo'oku koati motokeâti kóusokinokono nókone ne xâne ko'ítuketai.

11—Itukovo apêti pitivóko, áko'o ipuxóvokuti símeku, yapásika xâne usó koyêti poréxeopi yóki óvokuke. Énomone yávaheixa xokóyoke tukú koeti ipíhikopiku ne pitivóko. 12Koeku yúrukivoa ne ovokúti símeku, yépemina unako koêku ukeâti xoko Itukó'oviti ne ko'óvokuti. 13Enepepe xâne ovâti ne ovokúti, itukapu usó koyêti poréxeopi yóki óvokuke, kousókinokonoatimo kuteâti yépeminoake xoko Itukó'oviti. Kene enepo hákoti koen'éye, hákoti unâti kixópiku, yóúkekemo yonópo ne yépeminoake xoko Itukó'oviti. 14Koêkuti ákoti akahá'api, ákotimaka akahá'a kámokenoyea yiúho, enepo ipihíkapi óvoku itukovo píktivokona, ikétatahevxapapu. Kiríkapa ne ipú'ine poké'e hivíkuke, yexókoati ákoyeane omótokea íkameokono emo'u Itukó'oviti. 15Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Simapúne kaxena ipíhophonoe Itukó'oviti, muhíkova ne koati váhere xâne mekúke íhae Sódoma yoko íhae Ngómora, ákomo itápana tiveko ipíhophonoe Itukó'oviti ne xanéhiko íhae neko pitivóko ákoti akahá'apinoe.

Koyuhôa Jesus ápeyeamo tiú'iti koekúti simoâti ne xanéhiko hokoâti

Mt 24.9; Mk 13.9-13; Lk 21.12-17; 1 Pê 4.12

16Ina kixovóko xopamaka Jesus neko íhikauhiko:

—Koeku mbahúkeopinoe, kutí koe mbahúkoti su'úso ya xapa yovíre. Itíkapunoekopo usokó koyêti kuteâti koeku koéxoe, koane itíkapumaka ákoti vahéréxa ítuke kuteâti koeku kurúte. 17Yokóhiyanavonoe, vo'oku apêtímo xâne iyonópitinoe yuhoíkovokutike koane yehepóke'exopitinoemo xoko íhikaxovoku hó'e xanena úti. 18Vo'oku itíktivonoe hokónuti, yomokónotinoemo yíhoikikono nonékuke ngovenâdo yoko nonékuke náti. Itea kixínekonokenemoye motovâti keyúhoyi nonékukehiko, koánemaka nonékuke ne ákoti itukapu viyéno jûdeu koêku ra kitípone. 19Enepe yamakánanenoe nonékukehiko, hako pipokéxinoe iséneu ne kixékumo yimópi, vo'oku yaneko káxe, yexókokonotimo yimópíke. 20Vo'oku hainamo ukeâti iséneuke ne yimópípe, itea koati ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke koeku itúkeovo Sasá'iti Omíxone koyuhô xikóyoke.

21—Apêtímo xâne kuríkoti koati po'ínu xoko payásotihiko, motovâti koépekeokono. Kúteanemakamo kixoaku hóyeno ne xé'a. Apêtimakamo okópoti koati há'a yoko êno, kuri'ókoatimaka xâne koepékoatimo. 22Yupihóvatimo púveopi uhá koeti xâne vo'oku itíktivonoe hokónuti. Itea enepone koxuná'ixovoti ingéneke ákoti aukápu ikéne tukú koeti hunókokuke, énomonemo pihopô

vanúkeke xoko Itukó'oviti. ²³Enepo pivakána, hako'óne keyunúkokono yane pitivóko yóvoheixoku, yokóho'i po'íke pitivóko. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ákomo yuké'exa yénoheyi ra uhá koeti pítivokona Izarêe tumúneke aúngopovo pe yara kúveu mêum, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

²⁴—Enepone ihíkaxovoti, haina énomone payasô ya ihíkaxoati. Koáne ne ahinoêti, haina énomone payasô ya pátarauxa. ²⁵Itea enepone ihíkaxovoti, motóva kúxea kutipasí kó'iyea ihíkaxoati. Kúteanemaka koêku ne ahinoêti, motóva kúxea kutipasí kó'iyea pátarauxa. Itukovo mbuvokónoti, undi yúnae, koeku ínzaxeokono Mbezêbu, enepone tuti uhá koeti ndémoniu, ínapoxomo itínoe ovónje.

Nókone téyea úti

Lk 12.2-7

²⁶Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Hákonoe píke xâne. Ako kixovókuti pikonéti éxeokono kó'oyene ákotimo exákana. Kúteanemakamo ne he'onó koêti kó'oyene, kóyeaenemo urápu'ipea. ²⁷Enepone yunzó'inopinoe vainóvone, akô'o po'ínu xâne, yokóyuhooanoemo xapa xanéhiko. Koáne ne ínzikaxeopike vainóvone, kéhanakanemo keyúhopi motovâti éxea uhá koeti xâne. ²⁸Hákonoe píke xâne motovâti koépekeopi, vo'oku poéhane kexé'u íto, itea ako xunáko iyónopeopi ipihóponovokutike. Hane tíya Itukó'oviti, enepone apêti xunáko koépekea xâne koane iyónopea ipihóponovokutike. ²⁹Hainá'íkopo kali póhuti pe'u tiúketi, ákoti axu'ína ovâti ko'ésa'li ne pi'âti kálíhunoe hó'openo ôti kavanékono? Itea ako ápahuina ivokóvoti xapákukehiko ákoti exâ Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke. ³⁰Kene itínoe, muhíkova yé'akeye ne híyeu tiúti, heú kíxoa éxea Itukó'oviti. ³¹Hákoikopo píke, vo'oku itínenoe yupihóvo itóponone nonékuke Itukó'oviti yane ênoti hó'openo ôti.

Koeku teinôa xâne koyúhoyea hókea Jesus koáne akô'o teinâ

Lk 12.8-9; 2 Tm 1.8

³²—Uhá koeti koyúhoti nonékuke xanéhiko itúkeovo hokónuti, kúteanemakamo ngíxoaku ngoyúhoyea itúkeovo hokónuti nonékuke Nzá'a íhae vanúke. ³³Itea enepone koyúhoti nonékuke xanéhiko ákoyea itúkapu hokónuti, ngoyuhópatimakamo nonékuke Nzá'a íhae vanúke ákoyea itúkapu hokónuti.

Tiú'itihiko koekúti simo'óviti

Lk 12.51-53, 14.26-27

³⁴—Hákonoe ikitíxa nzimínoti omínoam úhepeyeya isóneunokoko ne xâne yara kúveu mêum. Haina énomone nzimíno, itea koati apêtimo okopókokoti vo'ónguke. ³⁵Enepora nzímea, énomone kutí'ino apêtimo hóyeno poe'aínoti isóneu há'a. Énomonemaka kutí'ino apêtimo sêno poe'aínoti isóneu êno. Kúteanemakamo koêku ne sêno yoko imóse. ³⁶Yane koati iyénoxapa kúveuke ne óvoku puvopâmo ne xâne hokónuti.

³⁷—Enepone xâne yupihóvoti ákoyea omótovo okovo há'a yoko êno ya undíke, ako omótokea itúkeovo hokónuti. Koánemaka ne xâne yupihóvoti ákoyea omótovo okóvo ne xé'a itukovo ihíne ya undíke, ákomaka omótokea itúkeovo hokónuti. ³⁸Enepone ákoti usó akóye koítoponeovo kotíveti ingéneke kuteâti koeku xâne koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko kurúhuxokonokumo, ákomaka omótokea hóleonu. ³⁹Koêkuti xâne yuixóvoti koúhepekeovo óvea yara kúveu mêum, énomonemo evókoa ne koati kaná'uti apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone usó koyêti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêum vo'ónguke, énomonemo itopóno inamápoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

Apêtimo námoepo xoko Itukó'oviti ne xâne koxuná'ixovoti ikéneke

Mt 25.34; Mk 9.41; Xu 13.20; 3 Xu 5

⁴⁰Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Koêkuti xâne únati kixópiku simêa óvokuke, undímaka kixóneye. Epó'oxo koêkuti kixónutineye, hanemaka kixóneye Itukó'oviti, enepone pahukónuti yara kúveu mêum. ⁴¹Koêkuti xâne ákoti kamaxátika porófeta, enepone koyúhóti emo'u Itukó'oviti, koane teyoâti vo'oku itúkeovo ovoxe Itukó'oviti, apêtimo námoepo nê'e xoko Itukó'oviti kuteâti ne námoepomo porófeta. Koane koêkutimaka ákoti kamaxátika xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, koane teyoâti vo'oku ponóvoko ítuke, apêtimo námoepo xoko Itukó'oviti kuteâti námoepo ne ponóvoti kixoku itúkeovo huvó'oe. ⁴²Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Koêkuti xâne apêti pónéake ne koati ákoti apayáso xapákuke ne hokónuti, teyoâti vo'oku itúkeovo ínzikau, yusíkoti itúkeovo kali póhuti enovópeti puhí koeti kásati úne poréxoá, ákomo kalíhuina évokea námoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke —kíxovokoxoane Jesus.

Ápe páhoe Xuaum Mbátita xoko Jesus

Lk 7.18-35

11 ¹Uke'éxoane Jesus koyúhoinoa nókonehiko itúkea ne nduse koeti íhikau páhoe koyúhoyea emó'u, ina pího po'íkehiko pitivóko yaneko poké'e ihíkaxoti koane koyúhóti emo'u Itukó'oviti.

²Yoko ika'ákovokutike ovóne ne Xuaum Mbátita. Kamoné'e koeku ítuke Jesus Kristu, yane pahúkone íhikauhiko épemo'ikoponea Jesus. ³Hara kixóponoa:

—Énomone íti ne kuxonéti símeamo? áko'o kónokoako kúxeako uti po'ínu.

⁴Ina kixôa Jesus:

—Yaúkapapu xoko Xuâum. Yéta'akapa koêku ra kémone koáne ra neíxone. Hara íxepamo: ⁵“Ínixopone ne komítiti. Yonópone ne mohéveu. Unátiponehikomaka ne yúvone koati váhere arinéti, enepone lépara. Kamópone ne mókere. Iyúkopovone ne ivokóvoti, koane koyúhovone xapa xâne ákoti apeínoati ne inámati ihíkavoti ítuke Itukó'oviti. ⁶Koati únati koêku ne xâne ákoti opoé'ainonu isóneu” íxepamo —kíxoane Jesus.

⁷Pihopóne neko íhikauhiko Xuâum, turíxovone Jesus koyúhoinoa xanéhiko koêku ne Xuâum. Hara kíxovokoxoa:

—Enepo pihenôe neíxoponi Xuâum ya mêum ákoti apêti, kutí'ikopo kixónoe neíxi? Xâne muyá'iti kuteâti koeku hí'e kayákae ihunóvoti? Ako kalíhuina. ⁸ Kutí'ikopoya ne neíxopono? Hóyeno yupihóvoti úhe'ekae ípovo? Ako kalíhuina kó'iyeaneye ko'ípovoyea nê'e. Vo'oku poéhane óvokuke nâti óvo xâne kuteâti nê'e. ⁹ Kutí'ikopoya ne neíxopono? Porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti? Êm, koati porófeta nê'e, koane koati ngxópitinoe yupíheovo anú'ukea itúkeovo teyonéti ya po'ínuhiko porófeta. ¹⁰ Vo'oku enepone neíxoponone, hara koe yuho Itukó'oviti emó'uke vo'ókuke:

“Mbahukoâtimo timúneke ne koyuhó'inonuti emó'um maka míhe'akinapine yoxéne itíki índukexeopike xapákuke xâne” kôe.

Malaquias 3.1

¹¹ Ina kixovókoxoakomaka Jesus neko xâne:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Xapákuke xâne yara kúveu mêum, ako teyonéti ya Xuaum Mbátita. Itea upánini itúkeovo koati hána'iti teyonéti ne Xuâum yáye yara kúveu mêum, koati yupihóvotimo anú'ukea itúkeovo teyonéti ya Xuâum ne xanéhiko ya natíxokuke Íhae Vanúke, muhíkova ne ákoti apayáso xapákuke. ¹² Ukeátine ya kaxénake Xuaum Mbátita tukú koeti kó'oyene, enepone inámati ihíkavoti koyúhoti koeku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, koati xúnati yúmo'ixeova xanéhiko éxea koêku. Yoko enepohikone koxuná'ixovoti éxea koêku, énomone itopónoa. ¹³ Vo'oku ukeátine mekúke tukú koeti kaxénake Xuâum, ápe yútoeke porófetahiko koane Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse koyúhoti koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne. ¹⁴ Epó'oxo yakahá'anoe kitípi yútoe ne porófetahiko, kitipoâtimo itúkeovo Xuâum itukóva ne Íliya, enepone koyúhone porófetahiko símeamo. ¹⁵ Koêkuti kamoâti ra yúnzo, ivávaka.

¹⁶ —Kutimea motóvo ínzokea ra xanéhiko apêti yara káxehiko kó'oyene? Hara ínzokoa kalivónohiko vataká koyêti ya none ovokúti ákoti ínixone unáko apê po'ínuhiko kalivóno kaha'âti ikómohixea. Yane hara kixókonohiko: ¹⁷ “Voxone oxokénati móhikena elóketi okóvo, itea ákonoe yakáha'a kemóhiyi. Vimókovonemaka akene imokó'ikoti ivokóvoti, itea ákomaka yakáha'a” kixókonone.

¹⁸ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Énomonemaka kénenoeye vo'oku simóne Xuaum Mbátita yuixóvoti jejuá kó'iyeya yoko ákoyea énapu víyum, itea ako ínixeanoe unáko, epó'oxo “úroevo ndémoniu nê'e” kíxeanoe. ¹⁹ Ina nzímo xepákukenoé iníngoti xâne, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea ákomaka ínixeanoe unáko. Hara kôe iséneunonu: “Koati nípati yoko énovokenati víyum ne hóyeno, koane yómoti aínavokoxeovo koperáxinoti nâti yoko po'ínuhiko xâne pahukóvoti” kixénunoe. Itea enepone koati kaná'uti exóneti, kóyeaneo iyúseyea kó'iyeaneye vo'oku kixoku itúkeovo ne xanéhiko hokoâti —kíxovokoxoane Jesus.

Koeku pitivóko óvohikoku xâne ákoti akutipó Jesus

Lk 10.13-15

²⁰Yane turíxovone Jesus koyúhoyea motókeyea ipíhophoneokono ne ko'óvokuti yane pitivókohiko vékoku itúkea êno iyupánevoti, vo'oku ákoyeahiko ikátivexa isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea. Hara koe yuho Jesus vo'ókuke:

²¹—Koati kotívetime kêku, itínoe íhae Korâzim, keánemaka itínoe íhae Mbetâsáida, vo'oku eneponi itukapu ya pítivokona ákoti êxa Itukó'oviti, enepone Tíru yoko Sídom, indúkoahiko ne iyupánevoti índuke xepákuke, mani mékutine kuríkopo váherevoko ne xanéhikoya. Mani ko'ipóvotinehiko ko'ixéhiti xáku koáne mani purapú'íkovotinehiko pôu, éxokovopehiko yupíheovo ikótivexea isóneuke ne êno pahúnevohiko. ²²Koati enjókopeatínoe koêkumo: Simapúne kaxena ipíhophonope ne Itukó'oviti, koati iyuhí kixokónotimo tiveko ipíhophoneokono ne íhae Tíru yoko íhae Sídom ya itíke. ²³Kene itínoe íhae Kafanáum, itínoe po'okoati yupíheovomo kahána'ikeokono ya po'ínuhiko xâne, kirikónotinoemo ipihóponovokutike. Vo'oku eneponi itukapu ya xapákukehiko ne koati váhere xâne íhae Sódoma indúkoa ne iyupánevoti kuteâti índuke xepákukeneo, mani kutipónutinehiko. Epó'oxo ákoni uké'exa Itukó'oviti, itea mani anéyetiko tukú koeti kó'oyene. ²⁴Koati enjókopeatínoe koêkumo: Simapúne kaxena ipíhophonope ne Itukó'oviti, iyuhii kixokónotimo tiveko ipíhophoneokono ne íhae Sódoma ya itíke —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

Kouhépekopokonotimo isóneu yoko omíxone ne xâne hokoti Jesus

Lk 10.21-22

²⁵Énomone yaneko ókoku ôra hara kixo Itukó'oviti ne Jesus:

—Aínapo yáko Pai, iti Únae vanúke koane poké'e, vo'oku ákoyea itúkapu hána'itínoe ko'éxoneti yoko hána'itínoe ihíkaxovoti yara kúveu mêm yéxokoa ra koekúti, itea itúkeovo xâne inixóneti ákotihiko itóponone keúhupu'ikinoa ra koekúti. ²⁶Koati énomone kíxea ne ítike Pai, vo'oku ínixi unáko kó'iyeaneye —kíxoane.

²⁷Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Uhá koeti koekúti, kurí'okoponoane Nzá'a. Ako exónuti, undi Xe'exa Itukó'oviti, ákoti itukapu Nzá'a. Poéhane exónu. Koane ákomaka exoâti ne Nzá'a ákoti itukapu ûndi, undi Xe'éxa, yoko koêkuti xâne ânja énjokea.

²⁸—Yahí'akapununoe, itínoe kutí koeti xâne koinoti êno ínati koekúti, itínoe yupihóvotínoe momí'iyea, yoko undínemo kayapáhikopinopea. ²⁹Ítíka ne índukexepíke, enepone kutí koeti íngoinoxepíke, vo'oku ngaha'ínepitimoya. Íhikexapu njokóyoke ngixoku indúkeovo, vo'oku undi itúpa'íkoti, koane ako ngapáyasakapu, ínamo mbarexápínoe hána'iti ómomíkea iséneu. ³⁰Vo'oku enepone kutí koeti íngoinoxepíke, haina kutí koeti êno ínati koekúti motovâti hí'inaxeokono, itea koati yáyapahi koyêti —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

Jesus exêa koêku ne sâputu, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko
Mk 2.23-28; Lk 6.1-5

12 ¹Yaneko káxehiko, vekónehiko kali xêne vekoti kavâne ne evo Jesus ya xapa itóvope ha'i nonéti. Yoko sâputu nekôyo, káxe sasá'itino jûdeuhiko. Epékeoxatine hímakati ne íhikauhiko. Yane turíxovone marékeahiko ha'i tiríku koane níkea. ²Noixoâne farízeuhiko, hara kixo Jesus: —Yokómoma itúkovoqe ne íhikeuhiko. Koati itúkoti koekúti ákoti parexá'avea Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti vitúkea ya sâputu.

³Ina yumopâhiko Jesus:

—Ákoikopo yíhoikikunoe ya emó'tuke Itukó'oviti koeku ítuke ne Ndávi mekúke yaneko epékoa hímakati koánemaka ha'ínehiko? ⁴Vo'oku yaneko urúkova Ndávi neko óvoku Itukó'oviti, níkoa neko pâum ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, itúkoti koekúti ákoti parexâ yútoe Muíse ítúkea. Kúteanemaka koêku ne ha'ínehiko, mani ákoti omotóva níkea neko pâum. Poéhane sasedóti, enepohikone inuxínoti xanéhiko hó'eke motovâ níkea. ⁵Ákoikopomaka yíhoikiku Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse koêku ne sasedótihiho? Koati ko'ítuketi hána'itike imokóvokuti ya sâputu, upánini ákoyea paréxakana xanéhiko ko'ítukeyea ya sâputu, itea ako pahúkapuhiko koeku ko'ítukeyea. ⁶Koati ngxópitinoe kó'oyene: Anéyene koati teyonéti yane hána'iti imokóvokuti, enepora yuhó'ixopitinoe. ⁷Eneponi yexâ koati kixó'ekone ne yutoéti emó'tuke Itukó'oviti, enepone koêti: “Ítíkivo seánati, ene ngahá'a, kene haina iké'iparaxinu oró'oeti hó'openo” koêti, ákoni váherexinanoe iséneu ne ákoti pahúnevo. ⁸Vo'oku undíne exêa koêku ne sâputu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóva Jesus ne hóyeno timovó'uti

Mk 3.1-6; Lk 6.6-11

⁹Úkeane ukopóno ne Jesus. Ina urúkova ne íhixaxovoku hó'e xanéhiko. ¹⁰Yoko ápe hóyenyoya timovó'uti. Enepohikone xâne oposí'ixoxatine évekinoaku yuhóhiko ítúkeovo pahukóvoti ne Jesus, hara kíxoahiko: —Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, motóvaikopo koíteovokono ne ka'aríneta ya sâputu?

¹¹Ina kixovókoxoa Jesus:

—Ínani áva xepákukenoe apêti su'úsona ikoróno'ekovoti uhoróku ya sâputu. Ákonikopomea ituka xunáko veyópea? ¹²Yoko yupihóvone ápeyea itóponone ne xâne ya su'úso. Motóvaikopo vitúkea únati koekúti ya sâputu.

¹³Ina kixôa neko hóyeno:

—Kepáya'akapa ne veô'u.

Koáne, ítúkoa ne yuhó'inoa Jesus. Yane unátipone. Kutipasí koépokokone ne vô'u.

¹⁴Yane ipúhihikopone ne farízeuhiko, koane ixómoyeahiko oposí'ixo kixókumo koépeka Jesus.

Ahíkuxopovo ne Jesus

¹⁵Exoâne Jesus isóneunoa ne puvâtihiko, ákone ávaheixa xapákuke. Koati êno xâne pihôti ikéneke Jesus. Yane koítova Jesus uhá koêti ne ka'aríneta xapákuke. ¹⁶Itea ixíko'okoa ákoyea okóyuhoahiko xapákuke xâne neko ítukeinoa. ¹⁷Kó'inokeneye, koati simóvotine kaxéna neko yuho Itukó'oviti xokóyoke ne porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

¹⁸“Anéye ra ovónje noívangoe, ákoti omotóva ongóvo, ominónuti hána'iti elókeko ongóvo. Mborexoâtimo ovo'ó kó'iyea ne Sasá'iti Omínjone, koane koyuhoâtimo xapa xâne ákoti itukapu jûdeu ne Ponóvoti Kixovókuti íhae njokóyoke. ¹⁹Ákomo ítúkapu yumópokenati nê'e, koane ákomo vaúka xapa xâne, koane ákomo ítúkapu hónoti koyúhoyea ya none ovokúti. ²⁰Koseánatimakamo ne xâne ákotine xunáko, enepohikone kutí koeti kalísoti ókono hí'e ekehókotine. Koane koseánatimakamo ne xâne kutí koeti páviu enepo kaha'áne ípukeovo. Ákomo kutí íxa ipukoâti. Énomonemo koe ítuke imókonemo uke'éxapa uhá koêti ne vaherévokoti itukápumo ainóvoti ponóvoti kixovókuti apê. ²¹Yoko énomonemo ítúko kúxoixone ne uhá koeti xâne, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum” koe yúteo Izâiya.

Izâiya 42.1-4

Koyuhókonono ítúkeovo íhakoe Mbezêbu ne Jesus

Mk 3.20-30; Lk 11.14-23

²²Yane omókonone xoko Jesus hóyeno mókere komítiti, úroevu ndémoniu. Koítova Jesus. Yane koyúhopone koane ínixopone neko mókere komítiti. ²³Iyúpaxova heú koeti xâne noixoâti koane kó'iyeahiko:

—Eneporâ'a, hainá'ikopomea ne Ámoripono Ndávi kixonéti, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne kúxone úti? —koéhiko.

²⁴Itea enepohikone farízeu, kameáne yuhóhiko, poé'ainoa isóneu koane kó'iyeahiko:

—Ako po'i xunakóti veínoake kópuhikopea ndémoniuhiko ra hóyeno ákoti itukapu xunako Mbezêbu, enepone pahúkoti uhá koeti ndémoniu —koénehiko.

²⁵Yoko exó kíxea Jesus ne isóneuhiko. Yane hara kíxovokoxoa:

—Uhá koeti natixókuti óvoku xâne ixómoti okopókoko, itohíneotimo xanéhikoya, ákonemo ovâti. Kúteanemakamo koêku ne pitivóko yoko ko'óvokutihiko ovoti póhutike ovokúti, itukovo ixómoti okopókoko, uke'épotinemo ítúkeovo póhutine óvohikoku. ²⁶Eneponi itukapu Satánae kopúhikopo po'íhiko ndémoniu ovóxehiko, mani koati okopópovoti. Yane mani uké'tine xunáko. ²⁷Koáne, eneponi itukapu xunáko Mbezêbu ngópuhikopea ndémoniuhiko kuteâti iséneunonunoe, ná'ikopo kó'inoaye iséneu ne he'ínehiko ya hé'eke kopúhikopotimaka ndémoniu? Ako kalíhuina

kó'inoaneye yihó'inoa kuteâti ra yihó'inonu. Koati énomonehikomo kouhápu'iko itúkeovo pahukóvoti ne iséneunonu. ²⁸Koeku itúkeovo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ngópuhiko pea ndémoniuhiko, koati iyúseoti símeovone kaxena natíxea Itukó'oviti xepákuke.

²⁹—Maní'ikopo motovâti ápeyea urúkeovoti óvokuke xúnati hóyeno omópea ítukevo ákoti ika'áka inúxotike? Konókoti iká'akea inúxotike, ínamo itâ omópea ítukevo —kíxovokoxoane Jesus, ihókoati xúnati hóyeno ne Satánae, koane kixopóvoti itúkeovo xunané'e ya Satánae.

³⁰Ina koe'íkomaka:

—Enepone xâne ákoti huva'áxanu, koati okopónuti. Koane enepone ákoti itukapu nza'íne índukeke, itopó kíxo ukóponea ne itukéti índuke. ³¹Hukínóvoti ngíxeopinoe: Heú koeti kó'iyevoku váhere ítuke ne xâne, motóva kotúyoepo, muhíkova ne koemóke'eti Itukó'oviti, itea enepone koyúhoti itúkeovo ítuke Satánae ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákonemo ítúyopeaku ne pahúnevo. ³²Enepone vaheréxoti emó'uínonu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, apêtikomo oxéne ítúyoepa pahúnevo. Itea enepone koyúhoti itúkeovo ukeâti xoko Satánae ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákonemo ítúyopeaku ne pahúnevo kó'oyene yara koeku óvea yara kúveu mêum, koánemakamo ikénepoke —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

Kixoku itúkeovo éxeokono ne xâne

Lk 6.43-45

³³Ina koe'íkomaka ne Jesus, itukínoatihiko íhokoake ne áha íhikaxea:

—Enepone únati xuve tikóti, únatimaka ne há'i pôreu. Kene ne váhere xuve tikóti, váheremaka ne há'i. Vo'oku hane éxeokono ne xuve tikóti, há'i pôreu. ³⁴Ítínoe ámoripono xâne kutí koeti koâti ipúhokovoti koéxoe, na kíxeaye keyúhoyi únati koekúti? Vo'oku hane koyúho ne xâne, oveâti isóneuke. ³⁵Enepone únati xâne, aínovo únatinoe koyúho ukeâti ne únatinoe koekúti unakóvoti isóneuke. Kene ne váhere xâne, aínovo ákoti aunáti koyúho ukeâti ne váhere koekúti unakóvoti isóneuke.

³⁶—Koati ngixópitinoe kó'oyene: Uhá koeti emo'úti koyuhohí kíxone xâne, konokoâtimo yumópea Itukó'oviti vo'ókuke yaneko káxe yuhaíkapane Itukó'oviti ne xanéhiko vo'oku kixoku itúkeovo. ³⁷Vo'oku hanemo exôa kixékonokumo, kixeku keyúhoyi, itukapu pehukópokonotimo ipihóponovokutike, áko'o itukapu iyenópokonotimo xapa kasása'iupo Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Hoénaxeokonoke Njóna

Mk 8.11-12; Lk 11.29-32

³⁸Yane hara kixo Jesus ne evo éskiriba yoko farízeu, enepohikone xâne teyonéti hó'eke jûdeu:

—Íhikaxotí, kahá'ati noíxea uti itíki iyupánevoti, hoénaxovo pe ápeyea xunako Itukó'oviti xikóyoke.

³⁹Ina yumopâhiko Jesus:

—Koati ákoti aunáti ra xanéhiko yara káxehiko símokune úti. Koati ákotimaka kuvâpu Itukó'oviti, épemoikomaka noíxea iyupánevoti índukeinoá, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea njunáko. Itea ákomo ápahuina iyupánevoti noíxonemo, ákoti itukapu kuteâti koeku kixókonoku porofeta Njóna mekúke. ⁴⁰Kuteâti mopó'ayea káxe yoko yóti óvoheixea okóvoike hána'iti hôe neko Njóna, kúteanemakamo mopó'ayea káxe koane yóti ómbonea opékuke poké'e, undi íhae vanúke ikútipasikoPONOVOTI xâne. ⁴¹Epó'oxo simapúne kaxena yúhoikopeakumo Itukó'oviti ne xanéhiko, hanekóxonomo ne xâne íhae Nínivi xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene. Exepúkotimo neko íhaehiko Nínivi, exókoatimo pahúnevo ne xanéhiko apêti kó'oyene. Vo'oku ikótivexoa isónuke váherevoko neko íhae Nínivi koane kuríkopea kamoné'e yuho Njóna koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Yoko anéyene koati payásoti ya Njóna, enepora yuhó'ixopitinoe itea ako itúkokonoke yúho. ⁴²Koánemaka neko seno nâti mekúke íhae poké'e koéhata Sâba, hanekóxonomo xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene, yaneko káxe yuhaíkapa Itukó'oviti ne xanéhiko. Exepúkotimo neko sêno exókoatimo pahúnevo ne xanéhiko apêti kó'oyene, vo'oku yupíheovo ákoyea malíka úkeaku neko sêno kámokenoponea ne êno hána'iti kó'exoneyea Salúmaum. Yoko anéyene kó'oyene koati payásoti ya Salúmaum, enepora yuhó'ixopitinoe, itea ako itúkokonoke yúho —kíxovokoxoane Jesus.

Koêku ne ndémoniu aukópova ne xâne ipúhikopeaku

Lk 11.24-26

⁴³Ina kixovókokopamaka Jesus neko xâne:

—Enepo ipuhíkopea xâne úroevo ne ndémoniu, píhoheo ya mêum ákoti apêti oposíkoti ókoku itea ako ínixapana. ⁴⁴Énomone kó'ino: “Aungópovotiko xoko imbúhikopeakumeku” kôe. Yane aúkopovane, yoko inú'íkopane ákoyea ovâti, koane sásasa koyépotine, yoko êno úhe'ene vo'oku ákoyea inú'epoya. ⁴⁵Ina itaíkopono po'i seti koeti ndémoniu itúkoti xanépone. Yoko aínovo koati váhere yane inúxoti. Ina urúhikopova neko hóyeno. Yane yupihovó koépone váherexea koépoku ne hóyeno yane inúxoti koêku. Yoko énomonemo koéneye xokóyoke ra váherehiko xâne apêti yara káxehiko símokune úti váherexeamo koépoku hunókokuke yane inúxotike —kíxovokoxoane Jesus.

Simôa iyénoxapa ne Jesus xoko óvoheixoku

Mk 3.31-35; Lk 8.19-21; Êb 2.11

⁴⁶Koêkuiko koyúhoyea ne Jesus xapákuke neko xâne, simó koene eno Jesus yoko ámeno kaha'âti yúho'ixoponea. Yoko meúkeke óvoheixohiko.

⁴⁷Ina apê kixopónoati ne Jesus:

—Anêko mémaina yoko yámeno meúkeke kahá'ati yúho'ixeopi.

⁴⁸Yane hara koe Jesus:

—Enepone ênom yoko mbo'ínuhiko, harâ'ahiko —koéne.

⁴⁹Ina so'ixôa ne íhikauhiko, koáne kíxea:

—Eneponikorâ'a, énomonemaka indúko ênom yoko mbo'ínuhiko.

⁵⁰Vo'oku koêkuti xâne itúkoti ahá'inoa Nzá'a íhae vanúke, énomonemaka indúko koati mbo'ínu, mongéxa, yoko ênom —koéne.

Éxetina Jesus apêti íhokoake koeku nôti

Mk 4.1-9; Lk 8.4-8

13 ¹Koati énomone yaneko káxe, ipúhikea óvoku ne Jesus ivatákonoti xe'ókuke Mar-na Ngalíleya. ²Yane ho'uxo-ho'uxó koéne êno xâne xokóyoke. Vo'ókuke neko êno xâne, úrukovo kúveuke vatéke ne Jesus ina ivatáko. Kene neko xanéhiko, óvane xe'ókuke úne xe'ókó koyêti. ³Êno ihíkavoti íhikaxone Jesus ya xêti apêti íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

—Ápe hóyeno nopónoti ake nonéti. ⁴Koeku kásahikea, ápe irihíkovoti xe'ókuke xêne. Yane kenó'okone hó'openo ôti nikopâti neko ake nonéti. ⁵Kene po'ínuhiko, xapákuke mopôti írihikovo xoko ákoyeaku axú'ina móte. Koati ákotihiko oríko íhonopea vo'oku ákoyea axú'ina móte xoko írihikovoku. ⁶Itea ako oríkoa oró'okea káxe vo'oku ákoyea yónoku poéheve. Yane movohí koéne. ⁷Koane ápemaka irihíkovoti xapa tôpe. Yane inuxó koéne payákeyea ne xuve tôpe. Yane ákone oxéne payákeyea ne nonéti vo'oku huruvokó kó'iyea tôpe. ⁸Ina apémaka irihíkovoti únatike poké'e. Énomone porexô há'i. Ápe porexópoti póhuti séndu háli ya póhuti áke úkeaku. Ina apémaka porexópoti sesenta koêti yoko tirinta koêti ya póhuti úkeaku. ⁹Koêkuti kamoâti ra yúnzo, ivávaka —koéne ne Jesus.

Koyúhoinoake Jesus ne xêti apêti kixó'ekone

Mt 13.34-35; Mk 4.10-12; Lk 8.9-10

¹⁰Ina ahi'ókovoxxo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:

—Na koeti itúkinovo exetínati vínoa íhikexi ne xanéhiko?

¹¹Ina kixovókoxxo Jesus:

—Vo'oku enepone koekúti kixoku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne ákoti po'i exeâti koêku, itínoe porexókono éxea. Kene po'ínuhiko xâne, ako paréxakana éxea koêku. ¹²Vo'oku enepone apêti námoe yara yunzóke, kuri'úxovotíneoxomo námoe koane yupihovó koetíneoxomo. Kene ne ákoti axu'ina námoeya, muhíkova ne íkutixane apêti xokóyoke, evókoatimo. ¹³Énomone itúkinovo exetínati apêti íhokovoake veínoam ínzikaxea ne xanéhiko. Vo'oku upánini noíxoahiko, itea kutí koe ákoti inixâ. Koane upánini kámoa, itea kutí koe ákoti kamâ, koane ákomaka éxina isóneu koêku. ¹⁴Koáhati simóvotíne kaxéna neko yuhu Izâiya koyúhote emo'u Itukó'oviti mekúke, enepone koêti:

“Kemoâtinoemo, itea ákomo kalíhuina yéxinoanoé iséneu ne kémone. Neixoâtinoemo, itea ákomo kalíhuina iyúseinopi koêku ne neíxone. ¹⁵Vo'oku títiu kóyeyea omíxone ra xanéhiko, exexó kixóhiko kêno koane úke. Yane ako ínixone koane kámone.

Ákomaka éxina isóneu koêku. Yane ákomaka aúkapapu njokóyoke, koane ákomaka ngaítapahiko —koe Itukó'oviti.”

Izâiya 6.9-10

¹⁶Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Koati únatinoe kêku vo'oku ápe itópoinopike neíxi koane ápe itópoinopike kémokenoyi. ¹⁷Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Êno porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, yoko enómaka po'ínuhiko xâne koati ponóvoti kixoku itúkeovo mekúke yumó'ixovati noíxea kuteâti ne neíxoneno kó'oyene, itea ako naíxa. Koane enómaka yúm'ixeova kámea kuteâti ra kémomenoe kó'oyene, itea ako káma —kíxovokoxoane.

Kouhápu'íkopa Jesus koêku ne éxetina

Mk 4.13-20; Lk 8.11-15

¹⁸—Yakámokenoano kixó'ekone ra énjatina apêti íhokovoke koêku ne hóyeno nôti. ¹⁹Uhá koeti xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti koyúhoti kixoku koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, koeku ákoyea éxina isóneu, yane kenó'okone Satánae veyopeâti isóneuke ne kámone. Énomone kuteâti ne ake nonéti irihíkovoti xe'ókuke xêne. ²⁰Kene ne ake nonéti irihíkovoti xapákuke mopôi xoko ákoyeaku axú'ina móte, énomone kuteâti ne xâne namukoâti ne emo'u Itukó'oviti inâ kamôa, xaneâtimaka hána'iti elókeko okóvo, ²¹itea vo'oku kutí kó'iyea nonéti ákoti poéheve, ako áxu'ikene hókea. Enepo simôa kotíveti koekúti itukovo apêti ikoítoponoati kotíveti vo'oku kutípea emo'u Itukó'oviti, yane itavókeatine. ²²Kene enepone ake nonéti irihíkovoti xapa xuve tôpe, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti itea pepoké kixoti isóneu vo'oku nókone yara kúveu mêmum, koane iyókovotimaka enó'iyea apefnoati. Énomone ákoino ukápana ítukeke Itukó'oviti, koane ákomaka únati ítukeino Itukó'oviti. ²³Itea enepone ake nonéti irihíkovoti únatike poké'e, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti, epó'oxo koati exínoati isóneu. Yane koâti apêti únati ítukeino Itukó'oviti kuteâti koêku ne ake nonéti porexópoti póhuti séndu há'i ya póhuti áke úkeaku itukovo sesenta koêti, áko'o itukovo tirinta koêti ya póhuti úkeaku.

Ihíkavoti ihókovoti koeku úhiti kutí koeti tiríku

²⁴Ina koyuhó'inoamaka Jesus po'i xêti apêti íhokovoke. Hara kíxoahiko: —Enepone kixoku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye hóyeno nôti koati únati ake nonéti isáneke. ²⁵Itea ya yóti koeku imókeahiko xâne, símo anáne neko hóyeno ina nopóno váhere úhiti koati ákoti pahuíxa tiríku xapákuke ne nóne tiríku. Yane pihópeane. ²⁶Ihonópone neko nonéti hiko, koane kaha'ínemaka, xané kíxoanemaka ne váhere úhiti. ²⁷Ina pihinôa ahínoehiko neko únae kavâne. Hara kíxoa: “Unaém, ánovopepo únatinoe ake nonéti nêo iséneke. Námea koeti ápeino ne váhere úhiti xapákuke?”

28—“Vanáne nopónoa” kixoane únae ne kavâne.

—Ina kixóá'ikomaka ahínoehiko: “Kehá'a mârekexopea úti ne úhiti?”

29—Ina yumopâ únae ne kavâne: “Ávavone mará'inamo ixané íxea tiríku ímarekea ne úhiti enepomo merekânoe kó'oyene. 30 Síkeavone ne tiríku payákeyea, koáne ne úhiti xapákuke tukú koeti ítixovope ne há'i. Yane ínamo injâ ne ítixotihiko: ‘Ítixepa inúxotike ne úhiti, ínamo ikenúkuxa motovâti orópukuxeovo yúkuke. Itea yunákapanoe ne tiríku xoko unákovoku íhae inzâne' ngxoâtihikomo” koéne.

Éxetina Jesus koeku ukóponea ne ake nonéti koéhati mostarda

Mk 4.30-32; Lk 13.18-19

31 Ina apémaka po'i yuhó'inoa Jesus ya exetínati apêti íhokoake. Hara kixovokoxoa:

—Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye ukóponea áke ne mostarda, enepo nôa xâne isáneke. 32 Yoko kaná'uteoxo itúkeovo koati kalíhuti ya uhá koeti ake nonéti, itea enepo ihonópone, anu'ú kixoahiko ne po'inu nonéti ya kavâne. Kutí koe xuve tikóti kutí'inoke motovâti hó'openo ôti itúkea môko káva'oke.

Éxetina Jesus koêku ne kohiyákopeti pâum

Lk 13.20-21

33 Ina koyuhó'inoamaka Jesus po'i xêti apêti íhokoake. Hara kixovokoxoa:

—Enepone ukóponea ne natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye kohiyákopeti pâum veínoake sêno ánahíxea mopo'âti ihíxopeti tiríku. Ehane heú kixoá kohíyakea ne tiríku —koéne.

Íhikaxinoke ne Jesus ya xêti apêti íhokovoke

Mk 4.33-34

34 Uhá koêti ra ihíkavvoti íhikau Jesus, áinovno exetínati apêti íhokoake veínoa íhikaxea ne êno xâne hokoâti. Ako íhikaxa ákoti itukapu ya exetínati apêti íhokoake. 35 Kó'inokeneye, hane simovóne kaxéna yútoe porófeta mekúke, enepone koêti:

“Áinovomo exetínati apêti ínzokoake ngoyúho. Ngouhápu'ikoatinemo ne koekútihiko ákoti po'i exoâti, ukeátine inâ apê ra mêum” kôe.

Sâramu 78.2

Kixó'ekone ne xêti koêku ne úhiti kutí koeti tiríku

36 Yane íkopova Jesus neko êno xâne koane pihópea óvokuke. Ina ahi'ókova íhikauhiko. Hara kixoá:

—Keúhupu'ikapinavea kixó'ekone ne yéxetinameku koêku ne úhiti híyeuke nonétihiko.

³⁷Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Enepone noâti ne únati ake nonéti, ûndi kixó'eko, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. ³⁸Kene ne kavâne óvoku ne nonétihiko, hane kixó'eko kúveu ra mêum. Kene ne únatinoe ake nonéti, aínovone xâne yonópoti natíxokuke Itukó'oviti. Kene ne úhiti ákoti pahuíxa tíríku, hane kixó'eko xâne váhere kixoku itúkeovo itúkoti ahá'inoa Satánae. ³⁹Kene noâti ne úhiti, enepone anáne neko únae kavâne, énomone ne Ndeâpu. Kene ítxopovoqe ne ha'i nonéti, hane kixó'eko, simapúne hunókoku ra kúveu mêum. Kene ne ahinoêti itixópati ne ha'i nonéti, énomone ne ánjuhiko íhae vanúke ovóxehiko Itukó'oviti. ⁴⁰Kuteâti kixókonoku ikánukuxopeokono neko úhiti yoko kuríkeokono yúkuke, énomonemakamo koéneye hunókokuke ra mêum. ⁴¹Vo'oku mbahúkotimo ovónjehiko, enepohikone ánju, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, yane veyopâtihihikomo ne uhá koeti xâne yómoti kátavokea po'ínuhiko váhereke, yóko'o ne xâne váhere kixoku itúkeovo, haxakeâti ya xapákuke ne xâne iyónombonemo nandíxokuke. ⁴²Yane kurihíkoatimo yúkuke ipihóponovokutike, óvokumo íyokexea xâne koánemo ngarútutukexea ôe vo'oku tiveko koêku. ⁴³Yóko'o ne xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, kutí koetimo uhápu'ine káxe seapánehiko vanúkeke xoko natíxoku Há'a íhae vanúke. Koêkuti kamoâti ra yúnzo, ivávaka —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkavvoti ihókovvoti koeku êno kohépití koekúti inixópononeti

⁴⁴—Enepo inâ iyukínova isóneú xâne éxea itúkeovo koekúti yupihóvoti unáko ne itúkopeovo xanena Íhae Vanúke koane yonópea natíxokuke, hane koéneye kuteâti koêku tokononé kôa xâne ne koati únati koane kohépití koekúti ya mêum opékuke poké'e ákoti exoâti ápeyeaya. Koati yupihovó koeti elókeyea okóvo koeku tokónoneyeova. Yane imôpanemaka xoko ínixoponeaku koeku píheako kaváneponea uhá koeti ítukevo, itúkoti vanéxopeakemo ne poké'e óvoku neko koekúti koati únati ya uhá koeti.

Ihíkavvoti ihókovvoti koeku êno uhé'ekoti pêrula

⁴⁵Ina kixovókoxxopamaka Jesus:

—Enepone itúkopeovo xanena Íhae Vanúke ne xâne koane yonópea natíxokuke enepo inâ exôa unáko, hanemaka koéneye, kuteâti koeku xâne yómoti vanéxea koane kaváneyea êno uhé'ekoti uhá'iti mopôí iháxoneti pêrula, ixómoti oposí'ixo koati únatinoe. ⁴⁶Tokonóneova póhuti iyoyónevoti kuteâti, koati yupihóvoti unáko, kaváneane ne uhá koeti apeínoati ina vanéxopa neko pêrula.

Ihíkavvoti ihókovvoti koeku hána'iti namukópeti hôe

⁴⁷—Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hanemaka koéneye enepo kurikókono úneke ne hána'iti namukópeti hôe. Yane ako tôpi kó'íyeovoku hôe námoe. ⁴⁸Puhi-puhi kôa hôe, ina mikukópa numíkuxotihiko xe'ókuke úne. Yane vatá kó'inoane koane noívokoxopea ne únatinoe koane ipíhea xoko íhakuxoake.

Kene ne ákotihiko aunáti, kúrihikoa. ⁴⁹Énomonemakamo koéneye ya hunókokuke ra mêum. Keno'ókotimo ne ánjuhiko ukeâti vanúke, enepone ovoxe Itukó'oviti veyohíkopatimo koane haxakoâtimo ne váherehiko xâne ya xapákuke ne ponóvoti kixoku itúkeovo. ⁵⁰Ínamo kurihíka koatíke kótuti yúku ipihóponovokutike, óvokumo íyokexea xâne koánemo ngarútutukexea ôe vo'oku tiveko koêku.

⁵¹Ina kixovókokopamaka Jesus neko íhikauhiko:

—Yéxinoanoe iséneu uhá koeti kixó'ekone ra yúnzo?

—Êm, véxoa —kíxoanehiko.

⁵²Yane ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Énomone ngxínopinoe: Uhá koeti éxoti íhikaxea yútoe Muíse, exeâtimaka koêku ne inámati íhíkavoti koyúhoti koeku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, inamá'axo kuri'úxovo éxone íhikaxea. Hane koéneye ha'a kalivôno, únae ovokúti ênoti koekúti íhakuke kaúnae, enepone inámati ípíhoneya koánemaka ne kúxoti kaúnae, aínovo véyone apê nókone xe'éxaxapa —kíxovokoxoane Jesus.

Jesus ya Nazâre

Mk 6.1-6; Lk 4.16-30

⁵³Uke'éxoane Jesus koyúhoyeahiko ra xêti apêti íhokovoke, yane pihópone.

⁵⁴Seopóne pítivokonake, íhikaxomaka xanéhiko ya íhikaxovoku hó'e. Koati yupihóvati iyúpaxeova xanéhiko ne íhíkavoti íhikaxone Jesus. Hara koéhiko:

—Namea úkea ne exóneti éxone rá'a koánemaka ne xunakóti veínoake itúkea ne ítuke? ⁵⁵Hainá'íkopo ne xé'a karapínteru nê'e? Hainá'íkopomaka ne koéhati Mâriya ko'éno? Kene po'ínuhiko, hainá'íkopo Teâku, Yúse, Símaum yoko Njúda? ⁵⁶Hainá'íkopomaka ovoti xapákuke úti ne uhá koeti mokéxahiko? Na kixoâtiye éxea ne exóneti éxone? —koéhiko.

⁵⁷Yane yupihovó koene poé'ainoa isóneu xanéhiko. Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Koati teyonéti ne xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Poéhane poké'exake yoko óvokuke, ako teyoâti —kíxovokoxoane.

⁵⁸Yoko vo'oku ákoyea akútipoa xanéhiko, ako axú'ina iyupánevoti ítuke ne Jesus xapákuke.

Kixoku ivókeovo neko Xuaum Mbátita

Mk 6.14-29; Lk 9.7-9

14 ¹Yaneko káxehiko, eyékokoxa Êrodi, enepone nâti, ákoyea malíka yónoku iháyu'ikeokono ne iha Jesus vo'ókuke neko ítuke. ²Ina kixôa Êrodi ne ko'itúkeinoatihiko:

—Koatímea Xuaum Mbátita ne exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti. Énomone ápeino xunáko itúkea ne iyupánevoti ítuke —koéne.

³Yoko kó'inokeneye isóneu vo'oku itúkeovo énomone pahukôa ne namukóponoati yoko ikavó'uxoponoati ne Xuâum yanekôyoke. Ínamaka kurikókono ika'ákovokutike. Yoko hara yuvâ, koati koyenópati Êrodi ne énomea koéhati Erôdiya, yeno Filípi, enepone po'ínu Êrodi. ⁴Yoko kali

êno sayá'ikeaku Xuâum vo'ókuke. Hara kíxoa: “Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ako omótova kéyenopi yeno pe'ínu” koéne.

⁵Kene Êrodi, mani kahá'ati koépekea Xuâum itea ako kaépeka vo'oku píkea ímaikea xanéhiko. Koati inixoâti heú koeti xâne itúkeovo porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti ne Xuâum. ⁶Simovóne kaxena ipúhikope Êrodi, ituko hána'iti ayuúti. Yane híyokexone ihíne ne Erôdiya nonékuke uhá koêti neko hupiúti yane ayuúti. Yupihovó koene ínixeá Êrodi úhe'ekea. ⁷Hukínóvoti kíxea neko ihínexaka yusíkea itúkea épemone xokóyoke, vo'oku poréxeamo koêkuti âha épemone xokóyoke. Yoko koyúhoína nâti itúkeovo koati yuhôti neko yúho ákotinemo aukáparu ikéne.

⁸Ina kixôa ihínexaka:

—Peréxanuikopo yâyeke tuti Xuâum Mbátita utókuke kó'oyene —kíxoane.

Yoko enepone yúho, koati kuteâti páhoenoa êno épemea. ⁹Yane ikáxu'ine okóvo neko nâti kamoáne épemone ne ihínexaka. Mani kaha'âti ákoyeani itúkina neko épemone, itea vo'oku itúkeovo koati yuhôti neko yuhó'inoa, epó'oxo vo'ókuke neko xanéhiko xe'o mêsa húpui, ene pahúkino poréxeokonoa ihínexaka ne épemone. ¹⁰Yane pahúkone tetunôponoti Xuâum ika'ákovokutike. ¹¹Ina ominókonoa ârunoe ne tuti Xuâum utókuke. Yane kuríkoponoane ârunoe xoko êno. ¹²Ina pího íhikauhiko Xuâum veyóponea múyo, ina ekoxóponoa. Ikénepeke, pihónehiko éto'okoponea Jesus.

Kohiyákoa Jesus nîka neko êno xâne

Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Xu 6.1-14

¹³Eyekóxoane Jesus neko koekúti, ipúhikopeane neko óvoheixoku koánemaka íhikauhiko. Hane yonópo mêmum ákoyeaku xâne. Vatéke ivú'ixopo. Itea exeâne êno xâne neko yonópoku, ipúhikeane ne pitivóko úkohikeaku hokotíhiko Jesus. Poké'e vékohiko, huse'ó kixoâti ne xe'o úne. ¹⁴Evesékeane Jesus ne vatéke, noixoâne neko êno xâne, yupihovó koene kóseanayea koane koíteovamaka ne ka'aríneti xapákuke.

¹⁵Kiyoné'e káxe, ahí'okovone Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxoa:

—Ako apêti yara nóvoheixoku, epó'oxo kiyóne káxe. Mani únati pehukâ pihópea ra êno xâne motovâti vanéxopeahiko kali nîka ya ipuxóvokutihiko vekópoku.

¹⁶Itea hara kíxoahiko Jesus:

—Ako okónoko pihópeahiko râ'a. Itínenoe parexâ nîka —kíxoane.

¹⁷Ina yumopâ íhikauhiko:

—Itea enepora nikokónoti apêti yâyeke xoko úti, poéhane kali singu koeti pâum yoko pi'âti hôe, koékune.

¹⁸Ina kixóhiko Jesus:

—Námane yâkeneye.

¹⁹Yane pahúkoane Jesus neko êno xâne ivátakea xapa ngaráma. Ina veyôa neko singu koeti pâum yóko'o neko pi'âti hôe, ina komômo vanúke ikoró'ixovoti

xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne nikokónoti. Yane ina hono'ékexoa ne pâum koane poréxea ne fhikauhiko pôrekexeamaka neko xanéhiko. ²⁰Uhá koéhiko níkea koane imátaxeovohiko. Ina itixópa fhikauhiko Jesus neko itátane nikokónoti haxâti, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta. ²¹Yoko kalíhanini itóponea singu koeti mili hóyeno neko nikóthihiko ákoti kayumákexapu senóhiko yoko kalivôno.

Koeku Jesus yóno inúkuke úne

Mk 6.45-52; Xu 6.15-21

²²Koati ikénepoke nê'e, pahúkoa Jesus neko fhikauhiko ivú'ixoepa vatékene koane inúxopinoa, yonotíhiko poixô'oke ne Mar-na Ngalíleya koêkuiko pahúkea Jesus pihópea neko êno xâne. ²³Pihopónehiko, ina pího ne Jesus oúke neko kali mopôi itukóponoti orásaum pohúxovoti.

Yaneko yotixóne, ôvoheixoakone póhuxeovo. ²⁴Yoko ákone malika kukúke úne ne vatéke ivú'e ne fhikauhiko. Ákonemaka íyuhixapu ovóxokeovo neko úne koane amátitikopea ikéneke, ne vatéke vo'oku yupihovó koetíne xunáko ne ihunóvoti.

²⁵Kaha'áne yúponiyea, ina pihinoâhiko Jesus yonó koeti inúkuke úne. ²⁶Noixónehiko yonôti inúkuke úne ne fhikau, hána'iti kónoko'iyeahiko. Koati yupihovó koeti píkeahiko, ina yaíko koane kó'iyeahiko:

—Harakéne ipíkoti —koénehiko.

²⁷Itea yanê'e, hara kíxovokoxoa Jesus:

—Aúhepepone iséneu. Undíneye, hákonoe píke.

²⁸Ina kixôa Pêturu:

—Unaém, enepo itukápuxo îti, pehúkanumaka yóneam inúkuke úne, mbihôti xikóyoke —koéne.

²⁹—Yókoneikopo —kíxoane Jesus.

Ina evesékea vatéke ne Pêturu, yane yonónemaka inúkuke úne itôkopovoti Jesus. ³⁰Itea koeku yónea koane komómoyea neko êno xúnati ihunóvoti. Yane turíxovone píkea koane yúpuririkeovo. Ina koe vaúkea:

—Yokótixonu Unaém —koéne.

³¹Ehá'axo vaúko ne Pêturu, namú kixópeane vô'u Jesus, ina kixôa:

—Hoyenó, imáko itúkinovo kalíhuti ne kívivonu! Na koeti ákoino átiu'i ne iséneu kívivonu? —kíxoane.

³²Yane úrukopovone Jesus yoko Pêturu kúveuke vatéke, koane má koépone neko xúnati ihunóvoti. ³³Yane koati ihayú'ikoti Jesus ne fhikauhiko koane kó'iyeahiko:

—Koati kaná'uti itíkivo Xe'exa Itukó'oviti —kíxoanehiko.

Jesus ya Njenezâre

Mk 6.53-56

³⁴Taru'úxoane neko mar, simónéhiko ya poké'exa Njenezâre. ³⁵Yoko exó kixópono Jesus ne xanéhiko. Énomone kutí'inoke pahúkotihiko eyékoxoponoati uhá koêti ne ko'óvokutiya koáne yane ipuxóvokutihiko

xêrerekuke. Yane omókono xoko Jesus ne uhá koeti xâne ka'arínetai.
³⁶Enepohikone omâti, épemohiko Jesus yusíkea pohu sipohí kíxea ka'arínetaihiko ne heve ípovo. Yoko uhá koêti neko sipóheati, unátipohiko.

Koyuhôa Jesus koêku ne hó'e jûdeuhiko

Mk 7.1-13

15 ¹Yane ápe farízeu yoko éskiriba ukeâti ya Njeruzálem pihôti xoko Jesus. Hara kixóponoahiko:

²—Na koeti ákoino háka íhikeuhiko ne íhíkavoti hó'e voxúnoekene? Vo'oku enepo nikohíko, ako kipáva'uxapu kuteâti kixoku kipóvo'uxeovo úti, kuteâti páhoenovi hó'e úti.

³Ina yumopâ Jesus:

—Kene itínoe, ná'ikopo koeti itúkinovo kixoku itúkeovo yoxúnoekene héko ya koêkuni héki páhoenopi Itukó'oviti itíki? ⁴Vo'oku hara koe páhoe Itukó'oviti nókone xâne itúkea: “Tiyánoe yá'a koane yêno” kôe. Ina koe'íkomaka: “Konókti koépekeokono ne vaheréxinoti yuhó'ino há'a, áko'o itukovo êno” koémaka. ⁵Itea koati íhíkexotinoe xanéhiko yusíkea kíxea ne há'a yoko êno itúkeovo poréxoke Itukó'oviti ne tiúketi mani huvó'oxeake ne há'a yoko êno. ⁶Yane kuteâti kixeku íhíkexi, koati ákotihiko teyâ ne há'a yoko êno ya koeku ákoyea kátaraka. Yanê'e, ákone itíkoake ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke ne kixoku itúkeovo yoxúnoekene íhíkexone. ⁷Itínoe ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, koati tokopóvoti neko yuhu porofeta Izâiya mekúke ve'ókukene, enepone koêti:

⁸“Enepora xanéhiko, pohu koyuhó kixo téyeonu itea ya isóneuke, ako malíkanuhiko. ⁹Koati hokohí kixónuti, íhíkaxotihiko íhíkavoti ainóvoti isoneú kixone xâne” kôe —kíxovokoxoane Jesus.

Izâiya 29.13

Úkeaku vaherévokoti

Mk 7.14-23

¹⁰Ina ihaxíkoa Jesus neko êno xâne. Hara kíxovokoxoa:

—Yakámokenonu maka yéxinanoene iséneu ra yûnzó: ¹¹Haina koekúti urúkovoti pahákuke xâne ikopítí'ikoa, itea enepone ipuhíkeati pahákuke hainápo, énomone ikopítí'ikoa —kíxovokoxoane.

¹²Ina ahi'ókovo Jesus ne íhíkauhiko. Hara kíxoa:

—Yéxoa yupíheovo ikótivexea farízeuhiko ne yihómeku?

¹³Ina yumopâhiko Jesus itukínoatihiko íhixoaake:

—Uhá koeti nonéti ákoti itukapu none Nzá'a íhae vanúke, marekékotonotimo. ¹⁴Hako itíkoake nekôyohiko vo'oku koati ainóvotihiko xâne komítiti, hiríkotimaka po'i komítiti. Yoko enepo hiríko komítiti ne po'i komítiti, heú koetímo ne pi'âti íkrono'ekeovo uhorókuke.

¹⁵Ina kixôa Pêturu:

—Keúhapu'ikinavea kixó'ekone íhekoake ne yihómeku.

¹⁶Ina kixovókoxoamaka Jesus:

—Ákonoekopomaka yéxa kixó'ekone? ¹⁷Ákoikopo yéxanoe koêku ne uhá koeti urúkovoti pahákuke xâne? Koati yonoti xoko íhaku níka ina ipuhíkopomaka. ¹⁸Itea enepone ipuhíkeati pahákuke, koati isóneuke úkea. Yoko koati énomone ikopítí'ikoa ne xâne. ¹⁹Vo'oku koati isóneuke xâne úkea ne váherehiko âha itúkea, kuteâti kahá'ayea koépekea yoko aúpu'ikea yêno áko'o itukovo íma, kapíneti ákoti itukapu koati múxone. Koati isóneukemaka úkea kahá'ayea koyenohí kó'iyea, koane ko'imahí kó'iyea, yoko oméxea, koane itúkoheyea koeku po'ínuhiko xâne, yoko ihéki po'i xâne. ²⁰Koati énomone ikopítí'iko xâne, kene haina koekúti kuteâti ákoyea kipáva'uxapu enepo níko —kíxovokoxoane Jesus.

Sêno ukeâti po'i poké'e

Mk 7.24-30

²¹Yane ipúhikopeane Jesus neko óvoheixoku. Hane yóno ya poké'e xe'ókuke ne pitivókohiko koéhati Tîru yoko Sídom. ²²Yoko ápe seno kanáneya, ko'óvokuti yaneko poké'e óvoku xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. Enepone sêno, pihóne vá'uixea ikéneke Jesus. Hara koe yúho vaúkea:

—Unaém, iti ámoripono Ndávi, yokóseanau. Ápe inzíne yupihóvotine ákoyea aúnnati vo'oku ndémoniu urúkovati —kíxoane.

²³Itea ako yumápa Jesus. Ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:

—Mani únati pehukâ pihópea ne sêno hokó'ixoviti, vo'oku vímaxovane vá'uixea vikéneke —kíxoanehiko.

²⁴Ina kixôa Jesus neko sêno:

—Ako po'i mbahúkinokonoke ákoti itukapu nzuvó'oxoponea xanéhiko íhae Izarâe, enepone kutí koeti su'ûso moyóniti —kíxoane.

²⁵Yane ipuyuké koéponone ne sêno poké'eke nonékuke Jesus koane kíxea:

—Hivá'axanu Unaém.

²⁶Ina kixôa Jesus ne sêno:

—Ako yusíka véyeokono itátane pâum nika xe'éxaxapa ne koati ko'óvokuti, ina parexákana ne kálíhunoe tamúku —kíxoane.

²⁷Yane ina yumopâ sêno:

—Kaná'uteoxo Unaém, itea enepone kálíhunoe tamúku, níkoamaka ne íhone nikokónoti irikóvoti opékuke mesana únae.

²⁸Ina kixôa Jesus:

—Senó, koati hána'iti ne kívivonu. Ákoeneye kuteâti koêku ne yâha —kíxoane. Énomone yanê'e, unátipone ihíne neko sêno.

Koitóvo êno ka'aríneti ne Jesus

²⁹Ipuhíkopeane evo Jesus neko óvoheixoku, aúkopovo xe'ókuke ne Mar-na Ngálíleya. Pihónehiko oukeke kali mopô, ina ivatáko ne Jesus. ³⁰Énomone

(Máteu 14.29-31)

yanê'e, koati ênoti xâne pihinoâti, ominoâti xâne mohêveu koane xâne isayú'ixovoti poixo'o múyo, koane komítiti yoko mókere, koane ênotimaka po'ínuhiko ka'aríneti. Ípíhokononehiko poké'eke nonékuke Jesus koane koíteovahiko Jesus. ³¹ Yane yupíhova iyúpaxeova xanéhiko noixópanehiko ne mókere koyúhopea koáne ne isayú'ixovoti poixo'o múyo unátipea, koáne ne mohêveu yonópea yóko'omaka ne komítiti ínixopeane. Yane êno iháy'u'ikeahiko Itukó'oviti, enepone kutípone íhae Izarâe, vo'ókuke.

Pí'ape kohiyako nika êno xâne ne Jesus

Mk 8.1-10

³² Ina ihaxíkoa Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa:

—Ngóseanane ra xanéhiko vo'oku ákone nikokónoti nikáhiko. Yoko mopó'apene káxe óvoheixohiko njokóyoke kó'oyene. Ako angáha'a pahú ngxópea pihópeahiko ákoti níka, mará'inamo íkarakahiko hímakati xenékuke —koéne.

³³Ina kixôa íhikauhiko:

—Ná'ikopomo vínixoponea pâum yara mêum ákoti apêti motovâti imátaxeovo ra êno xâne?

³⁴Ina kixovókoخوا Jesus:

—Ná'ikopo yé'aye pâum apêti xepákuke?

—Seti kôe, yoko kali ye'á koeti kálihunoe hôe —koénehiko.

³⁵Yane pahúkoane Jesus neko xâne ivátahikea poké'eke. ³⁶Ina veyôa ne seti koeti pâum yóko'o ne hôe, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoane, ina porekéخوا ne íhikauhiko pahukoâti pôrekexeamaka neko xanéhiko. ³⁷Uhá koe níkea koane imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus itátane neko nikokónoti haxâti, kopúhikopoikomaka seti koeti sésta. ³⁸Yoko koaturu koe mili hóyeno neko nikôti ákoti kayumákexapu senóhiko yoko kalivôno.

³⁹Yane pahúkoane Jesus pihópea neko êno xâne. Ina urúkopova ne vatéke yonópoti íyeu pitivóko koéhati Magádam.

Epêmo Jesus ne farízeuhiko itúkea iyupánevoti ukeâti vanúke

Mt 12.39; Mk 8.11-13; Lk 12.54-56

16 ¹Yane pihóhiko xoko Jesus ne farízeu yoko sadúseu oposí'okoponovoti Jesus, epemoâti hiko itúkea iyupánevoti, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea xunáko. ²Ina kixovókoخوا Jesus: —Itukovo ínati hâramo vanúke ya íyeu kíyo'i káxe, hara kénoe: “Únatimo káxe ihâroti vo'oku ina hâramo vanúke” kénoe. ³Koane itukovo ya yuponii koêti, “Kevotímo úko, vo'oku ina hahá'i hâramoyea” kénoe. Kemomónoe vanúke, yéخوا kéveamo, áko'o áko'oyeamo úko yaneko káxe, itea ákonoe yéxa koêku ne koekúti hiko exókoveati koêku ra káxehiko símokune úti. ⁴Koati ákotinehiko aunáti ra xâne yara káxehiko símokune úti kó'oyene. Ákone yuíxapuhiko itúkea ahá'inoa Itukó'oviti, épemoikomaka noíخوا iyupánevoti índukeinoa. Itea ákomo ápahuina iyupánevoti noíxonehiko ákoti itukapu kuteâti koêku xoko Njóna mekúke —kíxovokoxoane Jesus.

Yane pihópeane.

Íhokokono kohiyákopeti pâum ne kixoku itúkeovo ne farízeuhiko

Mk 8.14-21

⁵Yane tarú'uxoane Jesus yoko íhikauhiko poixô'oke ne mar. Yoko inótovone okovo ómea pâum ne íhikauhiko. ⁶Ina kixovókoخوا Jesus:

—Neíxapunoe, yokóhiyanavoa ne kutí koeti kohiyákopeti pâum ánahixope evo farízeu yoko sadúseu —koéne.

⁷Yane turíxovone yúho'ixeokoko ne íhikau vo'ókuke. Hara kixókoko:

—Koaímea vo'oku ákoyea vama pâum kó'inoneye yuhó'inovi —kixókokonehiko.

⁸Yoko exó kíخوا Jesus ne isóneuhiko. Énomone kíxovokoxinoa:

—Na koeti ixómononoe yího'ixokoko vo'oku ákoyea pâum yómonenoe? itínoe hóyeno ákoti koâti kúveovonu. ⁹Ávonoe yéxina iséneu? Inótovanenoemea yokóvo ne singu koeti pâum koimátaxoti singu koeti mili hóyeno, koánemaka neko yé'akeye sésta kepúhiupo yane haxâtihiho? ¹⁰Ákonemaka puyákapanapanoe yokóvo neko seti koeti pâum, níngaxeake neko koaturu koeti mili hóyeno koane yé'akeye sésta kepúhiupo itixépoanoe neko haxâti? ¹¹Ákonoe yéxa ákoyea itúkapu koati pâum ne ngíxo? Itea hara ngixópinoe: Yokóhiyanavao ne kutí koeti kohiyákopeti pâum ítuke evo farízeu yoko sadúseu —kíxovokoxoane Jesus.

¹²Yane ínati exoâhiko íhikau Jesus ákoyea itúkapu koati kohiyákopeti pâum kónoko kóhiyanayeova, itea ítukeovo ihíkavoti, íhikau evo farízeu yoko sadúseu kixínoa Jesus, enepone ákoti oríko ukóponea xapa xâne.

Koyuhôa Pêturu ítukeovo páhoe Itukó'oviti koíteovovi ne Jesus

Mk 8.27-30; Lk 9.18-21

¹³Ya koeku píhea ne evo Jesus ya íyeu pitivóko koéhati Sezâreya óvoku natíxea Filípi, hara kixo íhikauhiko:

—Kutimea íkutixanu ra xanéhiko, undi íhae vanúke ikútipasikoPONOVOTI xâne?

¹⁴Ina kixôa íhikauhiko:

—Ápe koyuhoâti itíkivo Xuaum Mbátita iyukópovotine. Kene po'ínuhiko, koyúhoa itíkivo Íliya iyukópovotine. Kene po'ínuhiko, koyúhoa itíkivo Njerémiya, áko'o po'ímea porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke iyukópovotine —kíxoanehiko.

¹⁵—Kene itínoe, kuti keyúho indúkeova?

¹⁶Ina kixôa Simaum Pêturu:

—Iti Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Iti Xe'exa koati kaná'uti Itukó'oviti —kíxoane.

¹⁷Ina kixôa Jesus:

—Koâti únati kêku Simaúm, iti xé'a Xuâum, vo'oku haina xâne yara poké'e kouhápu'ikinopea itea koati Nz'áa íhae vanúke kouhápu'ikinopea. ¹⁸Haramaka ngixópi: Iti Pêturu. Yoko enepora yihómeku vo'ónguke, kutí koe mopôï poéheve péti, poéhevemakamo kutípone ne uhá koeti xâne hokónutimo ya nandíxoku injíkonemo yara poké'e. Yoko ákomo itoâti uké'exea muhíkova Satánae yoko uhá koeti ovóxe. ¹⁹Mborexópitimo keyúhoyi ne ihíkavoti ínzikaxeopikenoe, enepone kutí koeti xáve poréxoti xâne úrukeovo natíxokuke íhae Vanúke. Koêkuti yexéxone yâye yara poké'e, kúteanemakamo koêku ya vanúke. Koane koêkuti míhi'oe yâye yara poké'e, kúteanemakamo koêku ya vanúkeke.

²⁰Ina ixikó'oko íhikauhiko ákoyea koyúhoinoake ítukeovoxo Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

Koyuhôa Jesus ivókeovomo yoko ukópeamo xapa ivokóvoti

Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27

²¹Ukeátine neko káxe, turíxoane Jesus Kristu kouhahu'ikinoa ne fhikauhiko kixókonokumo tumúneke. Hara kixovokoxoa:

—Ngónoko yóneam ya Njeruzálem koane ingoitoponeokonomo kotíveti vo'oku ákoyea tôpi váhere ítukeinonumo tutíhiko viyéno júdeu, koánemaka ne payásotihiko sasedóti inuxínoti xanena úti hó'eke, yóko'o ne íhíkaxoti yútoe Muíse, enepohikone éskiriba. Koepékonutihikomo itea ya mopó'apeke káxe ikéne, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kixovokoxoane.

²²Yane ahikú kixone Jesus ne Péturu, ina kixôa ákoyea yusíka kó'iyeaneye kuteâti koêku ne yúho. Hara kixoa:

—Ákomo síka Itukó'oviti kó'iyeaneye. Ákomo kalíhuina kíkikononeye Unaém.

²³Ina inonéxinovo Péturu ne Jesus xaneâti kíxea:

—Yahíkuxipunu Satanaé. Iti kutí koeti pú'iti mopôî onjéneke mani ikorókonuti, vo'oku haina ukeâti xoko Itukó'oviti ne iséneu, itea koati kixoku ko'ísoneuzea xâne yara kúveu mêum.

²⁴Ina kixôa Jesus ne fhikauhiko:

—Enepone kahá'ati hókeonu, ako yusíka yuíxeovo kouhepekea kóyeku yara kúveu mêum. Konókoti hókeonu ya usó koyêti inonexinovo tiú'iti koekúti kuteâti koeku xâne koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko kurúhuxokonoku. Yane kená'akane ingéneke. ²⁵Vo'oku enepone xâne yuixóvoti kouhepekea kóyeku yara kúveu mêum, evókoatimo ne mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne usó koyêti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêum vo'ónguke, énomonemo unatí koépoku xoko Itukó'oviti. ²⁶Kutí'íkopo itópoino xâne ápeinoa uhá koeti únatinoo koekúti yara kúveu mêum itea evókoti mani unako koépoku xoko Itukó'oviti? Ápeikopomea koekúti yara kúveu mêum motovâti ko'ésa'iyea mani unako koépoku xoko Itukó'oviti? ²⁷Yoko aungópovotimo yara kúveu mêum, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, epó'oxo yaneko káxe, iyúseotimo indúkeovo êno hána'iti ihayú'iuuti kuteâti koeku Itukó'oviti Nzá'a. Xané ngxópotinemo ovónje, ánjuhiko íhae vanúke. Yane ínamo ongoyúho námoepo póhutihiko xâne. Yoko kixoku itúkeovo póhutihiko xâne exoâmo ne námoepo. ²⁸Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Anéye xâne xepákukenoe ávotimo ivakápu koeku ávoyea naíxanu indúkeovo hána'iti ihayú'iuuti nandixáne, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kixovokoxoane Jesus.

Ipokóvo koeku Jesus nonékuke evo Péturu

Mk 9.2-13; Lk 9.28-36

17 ¹Sei koe káxe ikénepoke, xáne Jesus ne Péturu yóko'o neko pi'âti kopo'ínukokoti, Teâku yoko Xuâum ouke koati hána'iti mopôî. Yoko ainóvotinehiko, ákoti po'ínuhiko xâne xapákuke. ²Ina ipokóvo koêku ne Jesus nonékukehiko. Ú'uhapu'i-ú'uhapu'i koéne

ne nône. Kutí koéne uhá'iko káxe. Kúteanemaka koêku ne ípovo, hóhopu-hóhopu kóyene kuteâti koeku xúnati uhapú'iti.

³Yane apé kó'inoanehiko Muíse yoko Íliya, enepohikoneko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, yuhó'ixoti Jesus. ⁴Ina kízo Jesus ne Pêturu: —Unaém, koati únati vápeyea yâyeke. Enepo yakahá'a, indúkotimo mopo'âti kálihunoe péti hú koeti yâyeke. Poéhamo ítike, poéhamo ítuke Muíse, koane poéhamo ítuke Íliya —kízoane.

⁵Ixómoiko koyúho ne Pêturu, apé koene kapási êno ú'uha koyêti rama'úxoatihiko, inú'ixoku emo'úti koêti:

—Énomone Nje'éxa rà'a, ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti elókeko ongóvo. Yakámokenoyinoe yúho —koéne.

⁶Kamoáne íhikauhiko neko emo'úti, yupihovó koéneoxo píkea. Xovokúké koéne íkorohikeovo poké'eke. ⁷Ina ahi'ókovahiko Jesus ipíhoa vô'u xokóyokehiko koane kízea:

—Yexépuropa. Hákonoe píke —kízoane.

⁸Ina noiméxohiko, áko'oponehiko neko po'i noíxone. Poéhapoane Jesus noíxo.

⁹Koeku ukópeahiko oúke neko hána'iti mopô, hara koe ixíko'okoakehiko Jesus: —Hákovovonoe yetó'oko po'i xâne koêku ra neíxone kó'oyene imókonemo enjepúkapano ungópea xapa ivokóvoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kízoanehiko.

¹⁰Ina kixôa íhikauhiko:

—Ná'ikopo koeti koyúhoinoa éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muíse, kónokea ítúkeovo Íliya ne inuxómo sîmo?

¹¹Ina yumopâ Jesus:

—Kaná'uteoxo símeane Íliya inúxotike kóyuseyea uhá koêti.

¹²Itea koati ngxópitinoe símeane ne Íliya, itea ako éxa xanéhiko ítúkeova, koane ítúkinoahiko uhá koêti neko váhere áha ítúkino.

Énomonemakamo kixónuneyehiko íkoitoponeonu kotíveti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

¹³Yane éxoanehiko íhikau Jesus ítúkeovo Xuaum Mbátita kízo yane yuhó'inoahiko.

Koitóvo homoêhou úroevo ndémoniu ne Jesus

Mk 9.14-29; Lk 9.37-43

¹⁴Yane koeku káyukoepo evo Jesus xapákuke neko êno xâne, apé koene hóyeno ahi'ókovati ne Jesus. Yane ipuyuké kó'iyeano nonékuke koane kízea:

¹⁵—Unaém, yokóseana nje'éxa. Akó'oti aunáti tûti, pepokehí koêti. Koati yupihóvotinoe koítóponeovo kotíveti volókuke. Enóne íkoroukeyeovo yúku áko'ó itukovo íkorón'ekovoti úneke. ¹⁶Ómanem xoko íhikeuhiko itea ako íta koíteova.

¹⁷Ina kôe ne Jesus:

—Imáko itúkinovo tiú'iti kutípea koane váhere ra xanéhiko yara káxehiko kó'oyene. Ná'ikopomeamo hunóko óvonzexixa xepákukenoe? Ná'ikopomeamo nzunóko índea ákoyeanoe yakútíponu? Yáma yâkeneye ne homoêhou —kíxoane.

¹⁸Yane pahúkoane Jesus ne ndémoniu ipúhikopea xokóyoke. Koáne, ipúhikopeane. Énomone yaneko ókoku ôra, unátípone ne homoêhou.

¹⁹Ikénepoke, ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko koeku ákoyea po'ínuhiko xâne xapákuke koane kíxeahiko:

—Na koeti ákoino víta kópuhikopea úti ne ndémoniu?

²⁰Ina kixovókoaxa Jesus:

—Vo'oku yupihovó kó'iyea kalíhuya ne kívivonu. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone kívivonu, muhíkovani akutêa itóvoku kalíhuko ake nonéti, enepone mostarda, mani motovâti pehúki ahíkuxeovo xoko óvoku ne koati hána'iti mopôi pihópea po'íke. Koáne, mani ipokóvoti. Eneponi akoéneye kívivonu, ákoni ápahuina koekúti ákoti keusákinakana. ²¹(Ita enepora kó'iyevonu ndémoniu, ako kopúhikopati ákoti itukapu ya orásaum koáne ya jejuá kó'iyea) —kíxovokoxoane.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo yoko iyúkopeovomo

Mk 9.30-32; Lk 9.43-45

²²Yanekóyoke koeku ho'úxeovohiko ya Ngalíleya, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Yé'exovone ngurí'okeokonokumo xunako xanéhiko, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. ²³Yane ínamo kaepékanuhiko, itea mopó'apeke káxe ikénepo, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.

Yane yupihovó koénehiko ikáxu'iyea okóvo ne íhikauhiko.

Koyúho koeku ímpostu ne Jesus

²⁴Simoné'e ne Jesus yoko íhikauhiko ya pítivokona Kafanâum, simino Pêturu ne koperáxotihiko tiúketi, nókone jûdeu poréxea, iko'ítukeuti ya témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti. Hara kixóhiko Pêturu:

—Enepone íhíkaxopitinoe, ako parexa tiúketi iko'ítukeuti ya témpulu?

²⁵—Êm, poréxo —kíxoane Pêturu.

Ehá'axo úrukovo ne Pêturu óvokuke, tumuné koéne koyúhoinoa Jesus koêku, ávoti yuho Pêturu etó'okoati. Hara kíxoa Jesus:

—Simaúm, na kó'inoaye iséneu? Enepohikone nâti yara poké'e, enepo koperáxohiko, kuti konokôa poréxea, xanéna? áko'o íhae po'i poké'e ákoti itukapu xanéna.

²⁶Ina kixôa Pêturu:

—Hane konokôa poréxea íhae po'i poké'e.

Yane hara kíxoa Jesus:

—Iyúseoneikopo ákoyea okónoko poréxea ne koati kó'ovokutihiko íhae ne poké'e. ²⁷Ita mará'inamo ópoe'ainovi isóneu ne koperáxotihiko, píhe xe'ókuke

úne ya mar ínamo kiríka nímikuna. Enepone inúxoti hôe itéponemo, míhi'akimo pâho. Yane inixéponotimo póhuti pe'u tíuketi pahákuke ne hôe, ínamo píhe peréxopoinonu nóngone mboréxea koánemaka nékone peréxopi —kíxoane.

Kixoku itúkeovo ne ínixone Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti

Mk 9.33-37; Lk 9.46-48; Fp 2.3; 1 Pê 3.4, 5.5

18 ¹Énomone yaneko ókoku ôra, ahí'okovo Jesus ne íhikauhiko. Hara kixóhiko Jesus.

—Kuti itukóvo koâti payásoti ya xapákuke xâne natíxoku ne Íhae Vanúke?

²Ina ihaxíko kalivôno ne Jesus imôa nonékukehiko ³ina kôe:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepomo hákoti ipokóvo ne kixeku ítíkivo, koane hákoti ikítipasikovo kálíhunoe kalivôno, ákomo kalíhuina yúrukopivo natíxokuke Íhae Vanúke. ⁴Itea enepone ákoti kapayásakapu kuteâti koêku ra kalivôno, énomone itukóvoxo koâti payásoti xapákuke xâne natíxoku ne Íhae Vanúke. ⁵Koêkuti ivavákoati kuteâti ra kalivôno njokóyoke koane itukínoati únati, undímaka kixóneye —kíxovokoxoane.

Koímaiti pôreu ne váhere kixovókuti

Mk 9.42-48; Lk 17.1-2

⁶Ina koe'íkomaka:

—Koêkuti xâne vaheréxoti ítuke itávokinoke hókeonu ne póhuti xapákuke ra kálíhunoe kutipónuti, yusikóneni iká'akeokono êno pú'iti mopôí anúkuke tumúneke koésayu'ixea isoneu po'i xâne, ínani kuriná'ekakana upénoyeaku úne xoko mar, maka hákone koesáyu'ixea isóneu. ⁷Kotíveti koêku ra xanéhiko yara kúveu mêum vo'ókuke ne koekúti kopoé'akeati isóneu itopâti kutípeonu. Koati kóyekutinemo ápeyea koekúti kuteâti, itea koâti kotívetimo koêku ne xâne kixotíneye po'ínu.

⁸—Énomone ngxínopinoe: Enepo itukapu veð'u áko'o hívi váherexino ítike, yusikóneni titúki koane kiríki ákotike malíka, motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poixo'o veð'u, áko'o poixo'o hívi yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea veð'u, áko'o hívi itea kirikópokonoti ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku. ⁹Kúteanemaka koêku itukapu yúke váherexino ítike. Yusikóneni meréki koane kiríki ákotike malíka, motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne yenópi vanúke ákoti poixo'o yúke, yaneko usokó kó'iyea yúke itea kirikópokonoti ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea ákoyea íyuhixapapu sayá'ikopeova ne váhere ítuke.

Ihíkavoti ihókovoti koeku moyóniti su'úso

Lk 15.3-7

¹⁰Ina kixovócoxopaikomaka Jesus:

—Muhíkova póhuti xapákuke ne kálihunoe kutipónuti, hako ikitíxa ákoti itúkovo, vo'oku koati ngxópitinoe itúkeovo xoko Nzá'a íhae vanúke óvoheixo ne ánuhiko koyonoâti ne kálihunoe kutipónutihiko. (¹¹Vo'oku hane nzmíno ngoíteova ne xâne pahukóvoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.)

¹²—Na kó'inoaye iséneu? Itukovo apêti hóyeno póhuti séndu su'úsona, ínani omoyóni póhutiya, ákonikopomea kurí íxahiko oúke kali mopôdi ne noventai nove koêti koeku opósikoponea neko póhuti moyóniti? ¹³Koati ngxópitinoe: Inixápanane, yupihóvotimo elókeko okóvo vo'ókuke ne póhuti kovú'e yane po'ínuhiko noventai nove koeti ákoti omoyóni.

¹⁴Énomonemaka koéneye ne Yá'a íhae vanúke ákoyea akáha'a évokeovo póhuti yara kálihunoe kutipónuti —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone vitúkea apê váhere ítukeinovike ne po'inu úti

Lk 17.3; Ngâ 6.1; 2 Ts 3.13-15

¹⁵Ina koe'íkomaka:

—Enepo vaheRéxa ítukeinopi ne po'inu xâne, pihínea yéxokoponi pahúnevo pi'eátinenoé ákoti po'i xâne xikóyokenoe. Enepo akamókenopi, itepoátimo keúnatikopi isóneu. ¹⁶Itea enepo hákoti kahâ'a kámokenoyeopi, yusikóne yaúkinova xeneti póhuti, áko'o itukovo pi'âti xâne motovâti iyúseyeexo ne koekúti koeku pí'ayea, áko'o mopó'ayea noixoâti, motovâtimaka koyúhoepa koêku. ¹⁷Yane enepo hákoti kahâ'a kámokenoyea xené'inoake, yáma ne koekúti nonékuke po'ínuhiko xâne ya imokóvokutike. Yane itukovo kóyekutine ákoyea akáha'a kámokenoyea isóneunoa xanéhiko imokóvokutike, kutí íxepane xâne ákoti êxa Itukó'oviti, koane kutí íxepanemaka kuteâti koperáxinoti nâti, enepone ákoti oponóvo ítuke.

Xunakóti poréxoake Jesus ne íhikauhiko

Mt 16.19; Xu 20.23

¹⁸—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Uhá koeti koêkuti seyá'iumo yara poké'e, kúteanemakamo koeku vanúkeke. Koánemaka ne síkenemo yâyeke yara poké'e, kúteanemakamo koeku vanúkeke.

¹⁹—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Itukovo apêti yâye yara poké'e pi'âti xâne xepákuke kutikókó koinoâti isóneu ne áha épemea ya orásaum, kousókinoatimo Nzá'a íhae vanúke. ²⁰Koeku ápeyea pi'âti áko'o mopó'âti xâne ho'uxínovoti itúkea orásaum ya inzáke, anêngomakamo xapákukehiko —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone vitúkea vaheRéxo ítukeinovi ne po'inu úti

Mt 6.14; Lk 17.4; Éf 4.32; Kol 3.13

²¹Yane ina ahi'ókovo Jesus ne Pêturu. Hara kíxoá:

—Unaém, enepo vaheRéxa ítukeinonu ne mbo'ínu, namo yé'aye ixómoyea ngóseanapoa, kutí ngxopâti ákoti vaheRéxinanu ítuke? Seti koetímeamo?

22 Ina kixôa Jesus:

—Ako yusíka ítúkeovo pohu seti koêti késeanapoa, itea hara ngixópi setenta koetimo seti. 23 Vo'oku enepone natíxea ne íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye nâti komomópoti yé'akeye orévexoake ahínoehiko. 24 Turixoâne ne ítuke, omínokonone po'i ahínoe koâti yupihóvoti orévexoake ovâti ênoti mili tiúketi. 25 Yoko koati ákoti tiúketina mani poréxoapeake neko oréveu. Yane pahúkoane pátarauxa kaváneyeokono neko ahínoe, koane yêno, xe'éxaxapa yoko uhá koeti apeínoati, motovâti isúkopeovo neko oréveu. 26 Yane ipuyuké koéne neko ahinoêti nonékuke pátarauxa. Hara koéne: “Yokóseanau, kali kuxoo íxenuvo, vo'oku kóyeane mo mboréxoapeopea uhá koêti ne orévenjopike” kixoane.

27—Yane yupihovó koéne kóseanayea pátarauxa neko ahínoe. Yane pahúkoane pihópea koane ákoyeane káperaxapa neko orévexoake. 28 Pihopóne neko ahinoêti, tokononé koene ha'íne ko'ítukeyea orevéxoati kali póhuti séndu pe'u tiúketi. Yane kóperaxoane. Namú kixeane ánu kotitínoati. “Peréxapana ne yorévexonuke” kixoane.

29—Yane ipuyuké kó'iyeeane neko ha'íne nonékuke. Hara kixoá: “Yokóseanau, kali kuxoo íxenuvo, vo'oku kóyeane mo mboréxoape ne orévenjopike” kixoane.

30—Itea ako kali kaha'á íxa. Yane kuríkoponoane ika'ákovokutike tukú koeti isúkopea neko orévexoake. 31 Enepohikone po'i ahinoêti ha'íne ko'ítukeyea, noixoâne neko koekúti, yupíhova ikótivexea isóneuke. Úkeane pihohíko éto'okoponea ne pátarauxa. Uhá kixoá koyúhoinoa ne koekúti. 32 Ina ihaxíkoa pátarauxa neko ahínoe. Hara kixoá: “Koati iti váhere ahinoêti! Koseaná ngixópipepo. Ako ngáperaxapapea neko yorévexonuke vo'oku yépeminu ngóseanayeopi. 33 Mani konokoâtimaka késeanayi ne he'íne orevéxopiti kuteâtimaka ngixópiku ngóseanayeopi” kixoane.

34—Yane yupihovó koene ímaikinova pátarauxa, ina pahukôa iká'akeovo koane kuri'okeokono, ikoítoponoati kotíveti tukú koetímo parexápa neko orévexoake —koéne ne Jesus

35 Ina koe'íkomaka:

—Énomonemakamo kixópinenoeye ne Nz'áa íhae vanúke enepomo yunakâ iséneuke ne váhere ítukeinopi pe'ínu hákotimo keseánapoa —kixovokoxoane.

Koeku kuríkoti yêno

Mt 5.31; Mk 10.1-12; Lk 16.18; 1 Ko 7.10

19 1 Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ipúhikopeane Ngalíleya yonópoti Njúdeya poixô'oke húveona Njôrdaum. 2 Koati ênoti xâne hokó'ixoati koane koíteova Jesus ne ka'arínatihiko xapákuke.

3 Ápemaka farízeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muíse pihinoâti oposí'okoponovati. Ina epemó'ikohiko Jesus kaha'aínoati pahúkeovo ya yumópepe. Hara kixoahiko:

—Motóva kuríkea yêno ne hóyeno ya uhá koêti koêkuti évotikoake?

⁴Ina yumopâ Jesus:

—Ákoikopo yíhoikiku emó'uke Itukó'oviti koyuhoâti koêku inâ itukôa Itukó'oviti ne xâne itúkeamaka hóyeno yoko sêno? ⁵Ina koemáka: “Énomone kuríkino há'a yoko êno ne koyénoti motovâti komúxoneyea yêno. Yane koati póhutipone ne pi'âti” kôe. ⁶Ákone apí'a, koati póhutipone. Koeku koyúhoyea Itukó'oviti poéhapeane ne pi'âti, ako yusíka ápeyeya xâne haxakópati —kíxovokoxoane Jesus.

⁷Yane ina kixôa farízeuhiko:

—Ná'íkopo koeti ápeino yútoe Muíse koyúhoti yusíkea kuríkea yêno ne hóyeno, koane poréxea koyuhópeti kotuyôpeati íha itúkeovo koyenókokoti?

⁸Yane hara kíxoa Jesus:

—Poréxinopeakenoe Muíse kiríki yíno vo'oku tiú'ikonoe yomíxone. Itea yaneko inúxotike inâ apê ra mêmum, ako yusíka kuríkeokoko. ⁹Hara ngxópinoe vo'ókuke: Enepone kuríkoti yêno ina okoyénopomaka, ákoti itukapu vo'oku itúkeovo aupú'ikoati yêno yuhó'ixoti po'i hóyeno, ya xoko Itukó'oviti, koati pahukóvoti nê'e, koane koati aupú'ikoti inúxoti yêno. (Koánemaka ne koyenópati ne kûrene íma, ya xoko Itukó'oviti, kutí kôe aupú'ikeati inúxoti íma ne sêno.)

¹⁰Ina kíxo Jesus ne íhikauhiko:

—Koeku kó'iyeaneye, yusikóneikopo ákoyea okóyenokoko ne xâne.

¹¹Yane hara kíxovokoxoa Jesus:

—Haina hi'imé koeti xâne itoti ákoyea okóyeno. Poéhane itôa ne xâne poréxone Itukó'oviti kó'iyeaneye. ¹²Ápe hóyeno ákoti okoyéno vo'oku omeátinekeneye inâ ipuhíko ápeyeya isáyunevo ákoinoke omótova kóyenoyea. Ápemaka hóyeno kapáxovoti. Kene po'ínu, kaha'âne ákoyea okóyeno motovâti yuíxeovo koukoponea natíxea Íhae Vanúke xapa xâne. Koêkuti eopâti isóneuke ítea kó'iyeaneye, ene itukâ kuteâti ra yúnzo —kíxovokoxoane Jesus.

Epemínoa Jesus ne kalivónohiko unako koeku xoko Itukó'oviti

Mk 10.13-16; Lk 18.15-17

¹³Yane ápe xâne omotíhiko kalivôno xoko Jesus motovâti ípihea vô'u tutíkkuke, itea sayá'ikoa íhikauhiko Jesus. ¹⁴Ina kôe ne Jesus:

—Síkeane kenó'okea ne kálíhunoe kalivôno njokóyoke. Hako seya'íkoa, vo'oku kuteâti koeku usó kóyeyea kenó'okinonu râ'a, énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne xâne yonópoti natíxokuke Íhae Vanúke —kíxovokoxoane.

¹⁵Yane ípihoane ne vô'u tutíkkukehiko. Úkeane pihôpo.

Inámatiko hóyeno iríku

Mt 13.22; Mk 10.17-31; Lk 18.18-30; 1 Tm 6.6-10; Tk 5.1

¹⁶Yane apé koéne xâne ahi'ókoponovoti Jesus. Hara kíxoa:

—Íhikaxotí, kuti itukóvo únati koekúti nóngone indúkea motovâti ómbea xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku?

17Ina kixôa Jesus:

—Ákoikopo yéxa itukóvotiye ne koati únati? Enepone koâti únateoxo, poéhaxo, ako po'ínu. Yakaha'a ákoyea hunókoku yópi xokóyoke, itíka ne páhoenopi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse nékone itíki —kíxoane Jesus.

18—Kuti itukóvoye xapákuke neko yutoéti? —koéne neko hóyeno.

Yane hara kíxoa Jesus:

—Enepone koêti: “Hako kepéko. Hako yaupú'iko po'i xâne kepiné'iyiti yêno. Hako yomêxo. Hákomaka itikóheo koeku po'i xâne. 19Tiya yá'a yoko yêno. Koane hákomaka motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixérovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne” koêti —kíxoane Jesus.

20Ina kôe neko hóyeno:

—Heú ngíxoá indúkea nê'e. Kutí'ikopo ngónokoiko?

21Ina kixôa Jesus:

—Enepo yakaha'a itíkivo koati ponóvoti ákoti ovópiku, yakávanepoona uhá koêti ne apeínopiti, ina perekéxa xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apêtimo apeínopiti vanúkeke, ina kina'áka ingéneke hékinu —kíxoane.

22Kamoáne hóyeno ne emó'uinoá Jesus, yupihovó koe isóne'ekeovo koeku pihópea kama'áti ne êno apeínoati. 23Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Koati tiú'itimo yonópea natíxokuke íhae Vanúke ne xâne ênoti apeínoati. 24Koati ngxópitinoe: Ako'óneni oríko vékea kámelu xoko kali ihínone tópe uhe'ókopeti yane yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne iríku —kíxovokoxoane Jesus.

25Kameáne íhikauhiko Jesus neko yúho, yupihovó koéneoxo iyúpaxevahiko, ina koehíko:

—Yane kuteâti koeku yíúho, kutí'ikopomo motovâ itúkeovo koítovone Itukó'oviti koane yonópea xokóyoke? —kíxoanehiko.

26Pono-ponó kixínoane úke Jesus ina kixovókoxoa:

—Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti tiú'íko, ako átiu'i xoko Itukó'oviti.

27Ina kixôa Pêturu:

—Kurí kíxoa úti ne uhá koeti koekúti koeku hókeopi úti. Namó koéneye úti?

28Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Itínoe hokónuti, yaneko káxe ainámapone uhá koeti koekúti, ivandákapane xoko ivándakoku nandíxea koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, keha'ínenutimakamo ivétaki xoko nduse koeti ivatákokuti kuteâti ivándakoku nandíxea, motovâti yíhoikopi ne nduse koeti iháxakexoku xanena Izaráe, neixoti unátiyea, áko'o ákoyea aúnnati ne ítuke. 29Koane enepone uhá koeti xâne ákoti okotíxo ítukevo vo'ónguke, kuteâti óvoku, po'ínuhiko, há'a, êno, (yêno), xe'éxaxapa, áko'o itukovo poké'exa, yupihovó koetimo námoepo yane koekúti ákoti okotíxoa, yoko ko'ipâratimakamo ópea xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku. 30Itea enómo xâne teyonéti koeku

kó'oyene okópotimo ikenétike. Kene ne ákoti apayáso ovoti ikenétike koeku kó'oyene, énomonemo itukóvoxo koati teyonéti —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkavoti ihókovoti koêku ko'ítuketihiko xapa úva

20 ¹Ina kôe ne Jesus: —Enepone natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye hóyeno itúkoti kavâne ipuhíkeati óvoku ya mâturukata opósikoponoti ko'itúkeinoati kátarakinoa ne nóne úva. ²Kousókone emó'uinoa ne ahinoêtihiko itúkeovomo póhuti pe'u tiúketi poréxea ya káxe, yane pahúkoanehiko ko'ítukepoinoa xapa nóne úva. ³Ya nove ôra ya yupóniti, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i ko'itúkeinoati. Yane noíxone po'ínuhiko xâne parásake ákoti itúkovo. ⁴Ina kixoáhiko: “Pihénoemaka xapa nónem úva, yokó'itukepoinonu ínamo mbarexápapinoe yé'akeye ésa'i ne ke'ítukeyi” kíxovokoxoane.

—Úkeane pihohíko. ⁵Ye'ékotine itumúkoti, koáne ya mopo'áti ôra, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i xâne. Yane pahúkopomaka po'i ko'itúkepoinoati. Yoko kúteapoanemaka yuhó'inoa ne po'ínuhiko ahinoêti. ⁶Ya kuteâti síngu ôra ya kiyakáxe, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i ko'itúkeinoati. Yane noíxoponemaka po'ínuhiko xâne ákoti itúkovo. Hara kíxovokoxo: “Na koeti herú kixínenoé káxe yóvoheixi yâyeke ákoti yokó'ítuke?”

⁷—Ina yumopâhiko: “Vo'oku akó'oti pahukó'oviti.”

—Ina kixovókopamaka únae úva: “Pihé'ikoponoemaka, yokó'itukepoinonu xapa nónem úva” kíxovokoxoane.

⁸—Yaneko kiyoné'e káxe, pahúkoane únae úva ne exeâti koêku ne ítuke. Hara kíxoa: “Íhéxihika uhá koêti ne ko'ítuketi. Peréxapa námoepo. Hane ínixa peréxopi koati okoti ikenéti turíxeovo ko'ítukeyea, ínamo perexápa ne inúxoti turíxovo ko'ítukeyea” kíxoane.

⁹—Enepohikoneko ahinoêti turixeôvoti ko'ítukeyea síngu ôra ya kiyakáxe, poéha pe'u tiúketi námoepo póhutihiko. ¹⁰Itea enepohikoneko inúxoti ko'ítuke, ikútixa xu'ínánemo námoepo yane po'ínuhiko ahinoêti. Itea poéhamaka pe'u tiúketi námoepo póhutihiko. ¹¹Namukópanehiko ne tiúketi, turíxovonehiko kapáhakinovo pátarauxa. ¹²Hara koéhiko: “Enepohikora turixeôvoti koati ikenéti ko'ítukeyea, pohu poéha ôra ko'ítukehiko. Na koeti kutipasí kixínea námoepo úti, uti koitóponovoti kotíveti xapa kótuti káxe?” kíxoanehiko.

¹³—Ina kixôa únae úva ne póhuti ya xapákuke ne ahínoe: “Iningoné, ako váherexa índukeinopi. Ákoikopo usó yákoye itúkeovo póhuti pe'u tiúketi nemúko enepo inâ yuhó'ixinokoko úti koêku? ¹⁴Kó'oyene nemúka ne tiúketi yêho. Pihépane vo'oku ngahá'a íngutipasikea némoepo ne námoepo okoti ikenéti ko'ítuke. ¹⁵Ákoikopo omótova indúkea kuteâti anjá'inoa ngíxeaneye ne índukevo? áko'o inixeâtímea váherexea indúkeovo koati únati xâne” kíxoane neko hóyeno.

¹⁶Ina kôe ne Jesus:

—Énomonemo koéneye inuxó koépeamo ne xâne ovoti ikenétike koêku kó'oyene. Kene ne inúxotihiko koêku kó'oyene, ikenétike ópomo. (Vo'oku êno xâne iháxiuti, itea ákomo axú'ina ne koati noivókoetihiko) —koéne.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo koane exépukepeamo

Mk 10.32-34; Lk 18.31-34

¹⁷Pihoné'e ne evo Jesus ya Njeruzálem, koêku yóneahiko, ahikú kixoá Jesus neko nduse koeti íhikau yane po'ínuhiko xâne. Hara kixovokoxoa:

¹⁸—Kó'oyene, Njeruzálem vonóne. Nguri'ókokonoatinemo ne tutíhiko sasedóti inuxínoti viyénoxapa hó'eke, koáne ne éskiriba, enepohikone iháxaxoti yútoe Muíse. Koati ngxókonokunemo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne ínamo pahukáhiko ngoépekeokono, ¹⁹ínamakamo kurikánuhiko xoko ákoti itukapu viyénoxapa júdeu éxoti koêku poké'exa úti. Yane koemóke'enutihikomo koane yehépóke'exonutihikomakamo, ínamo kuruhúxanuhiko, itea mopó'apeke káxe enjepúkopotimo ungópea xapa ivokóvoti —kixovokoxoane Jesus.

Épemone eno Teáku yoko Xuâum

Mk 10.35-45

²⁰Ina pihíno Jesus ne yeno Nzebêdeu. Xe'éxaxapa xané'inoa. Yane ipuyuké koéne neko sêno nonékuke Jesus koane épemea itúkinoa áha.

²¹—Kuti kehá'a? —kixoane Jesus.

Ina yumopâ ne sêno:

—Mani ngaha'âti peréxi ra pi'âti njé'a itúkeovo teyonéti koane ivátakea xíririkuke, póhuti yéxopeke kene po'ínu lepékuke ya netíxokuke.

²²Ina kixôa Jesus:

—Ákonoe koati yéxi koêku ne yépemonuke. Iteâtinoekopomo víki ne êno kotíveti koekúti véngokuikomo? —kixoane.

—Êm, vitoâtimo —koénehiko.

²³Ina kixoáhikomaka Jesus:

—Vikoâtinoexomo ne tiú'iti véngokuikomo, itea enepone ivétaki énjepeke yoko lombékuke xoko nandíxoku, hainamo úndi noivókokoxoa ivatákoatimoya, vo'oku Nzá'a kousókinóa ivatákoatimo —kixoane.

²⁴Kamoánehiko po'i yéhi koeti íhikau Jesus, ímaikinovahiko neko pi'âti kopo'ínukokoti.

²⁵Ina ihaxíhikoa Jesus ne íhikau ahí'okeovaxo. Hara kixovokoxoa:

—Yéxoanenoé itúkeovo payásotihiko pahukó xapa xâne. Koatine nâtihiko exêa koêku. ²⁶Itea xepákukenoe, ako ákoeneye, pó'iti koêku. Koêkuti kahá'ati itúkeovo payásoti xepákukenoe, konókoti usó kóyeyea itúkeovo yovóxenoe.

²⁷Koane koêkuti kahá'ati itúkeovo koati teyonéti ya uhá koêti xepákukenoe, konókoti itúkeovo ovoxéti híyеuke itínoe ²⁸kuteâtimaka ngoêku, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Vo'oku hainámaka nzimínoti enó'iyea

ovónje kouhépekoti ngóyeku, itea nzimínoti indúkeovo ovoxéti yoko ivóngeoovo motovâti enó'iyea xâne ngoítovone —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóvo pi'âti komítiti ne Jesus

Mk 10.46-52; Lk 18.35-43

²⁹Ipuhíkeane pitivóko koéhati Njeríko ne evo Jesus, koati ênoti xâne hokó'ixoati. ³⁰Yoko ápe pi'âti komítiti vataká koyêti xe'ókuke xêne. Kamoáne itúkeovo Jesus vekôa neko xêne, vaúkoanehiko. Hara koe yuhóhiko vaúkea:

—Unaém, ámoripono Ndávi, yokóseanavi.

³¹Yane sayá'ikoa xanéhiko pahukoâti kóyunuhikeovo, itea inamá'axohiko kohonóko emó'u vaúkea:

—Unaém, ámoripono Ndávi, yokóseanavi —kóyehiko.

³²Yane xe'ó kó'inoane Jesus, ina ihaxíkoa koane kíxeahiko:

—Kuti kehá'anoe indúkinopea?

³³—Unaém, kahá'ati uti vínixopea —koénehiko.

³⁴Kóseanane Jesus, ina ipíhoa vô'u ukékuke. Ênomone yaneko ókoku ôra, ínixoponehiko koane hokópeahiko Jesus.

Ihayú'ikokono Jesus urúkovovo ya Njeruzálem

Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Xu 12.12-19

21 ¹Ye'éxoane evo Jesus ne Njeruzálem, simoáne ne ipuxóvokuti koéhati Mbetefáje xêrerekuke kali mopôi koéhati Olívera, yane pahúkone pi'âti íhikau ne Jesus inuxó kó'iyea tumúneke. Hara kíxoanehiko:

²—Pihénoe yane kali ipuxóvokuti timúneke. Ehá'axomo símea, inixéponotinoemo seno njuméntu ika'ó koyêti yoko xe'éxa. Kíxeanoemo, ínamo yamapâ yâkeneye. ³Enepomo áva epemó'ikopiti itíkoake, haramo íxea: “Konokoâtiko Vúnae râ'a” íxeamo. Yane sikópitinoemo yomópi yâkeneye —kíxoane.

⁴Yoko kó'inokeneye, hane simovóne kaxéna yuho porófeta mekúke, enepone koêti:

⁵“Hara íxeahiko ne íhae Njeruzálem: Yokómoma rakene netínanoe ivu'íxoti njuméntu. Ako kapáyasakapu nê'e. Koati xe'éxaiko njuméntu ivú'ixo” koêti.

Zacarias 9.9

⁶Yane pihóne neko pi'âti íhikau Jesus, itúkoane neko páhoenokono. ⁷Ina omopâ ne seno njuméntu yoko xe'éxa. Ipíhoanehiko kápana ouúkeke, ina ivu'íxo Jesus.

⁸Yoko xapákuke neko êno xâne, ako yumáxapu ikapákinoati kápana xenékuke.

Ina apémaka tetúkoti tuti exáte ipíhoati xenékuke kouhé'ekinoati vékoku.

⁹Eneponoko êno xâne tumúneke koane ikéneke, aínovo kohonókoti yúho kóyeyea:

—Koati hána'iti ihayú'iuti rakene ámoripono Ndávi. Viháyu'ika páhoenovi Vúnae Itukó'oviti. Koati hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti yâkonoye vanúkeke —koéhiko.

¹⁰ Simoné'e Njeruzálem ne Jesus, iyúpaxova uhá koeti xanéhiko yane pitivóko koane kíxeahiko:

—Kutímeaya rakéne?

¹¹ Ina kôe yúho vaúkexea neko êno xâne hokoti Jesus:

—Eneporâ'a, énomone ne porófeta íhae Nazâre ya Ngalfleya —koéhiko.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti

Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Xu 2.13-22

¹² Urúkovane Jesus ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti, xoko kíndana, kópuhíhikopo xâne kaváneti yoko vanéxotiya, koane kasá'irikexea mesána neko koperáxoti xanéhiko esa'íkoti títketi, koánemaka ivátakokuhiko neko kaváneti kurúte. ¹³ Ina kôe ne Jesus:

—Hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Enepora imokóvokuti óvongu, iháxeokonotimo óvoku itúkoti orásaum” kôe. Itea itfkoanenoe óvoku ómevotihiko —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁴ Yane ina pihíno Jesus ne xâne komítiti yoko mohéveu yane hána'iti imokóvokuti koane koíteovahiko Jesus. ¹⁵ Itea enepohikone tuti sasedóti inuxínoti xâne hó'eke koánemaka ne éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muíse, ímaikovo noixoâne ítuke ne Jesus ákoti kuteâti, yóko'o ne kalivónohiko vaukóxoti koane kó'iyeahiko:

—Koati hána'iti ihayú'iuti ra ámoripono Ndávi —kóyehiko.

Ina kíxo Jesus ne tutíyehiko:

¹⁶ —Ako kéma koêku yúho ne kalivónohiko?

Ina kixôa Jesus:

—Ngámoane. Ávonoekopomea yíhoikiku emó'uke Itukó'oviti râ'a? “Iti Itukó'oviti, enepone kálíhunoe kalivóno koánemaka ne ovotí'iko takikúti, peréxoa kaná'uyeaxo iháyu'ikeopi” ákoikopo ákoe? —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁷ Yane pihópeanehiko Jesus. Ipuhíkopeane ne pítivokona Njeruzálem, pihópone ya Mbétanea imókopoku.

Koêku xuve fígu ákoti há'i

Mk 11.12-14, 11.20-24

¹⁸ Yuponii kôe, káyukopovomaka ne Jesus ya Njeruzálem. Yoko epékoatine hímakati. ¹⁹ Ina noíxo xuve fígu xe'ókuke xêne, itea pihoné'eya, ako ápahuina há'i noíxone. Poéhane êno tûti apê. Ina kôe:

—Ukeátine kó'oyene, hunókokunemo kahá'iyea râ'a —koéne.

Yane movo'ó koéne neko xuve fígu. ²⁰ Noixoâne íhikauhiko Jesus, yupihovó koe iyúpaxeova, koane kó'iyea:

—Imáko ákoino oríko movó'oyea ne xuve fígu.

²¹ Ina kixovókoxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepo itukapu koati kaná'uti kívivonu, hákotimaka muyâi iséneu yane kívivonu, itikoâtimo kuteâti ngíxoaku ra xuve figu. Haina póhutine itea muhíkovani pehukâ ra koati hána'iti mopôî áhikuxeova ne ókoku koane kuríno'ekopeova ne mar, mani ipokóvoti. ²²Yoko uhá koeti koêkuti yépemone ya orásaum, enepo yakutípoaxo yimópikonomo, itikínokonoatimo.

Epemó'ikokono Jesus úkeaku xunáko

Mk 11.27-33; Lk 20.1-8

²³Simoné'e ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti, ixómoti ihíkaxo. Yane yakukú kíxoane tutíhiko sasedóti, enepone inuxínoti júdeuhiko hó'eke, yoko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu. Hara kixóhiko Jesus:

—Na úkea ne xunakóti itíkike ra koekútihiko? Kuti porexópi kíxineye ne ítike?

²⁴Ina yumopâ Jesus:

—Anéyemaka émbemopikenoe. Enepomo íte yimópinunoe, ínamo enjákafea porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke. ²⁵Kuti porexôa ne Xuaum Mbátita áhikea? Íhae Vanúke? áko'o xâne yara poké'e.

Yane ina kixokókohiko:

—Enepomo vokoyúhoa itúkeovo Íhae Vanúke pahukôa, “Ná'íkopo koeti ákoino yakútipoanoe ne Xuâum?” kixo'óvitimo. ²⁶Itea enepomo vokoyúhoa itúkeovo xâne yara poké'e pahukôa, pikómaka uti kixó'ovikumo xanéhiko, vo'oku heú koe xâne ínixeá itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Xuâum —kixókokonehiko.

²⁷Énomone kixínohiko Jesus:

—Ako véxa.

Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Ákoikopomaka ongóyuhoinopeanoe porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke —kixovokoxoane.

Exetínati apêti íhokovo keoku hóyeno pi'âti xé'a

²⁸Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Na kó'inoaye iséneu râ'a? Ápe hóyeno pi'âti xé'a. Koêku pihínoa ne xuvé'eti, hara kíxoá: “Nje'exá, yokó'itukepono xapa nónem úva.”^b

²⁹—Ina kixôa xé'a: “Ako angáha'a mbíhea” kíxoane.

—Itea itúkopinoá isóneu, yane pihóne xoko pahúkokonoku.

³⁰—Ínamaka pího neko hóyeno xoko po'i xé'a. Kúteanemaka yuhó'inoá. Ina yumopâ xé'a: “Êm, mbihotímo” kíxoane.

—Itea ako píha.

^b 21.28-31 Ako akútikoko koêku ra éxetina Jesus ya po'íkehiko Bíbilea. Ya Bíblia Atualizada, koati xuvé'eti xé'a neko hóyeno ako pihâ. Kene ya Bíblia Corrigida, Bíblia na Linguagem de Hoje, yoko Bíblia de Jerusalém, nihí'iti xé'a ako pihâ. Hane hóko ne emo'u xâne kixoku koêku ya Corrigida.

31—Yara pi'âti, kuti itukôa ne páhoenoa há'a?

Ina yumopâhiko:

—Xuvé'eti.

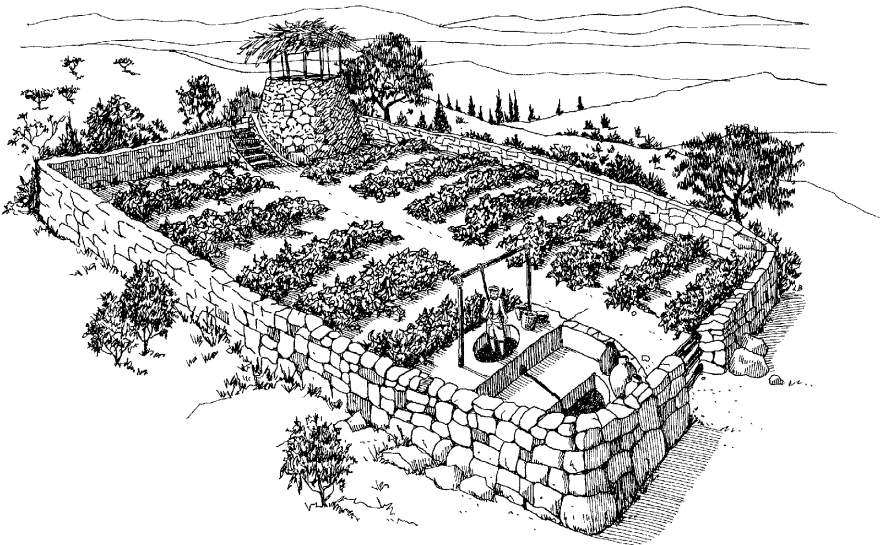
Ina kixovókoxo Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzô'inopinoe: Enepohikone koperáxinoti nâti ánu'ukenati kóperau, yóko'ohiko ne mohîti sêno, énomonemo yonopô natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ya itíke. 32 Vo'oku énomone simíno Xuaum Mbátita éxokeopinoe ponóvoti xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, itea ákonoe kali yakútipoa. Kene ne koperáxinoti nâti yóko'o ne mohîti sêno, kutípoahiko. Upánini neíxoano ne koekúti, itea kóyeane ákoyea ikétivexano iséneuke ne váhere kixeku itíkivo koane kiríkopi, koane ákomaka yakútipoano —kíxovokoxoane.

Ihíkavoti ihókovoti váhere xâne katarákinoati nóne ne únae kavâne
Mk 12.1-12; Lk 20.9-19

33 Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ivévakanoe ra po'i exetínati apêti ínzokoake: Ápe hóyeno itúkoti kavâne nôti êno xuve úva. Itúkinoa ípi neko nóne. Ina itúko tángi kótikovoku ho'o úva itúko víyum. Ínamaka koexépuko óvoku koyonínoati ne nóne, éyevoti vanúkeke motovâti ákoyea malíka ínixoku ne koyonoâti. Yane kurí'okoane ne katarákinoati ne nóne motovâti haxákoepa avan'é'e êho. Yane pihóne po'i poké'e. 34 Simovóne kaxena veyóvope ha'i nonéti, pahúkone ahínoehiko ne únae kavâne xokóyoke ne katarákinoati ne nóne motovâti veyópoinoa námoepo. 35 Itea eneponeko

(Máteu 21.33)

katarákinoati nóne, namú kíxoane neko pahoétihiko. Yane yehépoke'exoa póhuti. Kene po'ínu, koépekoa. Kene po'ínu, hepókoa ya mopôï koepékoatimaka. ³⁶Yane koxú'inakoane únae kavâne ne páhoepomaka, itea enepone katarákinoati nóne, kúteanemaka kíxoaku neko inúxotihiko pahoéti. ³⁷Koati ikenétike, pahúkoa únae kavâne ne xé'a xapákuke, vo'oku hara koéti isóneu: “Teyoätihikomo ra nje'éxa” koeti isóneu. ³⁸Itea noixeânehiko xé'a, hara kixókokonehiko ne katarákinoati nóne: “Eneporâ'a, koati ítukenemo ra poké'e ivakápune há'a. Hingá, kaépeka úti maka vitúkapeane ne mani ítuke íkuinoake há'a ivakápu” kixókokonehiko.

³⁹—Yane namú kíxoanehiko koane kópuhikoepa yaneko kavâne, ina koepékoamaka.

⁴⁰Ina kixovókoaxo Jesus:

—Enepo kayukápu ne únae nonéti, namo kíxoaneyé ne katarákinoati nóne?

⁴¹Ina yumopâhiko:

—Koati kotívetimo kíxoaku kaepéka neko váherehiko xâne, ínamo kuri'ákapa po'ínuhiko xâne motovâti kátarakino ne nóne, xâne porexópatimo ne námoepo simapúne kaxena veyóvope —kíxoanehiko.

⁴²Ina kixovókopamaka Jesus:

—Ákoikoponoe yíhoikiku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti?

“Enepone mopôï noívokoxine itúkoti péti, ainovó kôe itukóvo koati turíxeovoku uhá koéti kuteâti koeku koati inúxoti mopôï turíxeokonoke péti. Koati Vúnae Itukó'oviti kixoáneye. Yoko vínixoa itúkeovo koati êno ihayú'iuti koekúti ne ítuke” koéti ne yutoéti —kíxovokoxoane Jesus ihókopovati ne mopôï noívokoxineti.

Sâramu 118.22-23

⁴³Ina kixovókopamaka Jesus neko xâne:

—Énomone ngixínopinoe: Mani itínoe ne xanena Itukó'oviti yonópoti natíxokuke. Itea ákonenoemo yenápa. Porexókonotimo po'ínuhiko xâne yonópeaya, xâne kouhápu'ikoti ya kixoku itúkeovo ápeyea há'i pôreupo Itukó'oviti kuteâti kúxone. ⁴⁴Enepora mopôï ngixínopike, uhá koeti xâne ikoró'uxovati, kutí koetímo póte enepo itatáko. Kene ne xâne irípu'ikovo, ákonemo ipíxa. Kutí koetímo póte muvake-muvaké koetímo —kíxovokoxoane.

⁴⁵Enepone tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko hó'eke yóko'o ne farízeuhiko, kamoáne neko exetínati apêti íhokovo, exó kíxoanehiko itúkeovo énomonehiko kíxo Jesus. ⁴⁶Yane opósi'ixinoanehiko kixoku iká'akea ne Jesus, itea koati pikoti xanéhiko vo'oku aínovo inixoâti itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Jesus.

Exetínati apêti íhokovo keoku áyui nâti kasátuxo xé'a

Lk 14.15-24

22 ¹Aúkopovo ne Jesus koyúhoyea exetínati apêti íhokovo ke. Hara kôe: ²—Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye nâti itúkoti hána'iti ayuíti kasátuxo xé'a. ³Ápe ahínoehiko ne nâti páhoe iháxihikoponea ne húpíuhiko oránake ne ayuíti. Itea ákohiko he'énka ne húpíuhiko. ⁴Yane pahúkone po'íhiko ahínoe neko nâti koane kíxea: “Hara íxepana ne nzúpiuhiko: ‘Ngoúsokoane uhá koêti ne nikókónoti nókone áyuiim. Ngoépekone vûi koane kínti xe'exa váka. Usóne uhá koêti. Kiná'akanenoe ayuíti ke índukeino nje'éxa kasátuxotine' íxeahikomo” kíxoane.

⁵—Itea eneponeko hupíúti hiko, ako itúkeake yúho ne hupixoâti. Pihóne óyonokuke ne po'ínu. Kene po'ínu, po'i itúkovo ke yuíxovo. ⁶Kene po'ínuhiko, namúkoa ne ahinoêti hiko hupixóponoati, íkoitoponoa kotíveti ina koepékoahikomaka. ⁷Yane yupihovó ke ímai keovo neko nâti. Pahuko húndaruna koépekexoponea uhá koêti neko xâne koepékexeati ahínoe koane oró'okeamaka pítivokonahiko. ⁸Ina kíxo po'i ahínoehiko: “Usóne uhá koeti nókone ra áyui, itea ako omótokea hupíxeokono nekóyohiko. ⁹Pihénoekopo ya none ovokúti xoko koati vékoku xanéhiko. Hipíxapanamo ne uhá koeti koêkuti xâne tekópone” kíxoanehiko.

¹⁰—Ina pihohíko ne ahinoêti ya none ovokúti. Ho'úxoá uhá koêti ne xâne tokópone, xâne únati koánemaka váhere pahukoâti píhea ayuíti ke. Yane puhípuhí kôe neko ovokúti ya êno hupíúti. ¹¹Ina urúkovo neko nâti xapákuke ne húpíuhiko noíxoponea ne xâne ovoti xe'o mêsa. Ya xapákuke neko êno xâne, ápe hóyeno noíxone ákoti oko'ípovo kuteâti nókone ko'ípovoyea yonoti xapa áyui koyénoti. ¹²Ina kixôa nâti: “Iningoné, na kíxoaye yúrukivo yâye ákoti yoko'ípova ne nêkone ke'ípovoyi xapa áyui kasátuxoti?”

—Yane yunu-yunú kixóvone neko hóyeno. ¹³Ina kixôa nâti ne ahínoehiko: “Iké'akinoe hêve râ'a koane vô'u ina kirikâ xapa êno hahákuti, óvokumo iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku êno tiveko koêku” kíxoane.

¹⁴Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Êno xâne iháxiuti, itea ako axú'ina ne koati noivókoetihiko —koéne.

Epemó'ikokono Jesus koeku isóneunoa ne kóperau nâti

Mk 12.13-17; Lk 20.20-26

¹⁵Ipuhíkopeane farízeuhiko xapákuke ne xanéhiko, ho'úxovonehiko oposíkoti kixoku iyupaxó kíxea Jesus épemo'ikea, kaha'a'ainoati pahúkeovo ya kixoku yumópea. ¹⁶Yane pahúkoane farízeu ne íhikauhiko koánemaka xanena Êrodi xoko Jesus. Hara kixóponoahiko:

—Ihikaxotí, véxoá itíkivo koati ponóvoti koane yíxivoa ne kaná'uti kixovókuti ihíkexoati ne páhoenovi Itukó'oviti. Ako yokómomoyi payásoko ne xâne vo'oku kutíkokone uhá koeti xâne xikóyoke. ¹⁷Ná'íkopo

kó'inoaye iséneunoa ra koekúti? Yimápavi yarâ'a: Pahúkovi Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti poréxea úti ne kóperaxovike Sêza, enepone nâti ya Rôma exoti koeku úti? áko'o ákoyea —kíxoanehiko.

¹⁸Itea exó kíxea Jesus ne váhere isóneuhiko. Yane hara kíxovokoxoa: —Na koeti yopósi'okinovonunoe kehá'atinoe mbahúkeovo ya yumómbope? Koati itínoe itúkoheovoti! ¹⁹Yéxakana ne tiúketi kóperau nâti. Yane omínoanehiko póhuti pe'u tiúketi. ²⁰Ina kôe ne Jesus: —Kuti'ikopo itukoa nône yoko íha ovâ ra tiúketi?

Ina yumopâhiko:

²¹—Sêza.

Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Enepone ítuke nâti, peréxapa. Koáhati ítukene. Kúteanemaka koêku xoko Itukó'oviti, koêkuti páhoenopi, konokoâtimaka itíki —kíxovokoxoane.

²²Kamoánehiko neko yuho Jesus, yupíhova iyúpaxeova unáko ne yumópopo. Yane kurí kíxoane épemo'ikea koane pihópeahiko.

Epemó'ikokono Jesus exépukepeaxomo ne ivokóvoti

Mk 12.18-27; Lk 20.27-40

²³Koati énomone yaneko káxe, ahí'okovo Jesus ne sadúseuhiko, enepone koyúhuti ákoyeamo exépuropa ne ivokóvoti. Hara kixóhiko Jesus:

²⁴—Íhikaxotí, hara kôe yútoe Muíse: “Enepo ivakápu hóyeno ákoti apáhuina xe'éxainoa ne yêno, konokoâti itúkeovo po'ínu ne ivokóvoti koyenópea yêno ne po'ínuikene maka avané'e xe'éxainoamaka, kutí ákoepone xe'éxa ne ivokóvotine” koe yútoe Muíse. ²⁵Yoko ya xapákuke úti, ápe nóvo seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti. Kóyenone neko xuvé'eti. Ivokóvone, ako ápahuina xe'éxa. Kurí kíxoane neko yêno xoko atípo. ²⁶Kúteanemaka koêku ne po'ínu, ivókovone ákotimaka xe'éxainoa ne sêno. Ina keno'óko ne mopó'ape, kúteanemaka koêku. Yane ehane uhá koe ívohikeovo neko seti koêti. ²⁷Ivokóvone uhá koêti neko kopo'ínukokoti, yane ivókovomaka ne sêno. ²⁸Yane kuteâti koêku, eneponi akaná'u exépuhikopea ne ivokóvoti, kutí'ikoponi itukópaxo koati yêno ne sêno xapákukehiko ne seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti? vo'oku heú koéhiko kóyenoyea ne sêno —kíxoanehiko.

²⁹Ina yumopâhiko Jesus:

—Koati pahúkóvotinoe iséneunoa ra koekúti, vo'oku ákoyea yéxa koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koánemaka ne xunako Itukó'oviti. ³⁰Vo'oku enepomo exepúhikapane ne ivokóvoti, ákonemo koyénoti koane ko'ímati. Kutí koépotinehikomo ánju íhae vanúke, ovóxehiko Itukó'oviti. ³¹Yoko enepone exépuhikopeamo ne ivokóvoti, ákoikopo yíhoikiku ya emó'uke Itukó'oviti koêku? Énomone neko koêti: ³²“Undi Itukó'oviti kuvóvone Âbraum, kuvónonemaka Izáki yoko Njáko” koêti. Yanê'e, hainá'ikopo kuvóvone ivokóvotine ne Itukó'oviti, ínapo “Âbraum-kene” akôe, itea koati kuvóvone xâne iyukóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

³³Kamoáne xanéhiko neko yuho Jesus, yupíhova iháyu'ikea ne ihíkavoti fhikaxone.

Koati nokonéti itúkeokono yane uhá koeti páhoenovi Itukó'oviti

Mk 12.28-34; Lk 10.25-28; 1 Xu 5.3; Ap 2.4

³⁴Yane ho'úxovonehiko ne farízeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muíse exoânehiko ákoyea íta sadúseuhiko kóteyokea ne Jesus. ³⁵Yoko ápe póhuti farízeuya ihíkaxoti Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse oposí'okovoti Jesus, kaha'aínoati pahúkeovo ya yumópope. Hara kíxoa:

³⁶—Ihikaxotí, kuti itukóvoxo koâti nókone xâne itúkea yane uhá koeti páhoenovi Itukó'oviti Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse?

³⁷Ina yumopâ Jesus:

—“Heru'ó íxea yomíxone koane iséneu ákoyea omótova yokóvo ne Itukó'oviti Yúnae.” ³⁸Énomone itukóvoxo koati hána'iti nokonéti ya uhá koêti páhoenokono xâne itúkea. ³⁹Kene ne pí'ape, po'ínumaka kuteâti, harâ'amaka: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépoovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne.” ⁴⁰Vo'oku enepora pí'atihiko páhoenokono xâne itúkea, koeku ikána'uxea xâne ya xokóyoke, koatímaka itukoâti uhá koêti ne po'ínuhiko páhoenokono itúkea yútoeke Muíse koánemaka yútoeke porófetahiko —kíxovokoxoane Jesus.

Epemó'ikoa Jesus ne xanéhiko koêku ne Mésiya

Mk 12.35-37; Lk 20.41-44

⁴¹Koeku ho'uxo-ho'uxó kó'inoa farízeuhiko, hara kíxovokoxoa Jesus:

⁴²—Na kó'eye iséneunoano ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? Kuti itukoa ámoripono? —kíxovokoxoane.

—Ámoripono Ndávi —koénehiko.

⁴³Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Ná'ikopo koeti “Unaém” kixínoa Ndávi, koyúhota ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti? Vo'oku hara koé'epepo: ⁴⁴“Hara kíxoa Itukó'oviti ne Únaem: ‘Ívétakapa énjopeke xoko ivátakoku koati ngapáyasokone imókonemo ipuyúkexa nenékuke ne uhá koeti koêkuti okopópiti’ ” kôe. ⁴⁵Koati “Unaém” kixoâti Ndávi. Ápeikopo oxéne itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésiya? —kíxovokoxoane Jesus.

⁴⁶Yoko ako ápahuina xâne itoâti yumópea, epó'oxo ukeátine neko káxe, ákone mapikóvati épemo'ikea ne Jesus.

Koyuhôa Jesus váherexea kixoku itúkeovo ne evo éskiriba

Mk 12.38-39; Lk 11.43-46, 20.45-46

23

¹Ina kixovókoxoa Jesus neko íhikauhiko koáne neko êno xâne hokoâti: ²—Enepohikone éskiriba yoko farízeu, koati ahukoâti íhikaxea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. ³Ítíkaikopo koane héka ne uhá koeti

(Máteu 23.5)

íhikaxeopike, itea hákonoe íhemákova ne kixoku itúkeovo, vo'oku upánini íhikaxo, itea ako kalíhuina itúkea kuteâti ne íhikaxone. ⁴Kutí koe ika'ákoti êno ínati inonéti ikoínoxoti po'ínuhiko xâne (ákoti itâ xâne koínoyea), itea ako kalíhuina yónea isóneu koínoyea póhuti kali koekúti yane íkoinoxoke po'ínuhiko. ⁵Enephikone farízeu yoko éskiriba, itúkinoake uhá koêti ne ítukehiko, hane kaha'a éxokeovo po'ínuhiko xâne. Énomone kapáya'ikinoa ne íhaku yutoéti ukeâti emó'uke Itukó'oviti, iká'aehiko ya inúkuke itukovo takíkuke, kaha'âti noíxeokono. Énomonemaka kapáya'ikinoa ne iyóyonevo hevékuke ípovo,

kaha'âti ápeyea koyuhoâti itúkeovo teyonéti. ⁶Koáne ya xapa ayuíti yoko ya íhikaxovokuke hó'e, yómotihikomaka ivátakea xoko ivatákokuti ya nonekúti ke xoko ivátakoku koati payásotihiko. ⁷Enepo yuhoíkokono, koeku vékea ya none ovokúti, ahá'axomaka éxeokono itúkeovo teyonéti. Koati áhatimaka "íhikaxoti" kíxeokono. ⁸Kene itínoe, ako yusíka "íhíkaxoti" kíxikono, vo'oku poéhaxo ne koati kaná'tuti íhíkaxopitinoe, kene aínovonoe iti kopo'ínukokoti. ⁹Poéhaxo ne Yá'a, enepone Itukó'oviti íhae vanúke. Hákoikopo kepayásoko po'ínuhiko xâne yara poké'e, kutí kixeâti Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke. ¹⁰Epó'oxo ákomaka yusíka "inuxínoviti" kíxeopi po'i xâne, vo'oku poéhane Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne itukóva. ¹¹Itea hanemo itukóvo koati payásoti xepákukenoe, enepone usó koyêti itúkeovo ovoxe po'ínuhiko. ¹²Enepone kapayásokopovoti, koteyókokonotimo. Kene ne ákoti kapayásakapapu, énomonemo kahaná'ikokono —kíxovokoxoane Jesus.

Saya'íkokono ne ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne
Mk 12.40; Lk 11.39-42, 11.52; 20.47

¹³—Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kutí koe yexexíti páhapetea natíxoku Íhae Vanúke. Ákonoe yúrukapa koane itopó kíxeamaka ne po'ínuhiko xâne kaha'âti úrukeova.

(¹⁴—Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, itea inípono kíxeaku ne senóhiko

ivokóvoti îma, kutí koe hi'ixîti óvoku. Yane vo'oku ké'umoki itíki orásaum, kutí koe itínoe koati ponóvoti. Itea énomone kutí'ino yupihóvotimo tivéko ipíheponikonoke ya po'ínuhiko xâne.)

15—Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Ako malíka yénoku íhikexoponi póhuti koxe'u xâne, keha'aínoati hókea ne hékone. Muhíkova terú'uxi úne ya mar, koane píhi po'íke poké'e, usó kéyeno. Yoko apê yehónoe, inamá'axo yupihóvo évokeovo ya itíke koane motókea yonópea ipihóponovokutike vo'oku hokópea kixeku itíkivo.

16—Koati kotívetimo kêku itínoe kutí koeti xâne komítiti inuxínoti po'ínuhiko xâne, vo'oku hara kénoe: “Haina koati yuhôti itukovo ya iháke hána'iti imokóvokuti, enepone témpulu, koyúhoyea ne xâne. Ako koêku enepo hákotimo kousókokono ne yuhôti kuteâti. Poéhane itukápu ya iháke ôro ovâti ne témpulu hainápo, konókoti itúkeokono ne yuhôti” kénoe. 17Itínoe ákoti isóneu koane kutí koeti komítiti, pó'itinopikopo sasá'iko ôro yane sasá'iko témpulu, keyúhoinoake ákoyea koêku enepo hákotimo kousókokono ne yuhôti koyuhóvoti ya iháke témpulu? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati vo'ókuke ne témpulu itúkinovo sasá'iti nonékuke Itukó'oviti ne ôro ovâti. 18Haramaka kénoe: “Haina koati yuhôti itukovo ya iháke áta, enepone imókonoku íparaxokonoke Itukó'oviti témpuluke, koyúhoyea ne xâne. Ako koêku enepo hákotimo kousókokono ne yuhôti kuteâti. Poéhane itukápu ya iháke íparaxokonoke Itukó'oviti ovâti neko áta hainápo, konókoti itúkeokono ne yuhôti” kénoemaka. 19Itínoe kutí koeti komítiti, pó'itinopikopo sasá'iko ne áta yane íparaxokonoke Itukó'oviti ovâti, keyúhoinoake ákoyea koêku enepo hákoti kousókokono yuhôti koyuhóvoti ya iháke áta? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati vo'ókuke ne áta itúkinovo sasá'iti nonékuke Itukó'oviti ne íparaxokonoke ovâti. 20Énomone ngxínopinoo: Enepone koyuhoâti ya iháke áta, koatine áta yoko uhá koeti ovâti ne áta koyúhoyea ya iháke. 21Koáne enepone koyuhoâti ya iháke hána'iti imokóvokuti, koatine sasá'iti péti yoko Itukó'oviti, enepone Únae, koyúhoyea ya iháke. 22Koáne enepone koyuhoâti ya iháke vanúke, koatine iháke ivátakoku Itukó'oviti natíxea koyúhoyea yoko ihákemaka Itukó'oviti, enepone ivatákoati.

23—Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Kaná'uti ápeyea íparaxoke Itukó'oviti, hexakínoati póhuti yane uhá koeti yehí koeti itíkevo perêxo ndízimu. Muhíkinova ne kálíhunoe neóne xe'ókuke yóvoku kuteâti otélam yoko ereva ndúse koane kómiyum, peréxomaka ndízimu ya koêkuti yé'akeye yêho. Itea enepone koâti nékone itíki yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepone itíki ponóvoti, koane itíkivo seánati, yoko kívivo Itukó'oviti, ákonoe itíka. Yoko énomone itukóvoxo koati nékone itíki ákotimaka kurí ixêa itíki ne po'ínuhiko koekúti. 24Itínoe kutí koeti komítiti inuxínoti po'ínuhiko xâne. Kutí kénoemaka xâne yuixóvoti veyópea kálíhunoe hikê irinó'ekovati ekáke ya koeku ákoyea itíkoake ne koâti hána'iti koekúti kuteâti itóvoku kámelu irinó'ekovati. Huirí kíxea nê'e, ako itíkoake.

25—Koati kotívetimo kêku ítínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Koati kutí ketínoe xâne kókoyuse kixoíxoti kipó'ikea enovópeti yoko úto meúkeke, itea kúveuke koati ênoti ihómuyo. Énomone kénenoeye koeku itúkeovo ainóvoti váhere koekúti ovâ ne iséneu yoko kehá'ayi yaúpu'iki po'ínuhiko xâne, kutí kixévoti xâne hu'uxeâti ítukevo motovâti kirí'uxi apeínopiti. 26 Itínoe farízeu, koati kutí ketínoe komítiti. Kuteâti koeku kónokea sasá'iyea kúveuke ne enovópeti kipo'íkoko, énomonemaka koéneye kónokea sasá'ipea iséneu inúxotike motovâti sasá'iyeamaka heú koeti kixeku itíkivo.

27—Koati kotívetimo kêku ítínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kutí kénoe katátumbana ivokóvoti hóhopu koyêti homóxeovo, uhé'ekoti xoko noixoâti, itea ya opékuke aínovo ope ivokóvoti ovâ yoko imuyúkoti. 28 Énomonemaka kénenoeye noixópi po'ínuhiko xâne, kutí kénoe ponóvoti, itea enepone iséneu, aínovo semekénovo'iti yoko ákoti tópi kó'iyevoku vahevévoti ovâ —kíxovokoxoane Jesus.

Kotíveti kixókonokumo ne ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko

Lk 11.47-51

29—Koati kotívetimo kêku ítínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kéxepuko katátumbana porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koane keúhe'ekinoa katátumbana neko xâne ponóvoti kixoku itúkeovo ivokóvotine. 30 Ina kenôe: “Eneponi itukapu kaxena voxúnoekene vápeyea, ákoni vaxéna nekôyohiko koepéko porófetahiko mekúke” kénoe. 31 Yane yiúho, koati keyuhópovoti itíkivo ámoripono koepékoati ne koyúhotihiko emo'u Itukó'oviti mekúke. 32 Koeku kó'iyeaneye, keúkapanaikopo ne váhere itukéti tûriu ne yoxúnoekene. 33 Itínoe kutí koeti koéxoe! Itínoemaka ámoripono xâne kutí koeti koâti ipúhokovoti koéxoe! Ákonemo yoxéne ítivoa ne ipíhohonope Itukó'oviti. 34 Yane apêtimo porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mbáhoe xepákukenoe, koane hóyeno ko'éxoneti yoko ihíkaxoti emo'u Itukó'oviti, itea apêtimo képeu xapákuke. Kene po'ínuhiko, kiruhúxoatimo. Kene po'ínuhiko, yihipóke'exoatimo he'úxinovokuke hé'e koane hekó'ixoatinoemo ya koêkuti pitivóko óvohikoku váherexea ítikeinoa. 35 Itea kó'inokenemoye, motovâti itúkeovo youúkekenoe yóno itina uhá koêti neko xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, koépeuhiko yoxúnoekene ukeâti kaxénake koépekeokonoku Âmbeu, enepone ponóvoti kixoku itúkeovo, tukú koeti kaxénake koépekeokonoku Nzakâriya, xé'a Mbarákiya, képeunoe ukeâti ne hána'iti imokóvokuti yonoti xoko áta yane kíndanake hána'iti imokóvokuti. 36 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Vo'ókukehiko ra koekúti, oukékemo ra xanéhiko apêti kó'oyene yonómo uhá koêti ra koekúti —kíxovokoxoane Jesus.

Iyô Jesus vo'oku íhae Njeruzálem

Lk 13.34-35

³⁷Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ímáko ké'yivoku itínoe íhae Njeruzálem. Aínovonoe iti xâne yómoti koépekea porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Aínovonoemaka iti koépekenati ovoxe Itukó'oviti páhoe xepákukenoe, hipokoâti ya mopô. Kuteâti kíxoaku tapî'i ho'úxea ne xe'éxaxapa opékuke kêvi, ene ngahá'amaka ngíxeopineye, itea ákonoe yakáha'a. ³⁸Yara kuteâti kékunoe, ákonemo ovâti ra yóvoku, kurí kixokónotimo. ³⁹Koati ngixópitinoe: Ukeátine kó'oyene, ákonenoemo neíxapanu tukú koeti yaneko káxe ké'yikumo: “Viháyu'ika rakene keno'ókoti páhoenovi Vúnae Itukó'oviti” yakoénoe —koéne ne Jesus.

Koyuhôa Jesus uké'exeokonomo ne hána'iti imokóvokuti

Mk 13.1-2; Lk 21.5-6

24 ¹Ipuhíkopeane Jesus ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti, koeku pihópea, ahí'okovone Jesus ne íhikauhiko, ina so'ixínoahiko uhá koêti ne koexépoeti ítuke ne hána'iti imokóvokuti koáne oveâti xe'ókuke ipixoâti.

²Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Neíxoaneno koeku uhá koeti râ'a? Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ákomo ápahuina mopô pâredena ákoti katahínekexakana. Heu-heú koetimo kotóhinekexeokono —kíxovokoxoane.

Turi kotíveti koekúti

Mk 13.3-13; Lk 21.7-19; 1 Pê 1.6-7, 2.19, 3.14, 4.12

³Yoko hane ivátaheixo ne Jesus oukeke neko kali mopô iháxoneti Olívera. Yane ahí'okovahiko íhikau. Koati ainóvotinehiko ákoti po'i xâne xapákuke. Ina kixohíko Jesus:

—Yokóyuhoinovea ápepemo ra koekúti kixínevikemeku, yoko itukóvotimoye koekúti hoénaxovoqe ne kaxena itíkopivokumo nâti, yoko uké'eyeakumakamo ra kúveu mêum —koénehiko.

⁴Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Yokóhiyanavonoe maka hákone aupú'ikopiti. ⁵Vo'oku enómo xâne simôti xepákuke iko'ítukexoti ínza. “Undi Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne” koetímo. Epó'oxo enómo xâne ítone aúpu'ikea. ⁶Koane yeyekóxotimo ápeyeane ákoti tópi óvoku isukókoti, koane kemitímakamo po'ínuhiko eyekoúti ápeyea kahá'ati isúkeokoko, itea hákonoemo kenóko'i. Konókoti kó'iyeanemoye, itea haina hunókokumo ra mêum nê'e. ⁷Vo'oku inúxotike apêtimo íhae po'i poké'e isukóponoti xanéhiko íhae po'i poké'e. Koane apêtihikomakamo nâti isukókoti. Enómakamo hímakati yara kúveu mêum, koane ákomo tópi óvoku iyuyôti poké'e. ⁸Enepora koekútihiko, koati turí'ikonemo hána'iti tiveko koekúti.

⁹—Ikeítaponokonotinoemo kotíveti, koane apêtimo koépeuti xepákukenoe, epó'oxo yupihóvatimo púveopinoe ne xanéhiko ya uhá koeti koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêmum vo'oku itíkivo hokónuti. ¹⁰Yaneko káxehiko, enómo kurífkoti hókeonu, koane enómo xâne itukóheovoti, kurífkotihikomo po'ínuhiko hokónuti xoko xanéhiko puvâti. Enómakamo puvokókoti. ¹¹Enómo xâne koyúhoti itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u itea ákomo akána'uhiko, koane enómo xâne ítone aúpu'ikea. ¹²Epó'oxo vo'oku yupíheovomo ukóponea ne vaherévokoti, yupihovó koetímó xâne hokónuti isomókoti ákoyea omótovokoko okóvo. ¹³Itea enepone koxuná'ixovoti ingéneke ákoti aukápapu ikéne tukú koeti hunókokuke, énomonemo pihopó vanúkeke xoko Itukó'oviti. ¹⁴Yoko koyuhóvotimo ya uhá koeti kúveu mêmum ra inámati ihíkavvoti koyúhoti koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, motovâti kámea xanéhiko ya uhá koeti koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêmum. Yane simóvotinemo hunókoku ra mêmum —kíxovokoxoane Jesus.

Simapúne ne hána'iti tiveko koekúti

Mk 13.14-23; Lk 21.20-24

¹⁵Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Enepo neixânenoe ne êno váhere koekúti yane óvoku koati sasá'iti kixovókuti, koesáy'u'ixoati koane kotohínekexopati, kuteâti koeku yuhóke porofeta Ndaníye koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, hara ngôe vo'ókuke: (Yoko koêkuti yuhoíkoati râ'a, apásika éxea koeku kixó'ekone.) ¹⁶Enepohikone xâne ovotíya Njúdeya, okóho'inehiko xapa kali mopô. ¹⁷Kene koêkuti xâne ovoti ómomikokuke ouke pêno, hákone urúkopovo kúveu óvoku veyóponea koêkuti apeínoati, itea aká'ikaneye okóho'i. ¹⁸Kúteanemaka koêku ne ovóheixoti ya mêmum, hákone aukópovo veyóponea po'i ípovo óvokuke. ¹⁹Hanemo kixovóhiko yaneko káxe, sêno ihaíkoti yoko ohíkotiko xe'éxa. ²⁰Yépemaikoponoe Itukó'oviti ákoyeamo itúkapu ya xapa kásati, áko'o ya sâputu ápeyeamo ra koekútihiko, ²¹vo'oku yaneko káxehiko, koati yupihóvatimo tivéko ne koekútihiko ákoti ápeyeaku kuteâti inâ turixóvo ra kúveu mêmum tukú koeti kó'oyene, epó'oxo ákonemo ápeyeaku kuteâti tivéko ra koekúti. ²²Yoko eneponi kaxu'íkenexakana neko káxehiko, ákoni iteóvati. Itea vo'ókukehiko ne noívkoe Itukó'oviti, enepohikone koati xanéna, énomonemo ákoino káxu'íkenexakana.

²³—Yane enepomo áva kixópitinoe: “Harâ'a ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne”, áko'o “Anêko yâko” ixekána, hákonoemo kitipôa. ²⁴Vo'oku enómo xâne koyúhoti itúkeovo Mésiya, itea ákomo akána'u. Yoko enómakamo mahi porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, itea aínovomo ákoti akaná'u. Itúkutihikomo êno hána'itinoe iyupánevoti yoko koekútihiko ákoti noíxeokonoku. Muhíkovamo ne koati noívkoe Itukó'oviti, enepohikone koati xanéna, mani koímaimitimo íteokono vo'ókuke. ²⁵Neíxapuikopo, vo'oku endó'okopitinoene tumúneke símeovomo neko káxe.

26—Énomone ngixínopinoe: Áva kixópitinoe: “Harakóxono ne Mésiya ya mêum ákoti apêti” ixâpi, hákonoe pihinêa. Koáne, “Harakóno he'onóvoti kúveuke ovokúti” áva kixópiti, hákonoemo kitipôa. 27Vo'oku kuteâti koeku ipixéneoti uhá kíxea kouhupu'ikea vanúke ukeâti úkeaku ihâroti tukú koêti ya xoko onómekovoku káxe, énomonemo koéneye iyúseye ne ngáyukopovope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

28 Ina itukínoamaka íhokoake ne kíxone. Hara kôe:

—Koêkutimo óvoku ne ivokóvoti, énomonemakamo ho'úxovo varutúuhiko —kíxovokoxoane.^c

Koêkumo kayukápapu Jesus

Mk 13.24-27; Lk 21.25-28; 2 Ts 1.7; 2 Pê 3.10; Ap 1.7; 19.11

29 Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Koati ikénepokemo ne kotíveti koekútihiko ngixínopikenoe yaneko káxehiko, ákonemo parexa uhápu'ine ne káxe, hahakú koetínemo. Koánemaka ne kohê, ákonemo aúhupu'i. Irihíkotovotimo ne hékere. Koáne ne po'ínuhiko koekúti apêti ya vanúkeke, itohínekexotimakamo. 30 Yane apé koetínemo vanúkeke hoénaxovope nzeópope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Iyókexotimo uhá koeti xâne yara kúveu mêum, koane noixóponutinemo ngena'ákapa xapákuke kapási ya vanúke. Xané ngixópotinemo njunáko koane êno únje'ene koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iyuti. 31 Yane ínamo mbahuhíka ovónje, enepohikone ánju íhae vanúke óxea êno hónoti emo'u torombéta. Yane ho'uxópatihíkomo ánju ne noívangoe, enepohikone koati njanéna koêkutimo óvohikoku yara uhá koeti kúveu mêum, omopâtihihíkomo vanúkeke —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkavoti ihókovoti koeku xuve fígu

Mk 13.28-31; Lk 21.29-33

32 Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ívévakaikopo koêku ra xuve fígu koáne ne ihíkavoti ínzokoake. Enepo inamápone ne káva'o koane tûti, yéxoanenoe yé'exopeovone kaxena kevópope úko. 33 Kúteanemaka koêku enepo neixânenoe uhá koêti ra koekúti ngixínopikemeku, yexoâtinemo yé'exevone kaxéna. 34 Koati emo'úti ra yunzó'ínopinoe: Enepone xanéhiko apêtímo yaneko káxehiko, ákomo ivákapu koeku âvoye kaúsakapu uhá koêti ra koekúti ngixínopikenoe ápeyemo. 35 Uké'etimo ra vanúke koánemaka ra poké'e, itea enepora emó'um, ákomo uké'eyeaku.

^c 24.28 Enepone kixó'ekone yuhu Jesus vo'oku varutútu, ako tópi isóneunoa ihíkaxovatihiko ra Bíbilea. Hara póhuti isoneúti vo'ókuke: Kuteâti koeku ho'úxinovohiko ivokóvoti ne varutútu, ákoti apasíka etó'okoati, énomonemakamo koéneye úti, uti kutípoti Jesus enepo aukápapu Vúnae. Vexoâtimo ákotimo apasíka etó'okoviti.

Kaxéna yoko orána ápepemo ne kixone Jesus

Mk 13.32-37; Lk 12.35-40, 17.26-36; 1 Ts 5.2; 2 Pê 3.3

³⁶—Enepone kaxéna yoko orána ápepemo ne koekútihiho, ako exoâti itukóvotimoye, muhíkova ne ánju, enepohikone ovoxe Itukó'oviti íhae vanúke, muhíkovamaka ûndi, undi Xe'exa Itukó'oviti. Poéhane Nzá'a exôa. ³⁷Yoko kuteâti koeku yaneko kaxénake Nôe, énomonemakamo koéneye enepo simapúne kaxena aúngopovope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. ³⁸Vo'oku yaneko mekúke tumúneke ápepe neko êno koiníkoti, poéhane níkea, énoyeovo koane kâsatuxea yuíxovo neko xanéhiko tukú koeti yaneko káxe urúkovane Nôe neko hána'iti vatéke. ³⁹Ákohiko iyúkinapa isóneu xanéhiko neko koekúti imókone apê neko koiníkoti. Yane heú kixoane koupa'ixeahiko. Énomonemakamo koéneye ne ngáyukopovope yara kúveu mêum, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. ⁴⁰Yaneko káxe, apêtimo pi'âti xâne ya mêum. Poéhamo veyopókonoti, kene po'ínu, iríkovokunemo. ⁴¹Koane apêtimo pi'âti sêno kaha'ínekokoti itútukeya. Poéhamo veyopókonoti, kene po'ínu iríkovokunemo. ⁴²Usokó yákoyenoe, itíkapu iyukóvoti isóneu vo'oku ako yéxanoe kaxena nzeópopo, undi Yúnae. ⁴³Itíkinanoe iséneu rà'a: Eneponi exâ hóyeno únae ovokúti símeamo oméxoti koane ókoku símope, mani kuxó kixoíxoati. Ákoni síka úrukeova ne óvoku. ⁴⁴Énomonemaka kónokino usó kéyeyi, vo'oku ya koati ákoyeakumo kixápanu, énomonemo ngáyukopeovo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

Éxetina Jesus koeku únati yoko váhere ahinoêti

Lk 12.41-48

⁴⁵Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Itíkina iséneu koêku ne ahinoêti koati yuixóvoti ítukexeekonoke koane ponóvoti isóneu ítukeke, enepone ípíhinoake pátarauxa éxea koêku ne po'ínuhiko ahínoe motovâti kóunakinoa nókone koatíke kaxénaxeekonoke. ⁴⁶Koati únati koêku ne ahinoêti kuteâti, enepone inú'epo pátarauxa kixeaneye ko'ítukeyea aukápapu. ⁴⁷Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Kuri'ó kixoâtimo pátarauxa kóyoninoa uhá koeti apeínoati. ⁴⁸Itea enepo itukápu váhere ne ahinoêti, epó'oxo akoémaka isóneu: “Yupíhovane xu'íkeneyea ne mbátarauxa” akôe, ⁴⁹ina turixápu yehépoke'exea ne po'ínuhiko ahinoêti ha'íne, koane yuixápu níkea, énoyeovo yoko kohíhiyea, naíxapu nêe. ⁵⁰Vo'oku seopó koetimo pátarauxa ya káxe koati ákoyeaku kuxápa, koáne ya ôra ákoyeakumaka éxa káyukopeovokumo. ⁵¹Yane koati kotívetimo kixoaku pátarauxa ipihápana. Iyonópatimo xoko iyónopaku ne xâne ákoti aunáti kixoku itúkeovo ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko. Koáne enómo iyókexoti koane ngarútutukexea ôe vo'oku hána'iti tiveko koêku ya xoko iyónopokonokuhiko.

Ihíkauvoti apêti fhokovoqe koêku ne yehí koeti ârunoe

25

¹Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye yehí koeti ârunoe, ainóvoti omoti íhaku yukúna kouhupu'íkope okotúmonexoponoti koyénotimo. ²Ápe singu koeti xapákukehiko ákoti isóneu. Kene ne po'i singu koêti, ainovo ko'isóneuti. ³Enepohikone ákoti isóneu, omo íhaku yukúna, itea ako amína po'i hô'o ne yukúna. ⁴Kene ne ko'isóneutihiko, ápe po'i hô'o ne yukúna ómone xané kixoâti ne íhaku yukúna. ⁵Koeku ko'ókoriyea seópea ne kúxoixopone, uhékene ixépa koane imókeahiko.

⁶—Ya kuku yóti, apé koene emo'u vaúkoti: “Harakénepo ne kuxopóneti. Yakátumanexapanoe” koe yúho.

⁷—Yane heú koene íyuhikeovo neko ârunoe, ina ihúxoá ne yukúna. ⁸Enepone ârunoehiko ákoti isóneu, ákone áhupa írúmene yukúna. Ina kixohíko ârunoe ko'isóneutihiko: “Peréxavi kalihú koeti ho'o yikúna, vo'oku kahá'ane ípukeovo ra yukuna úti” koénehiko.

⁹—Ina yumopâ ârunoehiko ko'isóneuti: “Ako yusíka, mará'inamo heú vákoe kónokinovovi. Pihé'evonoe xoko kavaneâti, venéxapana” kíxoanehiko.

¹⁰—Koáne, pihónehiko vanéxoponea. Itea koeku píheahiko, seópone ne koyénoti kúxoixoponehiko. Yane enepohikone usokó koyêti, xané kixópanehiko ne koyénoti úsa'ixopeovo xoko áyui kasátuxoti. Yane exéxopovone ne pahapéti.

¹¹—Kali xu'ikénene, aúkopovohiko neko ârunoe ákoti isóneu. Ina vaukóhiko: “Unaém, Unaém, míhe'akinavea ra pahapéti” koénehiko.

¹²—Ina yumopâ inu'íxinoati kúveuke ovokúti:

—“Koati ngixópitinoe ákoyea énjapi.”

¹³Ina kixovókoxoa Jesus:

—Usokó yákoyenoe, itíkapu iyukóvoti isóneu vo'oku ako yéxa itukóvotimoye kaxéna koane orána ne aúngopovoqe —koéne.

Ihíkauvoti apêti fhokovoqe koeku mopo'âti ahinoêti

Lk 19.11-27

¹⁴Ina koepómaka ne Jesus:

—Enepone natíxea Itukó'oviti xapa xâne, hanemaka koéneye hóyeno yonoti po'íke poké'e. Tumúneke píhea, iháxihiko ahínoe porexoâti kóyoninoá apeinoati óvokuke. ¹⁵Ina porêxo po'i ahínoe, singu koeti pe'u tiúketi. Yoko póhutihiko pê'u, êno ovâti. Kene ne po'ínu ahínoe, pí'a pê'u námoe. Kene po'ínu, poéha pê'u. Hara exôa poréxokonoke póhutihiko ahínoe kuteâti kixoku ahúkoko ya itukétike. Yane pihóne neko pátarauxa. ¹⁶Eneponeko ahinoêti namúkoti singu koeti pe'u tiúketi, ehá'axo namúkoa, pihóne oposíkoati kíxoaku kohíyakea neko tiúketi. Yane ápene ehópo po'i singu koeti pê'u. ¹⁷Kúteanemaka koêku neko namúkoti

pi'âti pê'u, ítoamaka po'i pi'âti pê'u ehópo. ¹⁸Itea eneponeko namúkoti póhuti pê'u, pihóne kehókoponea uhôro iyónoaku hé'onea neko tiúketina pátarauxa.

¹⁹—Xu'ikénene, ina kayukópovo pátarauxa epemópatihiko kixoaku neko tiúketi. ²⁰Ina ahi'ókovo pátarauxa neko namúkoti singu koeti pe'u tiúketi. Yane poréxopane po'i singu koeti pê'u tiúketi êho, koane kíxea: “Unaém, singu koé'epopo pe'u tiúketi peréxonuke. Kó'oyene anéyepo po'i singu koeti pê'u enjó'inopi” kixoane.

²¹—Ina kixôa pátarauxa: “Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoêti yuixóvoti ítuke. Koeku kó'iyeaneye ítike yane kali mboréxopike, kó'oyene mborexópitinemo yéxi koeku koati xu'ínatiya. Yókopone, kaha'iné íxepanu ya elókeyea ongóvo” kixoane.

²²—Yane ina ahi'ókovo neko ahinoêti namúkoti pi'âti pe'u tiúketi. Hara kôe: “Unaém, pí'apepo pe'u tiúketi peréxonuke. Kó'oyene anéyepo po'i pi'âti pê'u enjó'inopi” kixoane.

²³—Ina kixôa pátarauxa: “Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoêti yuixóvoti ítuke. Koeku kó'iyeaneye ítike yane kali mboréxopike, mborexópitinemo yéxi koeku koati xu'ínatiya. Yókopone, kaha'iné íxepanu ya elókeyea ongóvo” kixoane.

²⁴—Koati hunókokuke, simóne ne namúkoti póhuti pe'u tiúketi. Hara koéne: “Unaém, enjoâti itfkivo hóyeno ákoti omotóva ikómohixeokono. Iti xâne itíxoti upánini ákoyea neóne. Ápemaka yêho upánini ákoyea nêa. ²⁵Koati mbikoâti ingó'itukexea ne tíketina, ene njé'oninoa ne pénenu. Harâ'apo kó'oyene” kixoane.

²⁶—Ina kixôa pátarauxa: “Koati iti váhere ahinoêti ákoti yuixápu ítuke. Yéxoanini indúkeovo xâne itíxoti xoko ákoyeaku nóne, koane ápeyea ênjo xoko ákoyeaku ngurika ake nónem. ²⁷Mani konokoâti ípihi bánkuke ne ndiúketina motovâti ikó'itukexekono. Yane koeku nzeópea kó'oyene mani ihiyákotine” kixoane.

²⁸—Ina kixôa únae tiúketi ne po'ínuhiko ahínoe: “Viyápinoe tiúketina nê'e. Hane peréxapa apêti yehí koeti pê'u. ²⁹Vo'oku uhá koeti xâne xu'ínati êho, kuri'úxinokonoatimo. Yanê'e, yupihovó koetíneoxomo êho. Itea enepone ákoti axu'ína êho, muhíkova ne kali apêti xokóyoke veyopeôkonoatimo. ³⁰Kene ne ahínoe ákoti yuixápu ítuke, kiríkanoe xapa êno hahákuti, óvokumo iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku êno tiveko koêku” kixoane pátarauxa —kôe éxetina Jesus.

Yonópokumo póhutihiko xâne hunókokuke ra mêum

Ap 20.11-12

³¹Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Enepomo aungápapune, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, exákanane indúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti nâti, anjenápanemaka uhá koeti ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti, ínamo ivandákapa xoko ivándakoku nandíxea koeku indúkeovo hána'iti nâti. ³²Yane

ho'uxóvotimo uhá koeti xâne nonénguke ukeâti póhutihiko poké'e, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum. Ínamo nzaxakéxapa ne xanéhiko kuteâti kíxoaku koyónoti su'úso háxakexopea ne su'úso yoko váxikita. ³³Haramo injíkopahiko ne njanéna, enepohikone ínzokoke su'úso, énjopeke xoko óvokumo ne ngahána'iu. Kene ne ínzokoke váxikitaheko, lombékukemo injíkopahiko. ³⁴Yane ínamo injâ ne ovotíhiko énjopeke yaneko exákanane indúkeovo koati hána'iti nâti: “Kiná'akapa, itínoe itúkinokemo únati ne Nzá'a. Yúrukapapa ra natíxoku Itukó'oviti kouánaenopine ukeâti iná apê ra kúveu mêum. ³⁵Vo'oku yaneko épekeonuku hímakati, peréxonunoe nînga. Epékonu úne, peréxonunoemaka úne. Koeku úngea po'i poké'e, peréxonu óngea yóvokuke. ³⁶Akô'o ímbovo, peréxonunoemaka ímbovo. Nga'aríne, kêtaronunoe. Óvom ika'ákovokutike, neíxopononu” ngixoâtiheko.

³⁷—Yane ínamo ixânu ne ponóvoti kixoku itúkeovo: “Unaém, ná'aye noíxeopi úti épekeopi hímakati ina porexópi uti nikokónoti? Ná'ayemaka poréxeopi uti úne epékopi? ³⁸Ná'aye poréxeopimaka uti yóki vóvokuke yukêa po'i poké'e? Ná'aye noíxeopi úti ákoyeaku ípevo, ina porexópi uti ípevo? ³⁹Ná'ayemaka noíxeopi úti ké'arineyi yoko iké'akivo ina noixóponopi úti?”

⁴⁰—Ínamo injâ yaneko exákanane indúkeovo koati hána'iti nâti: “Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Heú koeti apê ítikeinoa ra kálíhunoe hokónuti, enepone kutí ngíxone mbo'ínuhiko, koati undímaka kixéneye.”

⁴¹—Ínamakamo injâ ne ovoti lombékuke: “Yahíkuxipununoe, itínoe imbíhophonemo. Yenápanoe ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku kousokinokonoake ne Ndeâpu yoko uhá koeti ndémoniuhiko ovóxe. ⁴²Vo'oku yaneko épekeonuku hímakati, ákonoe peréxanu nînga. Epékonu úne, ákonoe peréxanu úne. ⁴³Koeku úngea po'i poké'e, ákonoe peréxanu óngea yóvokuke. Akô'o ímbovo, ákonoe peréxanu ímbovo. Nga'aríne koane óvom ika'ákovokutike, ákonoe neíxapananu” ngixoâtimo.

⁴⁴—Ínamo ixanúhiko: “Unaém, ná'aye noíxeopi úti épekeopi hímakati, áko'o epékopi úne? Ná'ayemaka noíxeopi úti yukíti po'i poké'e, itukovo ákoti ípevo, áko'o itukovo ke'aríneta itukovo ike'ákovoti, ákoti katarákapi úti?”

⁴⁵—Yane ínamo injáhiko: “Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Heú koeti akô'o ketaráka ne koati kálíhunoe hokónuti, koati undínemaka kixéneye” ngixoâtiheko.

⁴⁶—Yane yonópotihikomo ipihóponovokutike nekôyo ákotinemo hunókoku. Kene ne ponóvoti kixoku itúkeovo, ákonemo hunókoku ópea xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus

Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Xu 11.45-53

26

¹ Uke'éxoane Jesus íhikaxea uhá koêti ra íhíkavoti íhikaxone, hara kíxovokoxo íhikauhiko:

2—Yéxoanoé pí'ayeane káxe âvoti simóvotinemo kaxena kóyuipe úti, enepone Páskoá. Yane nguri'ókókonotinemo xanéhiko kuruhúxonutimo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.

3 Yoko enepohikone tuti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, ho'úxovonehiko yane óvoku koati payásoti ya uhá koeti sasedóti koéhati Kaífa. 4 Yane opósikonehiko isóneu kixókumo omé kíxeahiko Jesus iká'akea koane koépekea. 5 Hara koéhiko:

—Itea ako yusíka itúkeovo xapa ayuúti mará'inamo ímaikexapu ra xanéhiko —koénehiko.

Jesus ya Mbétanea

Mk 14.3-9; Xu 12.1-8

6 Yoko Mbétanea óvoheixo ne Jesus óvokuke Símaum, eneponeko unatípeati koati váhere arinéti iháxoneti lépara. 7 Yane ahí'okovane sêno omoti íhaku xêru, itukéti ya hopú'iti mopôi iháxoneti alabásturu. Yoko puhí kôa êno kohépiti xêru iháxoneti báusamu. Ina ovopú'iko Jesus yane xêru koeku vatá kóyeyea xe'ókuke mêsa. 8 Noixoâne íhikauhiko Jesus, êno poé'ainoahiko isóneu neko sêno. Hara koéhiko:

—Na koeti évókinovo ra êno kohépiti xêru? 9 Mani êno tiúketei ovâti akavánevo, ínani parekékakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'i —koénehiko.

10 Yoko kámeane Jesus neko yúho. Yane hara kíxovokoxoa:

—Na koeti ikétivexinoanoé koêku ra sêno? Koati únati koekúti ítukeinonu. 11 Vo'oku kóyekunemo xepákukenoé ne xâne ákoti apeínoati. Kene úndi, ákomo ángoyeneye xepákukenoé. 12 Koeku óvo'okeonoa ra xêru, koati inúxinonoatine ne kixókonokumo mûyom engaxápune. 13 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ya uhá koeti kúveu mêm, koêkutimo koyúhovoku ra inámati ihíkavoti ínzikaxone, koyuhókonotimakamo ítukeinonu ra sêno, puyákoponeovakemo okóvo xâne ra sêno —kíxovokoxoane.

Oposíkoane Njûda kíxoakumo kuríkea ne Jesus xoko puvâti

Mk 14.10-11; Lk 22.3-6

14 Yanê'e, ápe póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus, enepone koéhati Njuda Iskarióti, pihôti yúho'ixoponea neko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke. Hara kôe yuhópoinoa:

15—Namo yé'aye peréxonuke nguri'ákapeanoé ne Jesus? —kíxovokoxoane.

Yane poréxoanehiko tirinta koeti pe'u tiúketei péhu. 16 Ukeátine neko káxe, opósi'ixoane Njûda kíxoaku kuríkea Jesus xokóyokehiko.

Pahukôa Jesus kóyuseyeovo níkokuhikomo xapa ayuúti

Mk 14.12-16; Lk 22.7-13

17 Yaneko inúxoti káxe xapa áyui jûdeu hó'eke, níkeakuhiko pâum ákoti kohiyákoati, ahí'okovo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:

—Na kehá'a kóyuseoponea úti ne vóvokumo níkea úti xapa ayuítí?
—kíxoanehiko.

¹⁸Ina yumopâ Jesus:

—Píhe pitivókoke xoko xâne ngixínopike. Hara íxepana: “Pahukó'oviti yâyeke ne Íhíkaxoti. Hara koe páhoenovi koyúhopoinopea úti: ‘Simóvone oránam. Yóvokukemo óvom níngéa xapa ayuítí, úndi yoko ínzikauhiko’ íxeamo” —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁹Koane itúkoahiko ne páhoenoa Jesus. Yane kouésokoanehiko neko níkámo xapa áyui Páskoa.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti

Mk 14.17-21; Lk 22.21-23; Xu 13.21-30

²⁰Hahaméne yanekôyoke, ivátakone ne Jesus xe'o mêsa, koáne neko nduse koeti íhíkau xánena. ²¹Koeku níkeahiko, hara kíxovokoxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Anéye póhuti xepákukenoe itúkoheovoti koeku hókeonu, yoko kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.

²²Yane yupihovó koénehiko ikáxu'iyéa okóvo koane turíxeovonehiko pohú pohu kó'iyéa kíxea Jesus:

—Unaém, undíperameamo?

²³Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Enepone xané kixónuti yendémekea utókuke, énomone itúkoheovoti koeku hókeonu nê'e, kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti. ²⁴Koati kaná'uti ngoépekeokonomo kuteâti koeku yutóxeovo ya emó'uke Itukó'oviti vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea koati kotívetimo koêku ne kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti. Yusikóneni ákoyea ipúhika yara kúveu mêm —koéne.

²⁵Yane ina kôe ne Njúda, enepone kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti:

—Íhikaxotí, undíperameamo?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yépemonuke, kaúhapu'ikoa itúkeovomo íti —kíxoane.

Níko ne evo Jesus xapa áyui Páskoa

Mk 14.22-26; Lk 22.15-20; 1 Ko 11.23-25

²⁶Koeku níkeahiko, veyo pâum ne Jesus, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoa ne pâum, ina porekéoamaka íhíkau koane kíxovokoxea:
—Víyanoe, níkeanoe. Enepora pâum, mûyom kixó'eko —kíxovokoxoane.

²⁷Yane ina namukôa Jesus ne enovópeti koane íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti. Yane pôrekexoane íhíkau koane kíxovokoxea:

—Yénapa, heú ketínoe. ²⁸Vo'oku enepora víyum, hane kixó'eko indína ovokínovotimo êno xâne, ésa'i (inámati) kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti motovâti itúyopea pahúnevo. ²⁹Koati ngixópitinoe: Ukeátine ra káxe kó'oyene ákoyeanemo énoyevangu hô'o ra ha'i úva tukú koetímó

neko káxe angahá'inepopinenoe vénoyeovomaka inámati ho'o úva ya natíxoku Nzá'a vanúkeke —kíxovokoxoane.

³⁰Ina imokóvohiko akenéti. Ikénepoke, ina pihohíko oúke kali mopôiháxoneti Olívera.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Pêturu

Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Xu 13.36-38

³¹Ina kixovókoxoamaka Jesus ne íhikau:

—Enepoyara yóti, hána'itimo poé'ayeanoe iséneunonu, koane uhá ketínoemo kiríkinu kuteâti koeku yuhu Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

“Ngoepékoatimo ne koyónoti su'ûso, yane uhá koetimo itóhineheyea ne óyonone” kôe —kíxovokoxoane Jesus ihókovati ne koyónoti su'ûso.

Zacarias 13.7

³²Ina kixovókoxopakomaka:

—Itea enjepúkapanne ungópea xapa ivokóvoti, inuxó ngoépotimo tímúnekenoe ya Ngalíleya.

³³Yane ina kixôa Pêturu:

—Yusíkotimo poé'ayea isóneunopi ne uhá koeti po'ínuhiko xâne koane kuríkeopihiko, itea ûndi, ákomo kalíhuina nguríkea nzókeopi.

³⁴Ina kixôa Jesus ne Pêturu:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopi: Kó'oyene yara yóti tumúnekemo éneyea tapí'i, mopo'âtinemo keyuhu ákoyea yéxanu —kíxoane.

³⁵Ina kixopâmaka Pêturu:

—Ákomo kalíhuina ngoyúhoyea ákoyea énjapi, muhíkova okonókovo xané ngíxeopi képekikono —kíxoane.

Kúteanemaka yúho ne po'ínuhiko íhikau Jesus.

Koeku Jesus koióponovo kotíveti ya Njetisémani

Mk 14.32-42; Lk 22.39-46

³⁶Úkeane pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya xoko omómikokuti iháxoneti Njetisémani. Simoánehiko, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikau:

—Ívétakavonoe yáye koeku indúkoponeako orásaum yâko tumúneke —kíxovokoxoane.

³⁷Ina ómo Pêturu yóko'o neko pí'âti xé'a Nzebêdeu. Yane turíxovone ikáxu'iyeya okóvo ne Jesus yoko yupíheovo kotíveyea isóneu. ³⁸Hara kíxoahiko Jesus:

—Yupihovó koéne êno hána'iko ra ikáxu'ine ongóvo, kutí koe tiveko pevóti. Yavânenoeye njokóyoke. Hákonoe imêko koeku kehá'ineyinu —koéne.

³⁹Kali ahikú koéne ne Jesus, yane ipúyukexo xaneâti ísu'okea nône poké'eke epémoti Itukó'oviti. Hara koe yúho:

—Pai, yáhikuxapinana ra êno hána'iti tiveko ngoêkumo enepo yakahá'a. Itea haináya anjáke itea itúkapu yahá'inonu kousókovo ya njokóyoke —koéne.

40 Yane ina kayukópovo xoko fhikauhiko. Inu'í kixópane imókeahiko. Ina kíxo Pêturu:

—Ákonoe ite ákoyea iméka koeku kehá'ineyinu ya kúveu póhuti kali ôra? 41 Hákonoe imêko, koane itfkanoe orásaum maka hákone ikerókovo enepo simâpi tiú'ti koekúti hixépikonoke. Vo'oku ya iséneuke, usó kéyeneoe, itea ya oránake mani kénokiku kétiu'ikivoxo, ú'uso koyéneoxo muyá'iyea iséneunoe —kíxoanehiko Jesus.

42 Ina kayukópovomaka itúkoponea orásaum. Hara koépomaka yûho:

—Pai, enepora êno tiveko ngoêkumo, itukapu konokoâti ákoyea ahíkuxeapunu, ongonókoa véngeako, itúkapuikopo yahá'inonu kousókovo ya njokóyoke —koéne.

43 Yane káyukopovonemaka xoko fhikauhiko. Inu'í kixópanemaka ímohikea. Koáhati yupihóvoti uheko ixépahiko. 44 Ina kayukópovomaka itúkoponea orásaum. Yoko mopó'apene ituko orásaum. Kuteâti koeku yûho inúxotike, énomoponemaka koéneye.

45 Ina kayukópovomaka xoko fhikauhiko. Hara kíxoahiko:

—Yanéyeikonoe iméki koane yómomiki? Simóvone ne ôra, nguri'ókokonotinemo xanéhiko váhere kixoku itúkeovo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. 46 Yexépukanoe, hingá! Kenó'okone ne itúkoheovoti ingéneke, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxoanehiko.

Ika'ákokonone Jesus

Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Xu 18.3-12

47 Ixómoiko koyûho ne Jesus, simóne Njûda, póhuti yane nduse koeti fhikau. Yoko koati opoíkovoti xánena omotf'hiko hána'itinoe piríttau yoko puló'i isukópeti. Aínovo páhoe tutf'hiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke koane po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. 48 Yoko enepone hóyeno kuríkotí Jesus xoko xanéhiko puvâti, ápe emó'uino ne xánena tumúneke píheahiko. Hara kíxoa: “Enepone hóyeno nziúnoneumo, énomonemo nê'e. Iké'akanenemo” kíxoanehiko. 49 Ehá'axo símo ne Njûda, ahí'okovone Jesus koane yúhoikea:

—Únati Ihikaxotí —kíxoane, koane siunoné kíxeane. 50 Itea hara kíxoa Jesus:

—Iningoné, enepone simíneke, ípiheane kó'oyene, hákone ike'ókorixoa —kíxoane.

Ina ahí'ókovo Jesus ne xanéhiko, yane namúkoanehiko, ina ika'ákoa.

51 Itea apé koene póhuti yane xáneheixone Jesus hekoti hána'iti piríttau. Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke. 52 Ina kixôa Jesus:

—Yunákapa ne hána'iti piríteuna. Vo'oku uhá koeti xâne ikoítukexoti hána'iti piríttau isúkea, pirítaumakamo veyópinokono koépekeokono.

53 Ikítixati mani ákoti pahukínanu Nzá'a ákoti yumaxápu ovóxe, enepone ánju íhae vanúke kotíxoponeonu yara ókoku ôra eneponi embemâ?

54 Itea eneponi akoéneye, ákoni kaúsakapu ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koyúhoti kónokea ngíxeokononeye —kíxoane.

⁵⁵Yane hara kixovokoxoa Jesus neko êno xâne:

—Undí'ikopo koati koyuvôrixovoti ísukenati omó kixínekenoe hána'iti pirítáu yoko pulô'i isukópeti nemúkoponinunoe? Uhá koeti káxe, koati óvonzexokunepopo xepákukeneoe ya hána'itike imokóvokuti inzíkaxoti, yoko ákonoe iké'akanu. ⁵⁶Itea kó'inokeneye uhá koêti ra koekúti'hiko, koati simóvotine kuteâti ne yútoehiko porófeta nóvo ya emó'uke Itukó'oviti —kixovokoxoane. Yane kurí kixone Jesus ne íhikauhiko, kohó'ikene.

Omokóno Jesus nonékuke koati payásoti yúhoikovoku júdeuhiko

Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 22.63-71; Xu 18.12-14, 18.19-24

⁵⁷Yane enepohikone ika'ákoti Jesus, omópanehiko óvokuke Kaifa, enepone koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke. Yoko ho'úxovonemakaya ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muíse, koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu. ⁵⁸Kene Pêturu, ákone malíka kixoku hókea Jesus. Tukú kixoa kíndanake óvoku koati payásoti ya uhá koeti sasedóti. Yane úrukovone, ina ivatáko xapákuke neko ahinoêti'hiko kaha'âti noíxea kixókonokumo ne Jesus. ⁵⁹Yóko'o neko tutí'hiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koane uhá koêti neko pahúkotihiko xoko koati payásoti yúhoikovoku júdeuhiko, opósiko xâne usó koyêti itúkoheyeamo koeku Jesus motovâti koyúhoyea motókeyea koépekeokono. ⁶⁰Itea ako ínixahiko kuteâti ne áha upánini enó'iyea koyúhoti nonekúti'ke yane yuhoíkovokuti, itukóheyeati koêku. Ehane ápe pi'âti hóyeno koêti:

⁶¹—Hara koe yúho ra hóyeno: “Motóva ngotóhineyeya ra sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane ngoéxepukopeamaka ya kúveu mopo'âti káxe” kôe —koénehiko.

⁶²Yane exépuko ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeuhiko hó'eke. Hara kixo Jesus:

—Ákomo se'íkapa yúho ra xanéhiko koyúhoti ápeyeya váhere ítike?

⁶³Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ina koepómaka ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti:

—Ya iháke koati kaná'uti Itukó'oviti mbahúkopi yimópinu. Iti Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone Xe'exa Itukó'oviti?

⁶⁴Ina kixôa Jesus:

—Koati yépemonuke kouhápu'ikoa indúkeova. Yoko koati ngxípitinoe: Keno'ókoti káxe neixóponutimo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne vatá ngoyépotimo éxopeke Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti. Neixónutimo ungapeâne vanúke koeku evénzekopea xapa kapásihiko —kixoane.

⁶⁵Énomone yanê'e, kávarerekexopone ípovo muyókuke ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, éxokovope yupíheovo ímaikinova neko yuho Jesus, ina kôe:

—Koati itúkovoti Itukó'oviti râ'a. Ákone vokónoko po'i koyuhó'inoveati pahúnevo. Kémineneo yúho. Koati itúkovoti Itukó'oviti. ⁶⁶Ná'ikopo kó'inoayeneo iséneu kó'oyene?

Ina yumopâ po'ínuhiko tuti jûdeu:

—Konókoti koépekeokono —koénehiko.

⁶⁷Yane ápenehiko apurúnoneati. Kene po'ínuhiko ipúsokoa. Ina apémaka po'ínuhiko isukoâti koeku kó'iyeahiko:

⁶⁸—Mahí'ipepo iti koati Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Íhexaikopo itukóvotiye ra isukópiti —kíxoanehiko.

Koyuhôa Pêturu ákoyea exa Jesus

Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Xu 18.15-18, 18.25-27

⁶⁹Yoko vaata kóye Pêturu meúkeke kíndanake ne ovokúti. Yane apé koéne seno ahinoêti ahi'ókovati. Hara kíxoane:

—Koati itímaka xáneheixone ne Jesus, enepone íhae Ngalfleya.

⁷⁰Itea hara kíxoa Pêturu nonékuke uhá koêti neko xâne:

—Ako énja ne kíxene —koéne.

⁷¹Ina pihôpo xoko vekokúti xe'ókuke pahapéti. Yane apé koéponemaka po'i seno ahinoêti noixoâti. Ina kixôa neko po'ínuhiko xanéya:

—Enepora hóyeno, xáneheixonemaka Jesus, enepone íhae Nazâre —koéne.

⁷²Yane ina koepómaka ne Pêturu:

—Ako énja ne hóyeno kíxene —koéne.

Yoko ihákemaka Itukó'oviti koyúhoyea itúkeovo koati kaná'uti ne yúho ákoyea éxa. ⁷³Avo áxu'íkene, ina ahi'ókovohikomaka Pêturu ne xanéhiko yane óvoheixoku. Hara kíxoahiko:

—Koati kaná'uti itíkivo po'ínnumaka xáneheixone ne hóyeno vo'oku í'yiyuse kóyeyea ya kixeku keyúhoyi —kíxoanehiko.

⁷⁴Yane ina ikaná'uxoaxo Pêturu koyúhoyea ákoyea éxa. Hara koépomaka:

—Ako énja ne kíxenenoe. Ngayumákapunemo, ipihápananu Itukó'oviti enepo nzemekékexinapinoe —koéne.

Ehá'axo koyúhoa Pêturu nê'e, éneone tapí'i. ⁷⁵Yane puyákoPONOVANE okóvo neko yuhó'inoa Jesus, enepone koêti: “Tumúneke éneyea tapí'i, mopo'átinemo keyuho ákoyea yéxanu” koêti.

Ina ipuhíkopea Pêturu neko óvoheixoku. Koati iyôti koeku yupíheovo kotíveyea isóneu.

Omokónone Jesus xoko Pilátu

Mk 15.1; Lk 23.1-2; Xu 18.28-32

27 ¹Yuponíne, ho'úxovone uhá koêti neko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, oposíkinoati isóneu kixókumo koépekea Jesus. ²Yane iká'akonehiko Jesus koane ómea xoko Pilátu, enepone ngovenâdo, kurikoâtihiko xokóyoke.

Koepékopovo Njûda

Át 1.16-19

³Yóko'o ne Njûda, enepone kuríkoti Jesus xokó xanéhiko puvâti, noixoâne kousokeanehiko isóneu koépekeamo Jesus, yupihovó koene ikótivexea isóneuke ne ítuke. Úkeane aukópovo xoko tutíhiko sasedóti yoko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yane kuríkopa neko tirinta koeti pe'u tiûketi, péhu xokóyokehiko koane kíxovokoxea:

⁴—Koati hána'iti mbahúnevo, vo'oku ako váhere ítuke ne hóyeno ngurí'okopikeno.

Ina kixoáhiko:

—Keyumákapune. Youúkekemo yóno ne koekúti —kíxoanehiko.

⁵Ina kurihíkopa Njûda ne tiûketi kúveuke neko hána'iti imokóvokuti. Yane ipúhikopeanehiko ina kotitínoponovo.

⁶Yane veyópane tutíhiko sasedóti neko tiûketi koane kó'iyeahiko:

—Ako yusíka vípihea ra tiûketi xoko unákovoku tiûketi íparaxeokonoke Itukó'oviti, pôreu xanéhiko, vo'oku itúkeovo ésa'i óvokeovo íti —koénehiko.

⁷Kousókonehiko isóneunoa, ina vanêxo itátane poké'e yane tiûketi xoko véyokuhiko móte ne ipôti, itukópatihiko ekóxopoku ivokóvotihiko ákoti itukapu íhae ne poké'exa. ⁸Énomone kutí'ino iháxeokonoti “Poké'exa Íti” neko itátane poké'e tukú koeti kó'oyene. ⁹Énomone yané'e, kousokovone neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, yútoe porofeta Njerémiya, enepone koéti: “Eneponeko tirinta koeti pe'u péhu, ésa'ixeake po'ínuhiko íhae Izarâe neko hóyeno, ¹⁰énomone veínoa vanéxeahiko itátane poké'e xoko véyokuhiko móte ne ipôti, kuteâti páhoenonu Vúnae kó'iyeaneye” koéti.

Epemó'ikoa Pilátu ne Jesus

Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Xu 18.33-38

¹¹Yoko xe'ó kóyene ne Jesus nonékuke Pilátu, enepone ngovenâdo. Ina kixôa Pilátu:

—Ití'oxo natina jûdeuhiko?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yépeponuke, kaúhupu'ikoa indúkeova —kíxoane.

¹²Yane koyúhoa tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke ápeyeva váhere ítuke ne Jesus. Kúteanemaka yúho ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, itea ako yumápa Jesus. ¹³Ina kixôa Pilátu:

—Ako kéma ra êno yihó'inokono?

¹⁴Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ako ápahuina yumópeake. Koati hána'iti iyúpaxeova Pilátu.

Pahukókono Jesus kurúhuxeokono

Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Xu 18.39-19.16

¹⁵Yóko'o yaneko káxehiko, kaxena áyui júdeuhiko, kóyekune kuríkopea póhuti iká'aeti ne Pilátu, koêkuti épemone xanéhiko kuríkopeokono. ¹⁶Yaneko káxehiko, ápe iká'aeti koéhati Mbarâba, éxone heú koeti xâne vo'oku váhere ítuke. ¹⁷Koeku ho'uxoké kóyeyea neko xanéhiko, hara kíxovokoxoane Pilátu:

—Kuti kehá'a nguríkopinopeano, Mbarâba? áko'o Jesus, enepone iháxoneti páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone Mésiya kixoneti —kíxovokoxoanehiko.

¹⁸Yoko éxoá Pilátu ímaikinovo Jesus ne tuti júdeu vo'oku íyokeovahiko xunáko kutí'inoke kurikoâtihiko xokóyoke. ¹⁹Koeku óvoheixea Pilátu yuhoíkovokutike, apé koene ominoâti yuho yêno. Hara koe yuho páhoenoa:

—Néxipa ne yâha kíxi ra hóyeno ponóvoti kixoku itúkeovo, vo'oku yara yóti, ngoítoponovo kotíveti ya njopúneke vo'ókuke ra hóyeno —kôe.

²⁰Itea enepohikoneko tuti sasedóti yóko'o neko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu, ítokuxo okóvo xanéhiko épemea itúkeovo Mbarâba kurikópokono koeku koépekeokonomo ne Jesus. ²¹Ina kixovókokoxopamaka Pilátu neko xâne:

—Kuti kehá'a nguríkopea yara pi'âti?

Ina yumopâhiko:

—Hane kiríkapinavi Mbarâba.

²²Ina koepómaka ne Pilátu:

—Kene ra Jesus iháxoneti Mésiya, na ínjaye?

—Kirúhuxa —koénehiko uhá koêti neko xâne.

²³—Kutí'ikopo itúko pahúnevo ra hóyeno? —kíxovokoxopanemaka Pilátu.

Itea inamá'axo koxunáko vaúkexea neko xanéhiko kónokea kurúhuxeokono ne Jesus.

²⁴Noixoâne Pilátu ákoyeanemo íta ípokea isóneuhiko koane yupíheovo ukóponea omoxohí kó'iyea yoko ímaikexeovo neko xanéhiko, yane pahúkone veyóponeokono úne. Ina kipovó'uxovo nonékuke neko xanéhiko koane kó'iyea:

—Hainamo oúngeke yóno itína ra hóyeno (ponóvoti kixoku itúkeovo).

Itínenoemo exâ koêku enepo yakahá'a képeki —kíxovokoxoane Pilátu.

²⁵Yane hara koéne uhá koêti neko xanéhiko:

—Kayumákapunemo itúkeovo voukeke yóno itína yoko oukeke xe'éxaxapa úti —koénehiko.

²⁶Yane kuríkopinonehiko Pilátu neko Mbarâba. Ina pahúko yehépoke'exeokono Jesus yane kurí'okoanehikomaka kurúhuxoponea.

Koemóke'ea húndaruhiko ne Jesus

Mk 15.16-20; Xu 19.2-3

²⁷Énomone yanê'e, enepohikone húndaruna Pilátu, omopo Jesus óvokuke Pilátu, enepone óvokumaka natíxea. Yane heú kíxoane ho'úxea ne po'ínuhiko

húndaru xoko Jesus. Yakuku-yakukú kíxoanehiko. ²⁸ Yane veyónehiko ípovo Jesus, ina iko'ípovoxoahiko harará'iti ipovóti kuteâti ípovo nâti hamá koêti, ²⁹ ínamaka itukínoahiko kôroa. Yoko ainóvoti ka'áveti káva'o tikóti veínoa úhekexea, ina ípíhea tutíkuke koane itúkinoahikomaka puló'ina, ómo'ixone éxopeke vô'u kuteâti koeku ómo'ixone nâti, hoénaxovope itúkeovo pahúkoti. Yane ina ipuyúkexinoahiko húndaru koemóke'eati koane kó'iyehiko:

—Iháyu'ikakana ra natina jûdeuhiko —koénehiko koémoke'eyea.

³⁰ Ínamaka apurú'okoahiko koane ipúsupu'ikeahiko yane pulô'i ómo'ixone. ³¹ Uke'éxoanehiko komóhiyeya, ina veyopeâhiko ne harará'iti hamá koeti ípovoxeakemekuhiko, ina itukópinoamaka ne koati ípovo. Úkeane omáhiko kurúhuxoponea.

Kuruhúxonone Jesus

Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Xu 19.17-27

³² Koeku píheahiko kurúhuxoponea Jesus, tokononé koénehiko hóyeno koéhati Símaum, íhae pitivóko koéhati Síreni. Énomone íkoinoxohiko kurúhuna Jesus. ³³ Yane simónehiko ya xoko iháxoneti Ngoûgota. Yoko “óvoku opepú'iti” koêti ne Ngoûgota koêti. ³⁴ Ina porexóhiko Jesus víyum apêti ánahi kosuvá'ikoati, iyuhii kixoti ohonéti. Itea hixopâne Jesus, ako akáha'a. Ákomaka énapa. ³⁵ Yane kurúhuxoanehiko. Ínamaka haxakéxokokoahiko ne ípovo Jesus. Yoko kuríkohiko inúxotike komomâti itukóvotiye ítukemo póhutihiko kó'iyevoku ípovo Jesus. ³⁶ Yane vaataka kóyenehiko ne húndaru koyonoâti ne kurúhuxone. ³⁷ Ápemaka yutoéti tutíkuke ne kurúhu ípíhonehiko, koyuhoâti kurúhuxinokonoke. Hara kôe neko yutoéti: “Jesus râ'a, natina jûdeuhiko” kôe. ³⁸ Yoko ápemaka pi'âti ómevoti, ha'ine Jesus kurúhuxeokono. Poéha éxopeke, poéhamaka lopékuke.

³⁹ Ápemaka xâne hunoneâti, koemóke'eti Jesus koane kayakákinoati tûti. Hara koéhiko:

⁴⁰ —Mahi ketohíneatimo ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane mahi kexépukopatimakamo ya kúveu mopo'âti káxe, keítapapuikopo itikápuxo koati Xe'exa Itukó'oviti, koane yevésekapí ne kurúhu —kíxoanehiko.

⁴¹ Kúteanemaka kíxoaku tutíhiko sasedóti koémoke'eyea, koánemaka ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muíse, koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Hara koéhiko:

⁴² —Eneporâ'a, koítovopepo po'ínuhiko xâne itea kó'oyene ákone xunáko koítovopeovovo. Hainá'ikopo natina Izarâe? Evésekapeakopo ne kurúhu, ínamo vakutípoa. ⁴³ Hainá'ikopo koati kuvóvoti Itukó'oviti râ'a? Naíxavo úti kahá'ayea koíteova Itukó'oviti kó'oyene, vo'oku koyúhovepo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti —koénehiko.

⁴⁴ Koánemaka neko ómevoti ha'ine Jesus kurúhuxeokono, koémoke'eamaka.

Koeku Jesus ivokóvone

Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Xu 19.28-30

⁴⁵Ukeâti itumúkoti káxe tukú koeti mopo'âti ôra ya kiyakáxe, hahamó kôe uhá koeti kúveu mêum. ⁴⁶Ya kuteâti mopo'âtímea ôra ya kíyo'i káxe, koati kohonókoti emó'u ne Jesus. Hara koe yúho:

—“Eli, Eli, lema sabakitáni?” koéne. Yoko “Unaém, Unaém, na koeti kurí kixínenu?” koéti neko yúho.

⁴⁷—Îliya iháxiko nê'e —koéhiko ne po'ínuhiko xâne kamoâti.

⁴⁸Ina ehakóvo póhuti xapákuke neko xâne veyopónoti esponja kalaká'ikopinoati xoko viyum-hí koéti, ina ipíhoa kirípuhike étakati ipíhoati pahákuke Jesus iyúkoati. ⁴⁹Itea ápe po'ínuhiko xapákuke neko xâne koéti:

—Hákoxovo. Vokómomavo koíteovaxomo Îliya —koéhiko.

⁵⁰Ina apépomaka koati êno hónoti emó'u ne Jesus. Yane îhunokoane ne omíxone kuri'ókopati xoko Itukó'oviti. Yane ivókovone.

⁵¹Yoko énomone yaneko ókoku ôra, ívarereo neko êno kopópoti váhere haxakoâti kúveu neko hána'iti imokóvokuti. Koati kukúkeke ívarereo ukeâti vanúkeke yonoti poké'eke. Iyúyomaka ne poké'e epó'oxo ítaukexomaka ne mopô. ⁵²Koane imíhe'okopohikomaka ne ekóxovoku kasása'iupo Itukó'oviti ivokóvotíne, yoko enómaka exepúhikopotiya. ⁵³Ike exépukopíne ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, exepuhikopomaka neko ivokóvoti ukopeâti xoko ekóxovoku, koane úsa'ixovahiko ne Njeruzálem, enepone iháxoneti Sasá'iti Pitivóko, koane êno xâne noixópatihiko.

⁵⁴Eneponeko tuti húndaru yóko'o neko po'ínuhiko húndaru, ha'íne kóyonoyea Jesus xoko kurúhuxovoku, noixoânehiko iyúyoyea ne poké'e koane ápeyeya uhá koéti neko po'ínuhiko koekúti, yupihovó koénehiko píkea. Hara koéhiko:

—Koati kaná'uteoxo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ra hóyeno —koéhiko.

⁵⁵Yoko enómaka senóhikoya ákoti malíka okínoaku ixómoyea komóma. Aínovonehiko neko xáneheixone Jesus ukeâti Ngalfleyake ixómotihiko katarákoa ya nókoneke. ⁵⁶Xapákuke neko senóhiko, ápe Mariya Mandálena; koane po'ímaka Máriya, enepone êno ne kopo'ínukokoti Teáku yoko Yúse; yoko yêno Nzebêdeu.

Koeku Jesus ekoxókonone

Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Xu 19.38-42

⁵⁷Kiyoné'e káxe, símo hóyeno iríku koéhati Yúse íhae pitivóko koéhati Arimáteya. Eneponne hóyeno, íhikaumaka Jesus. ⁵⁸Eneponé'e, pího xoko Pilátu epemóponoati yusíkea veyópea muyo Jesus kuruhúke. Yane pahúkoane Pilátu poréxopeokonoa ne muyo Jesus. ⁵⁹Veyopâne Yúse, ina aupíxoá ya koati sasá'iti kalísoti ipovóti líyum, ⁶⁰ina ipíhonoa kúveuke neko uhôro kehoéti mopoíke ávoti ekoxóvati, ínamaka kohokôroroko êno pú'iti mopôí exéxeake ne uhôro. Yane pihópone. ⁶¹Yoko ápe ne Mariya Mandálena koáne ne po'ínu koéhatimaka Máriya vataká koyêtihiko nonékuke ne ekóxovoku Jesus.

Húndaruhiko koyonoâti ne ekóxovoku Jesus

⁶²Poéhapoane káxe ikéne, énomone yaneko sâputu, ho'úxovonehiko ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yóko'o ne farízeuhiko. Ina pihohíko xoko Pilátu. Hara kixóponoahiko:

⁶³—Puyákoponova vokóvo emó'u neko semékenovo'iti avô'o ivakápu. Hara koé'epepo: “Mopó'amo káxe ike engóxinevo, enjepúkopotinemo” kôe. ⁶⁴Poéhane pehúki kókoyuse kíxeokono kóyonoyeokono ne ekóxovoku tukú koêti neko mopó'ape káxe, mará'inamo améxapanea íhikauhiko mûyo, okóyuhoinoamo xanéhiko itúkeovo exepúkopotine. Yane mani yupihovó koeti váherexea hunókokuke yane inúxoti semékenovo'i —kíxoanehiko.

⁶⁵Ina kixoáhiko Pilátu:

—Anéye ra húndaruhiko. Pihénenoe. Koêkuti yâha motovâti títiu kóyeyea kóyonoyeokono, itínenoe exâ kíxoaku —kíxoanehiko.

⁶⁶Úkeane pihohíko. Ixíkoahikoya koyonoâti neko ekóxovoku Jesus. Ípíhinoamaka hoénaxope xoko êxe ne ekóxovoku motovâti iyúseyea áva yuhó'ixoati. Yane ôvoheixoanehiko ne húndaru koyonoâti.

(Máteu 27.66)

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti

Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Xu 20.1-10

28 ¹Evesékone ne sâputu, yuponii koeti lûmingu, pîho Mariya Mandâlena koánemaka ne po'i koéhati Mâriya, noixóponoati ne ekóxonokoku Jesus. ²Yoko apé koéne xúnati iyuyôti poké'e vo'oku símeane ánju ukeâti vanúke, ovoxe Vúnae veyopâti neko mopôî, exéxeokonoke ne ekóxonokoku Jesus, ina ivatáko oúkeke. ³Kutí koe uhápu'ine ipixéneneoti neko ánju. Hóhopu kóye ípovo kuteâti koeku hopú'iko imatákoti. ⁴Yupihovó koene píkea ne koyónotihiko, koane ínayea honóno'okohiko. Kutí koénehiko ivokóvotine. ⁵Yane ina kixôa ánju ne senóhiko: —Hákonoe píke. Énja itúkeovo Jesus yopósikopono, eneponeko kuruhúxoneti. ⁶Áko'one yâyeke nê'e. Exépukopone kuteâti yuhó'inopi yanekôyoke. Yókonenoe, yokómomoponoapihi ra ekóxonokoku. ⁷Yéhakapunoe, yéta'akapana íhikauhiko exépukopeane Únae ukópea xapa ivokóvoti koane inuxó koépea tumúnekehiko ya Ngalíleya. Yâkonoye, noixópatihikomo. Koati kaná'uti ra yunzó'inopinoe —kíxoanehiko ánju. ⁸Úkeane pihopóhiko ehákopeovo ukópea xoko ekóxonokoku Jesus. Koati konóko'itihiko xaneâti êno hána'iti elókeko okóvo koeku ehákeovo éto'okoponea ne íhikauhiko Jesus. ⁹Yane apé kó'inoane Jesus tumúneke. —Aúhepeponoe iséneu —kíxoanehiko.

Yane ahí'okovane senóhiko. Ipuyüké kó'inoanemaka koane opóno'ekea hêve ihayú'ikoati.

¹⁰Ina kixoáhiko Jesus:

—Hákonoe píke, itea íxepana ne ínzikauhiko, enepone kutí ngíxone mbo'ínuhiko, píheamo ya Ngalíleya. Énomonemo noixopeonuhiko —kíxoanehiko.

Namúko tiúketi ésa'i semékekexea ne húndaruhiko

¹¹Koeku píheako ne senóhiko, ápe xapákuke neko koyónoti ekóxonokoku Jesus aukópovoti pitivókoke éto'okoponea ne tutíhiko sasedóti uhá koêti neko koekúti. ¹²Ina ho'uxóvohiko neko sasedóti koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yane poréxoahiko êno tiúketi ne húndaruhiko koyónoti ekóxovoku Jesus koane kíxeahiko:

¹³—Yokóyuhanoemo itúkeovo íhikauhiko omexóponea múyo ya yóti koeku imékinoe. ¹⁴Enepomo eyekáxa ngovenâdo ne koekúti, kotixópitimo úti nonékuke. Síkeanemo, vexoâtimo kíxoaku úti. Yane ákonoemo yuvópiti —kíxoanehiko.

¹⁵Yane namúkoane koyónotihiko neko tiúketi. Úkeane pihohíko itukoâti kuteâti ne íhikaxokonoke koyúhoyea. Énomone koéneye itóhineyeya xapa jûdeu oméxoponeokono ne muyo Jesus. Yoko anéyeiko tukú koeti kó'oyene.

Exókopova Jesus neko íhikauhiko

Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Xu 20.19-23; Át 1.6-8

¹⁶Úkeane pihohíko ya Ngalíleya neko unze koeti íhikau Jesus xokóyoke neko kali mopôï kixínoake Jesus. ¹⁷Noixónehiko Jesus, ipuyuké kó'inoane iháyu'ikea, itea ápe xapákukehiko ákoti koâti kutípea itúkeovo Jesus.

¹⁸Ina ahi'ókovahiko Jesus. Hara kíxovokoxoa:

—Mboréxokonoane ne uhá koeti xunakóti ya vanúke koáne ya poké'e.

¹⁹Pihénoekopo xapa uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum. Íhikexahiko hókeonu koane yáhikamaka ya iháke Itukó'oviti Nzá'a, koáne ya inzáke, undi Xe'éxa, yoko ya iháke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. ²⁰Íhikexamaka itúkea uhá koeti mbáhoenopinoe itíki. Yoko anéyemom xikóyokenoe uhá koeti káxe tukú koeti hunókokukemo ra mêum —kíxovokoxoane Jesus.

Hunókokune.